ÖNKORMÁNYZATOK KLÍMAADAPTÁCIÓS LEHETŐSÉGEI HELYI ÉS REGIONÁLIS SZINTEN

rendezvénysorozat

MISKOLC, 2023. június 8.

Klímaváltozás hatásai és az önkormányzatok

Farkas Viktor Mátyás, éghajlatvédelmi szakértő – WWF Magyarország Alapítvány

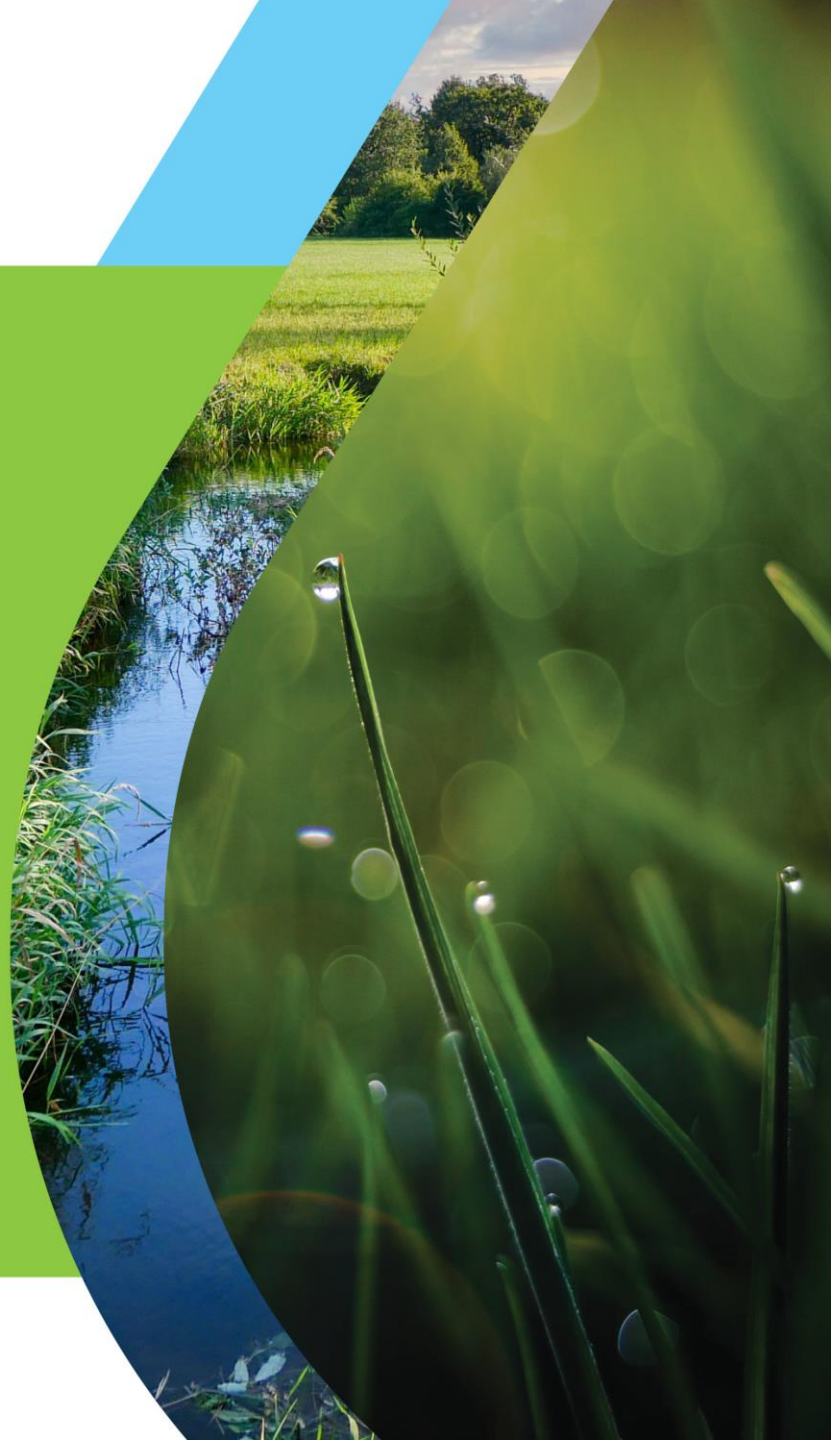

A 2022-es év

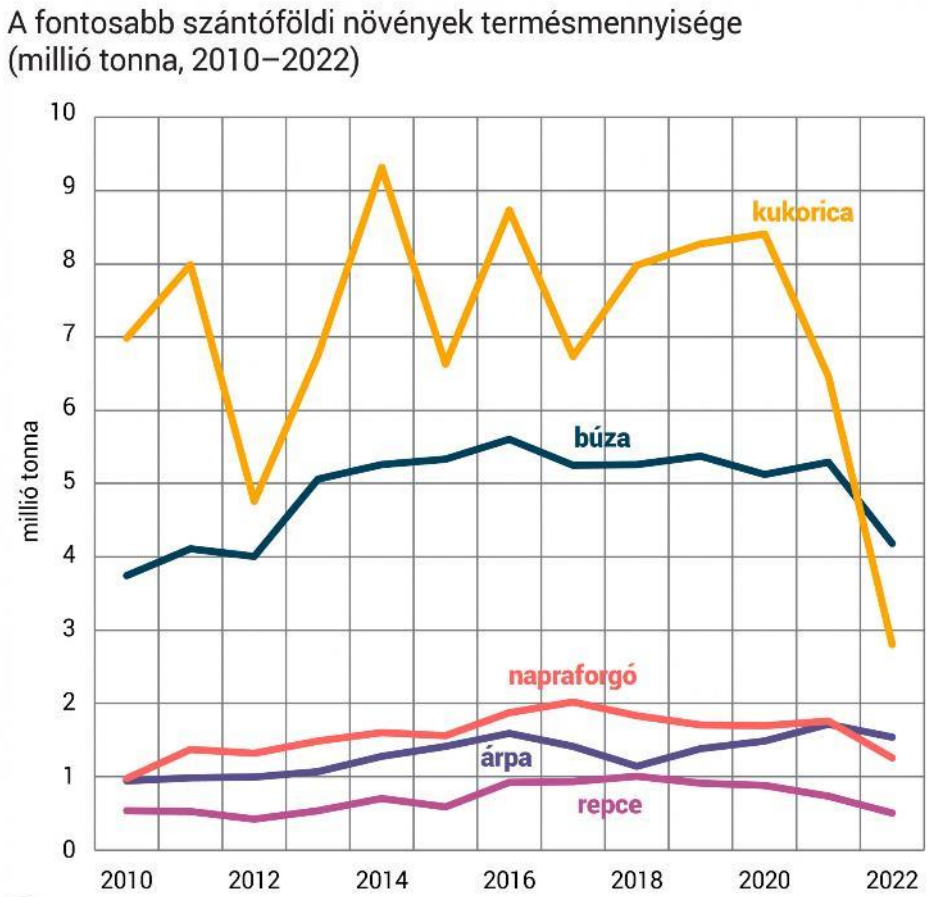

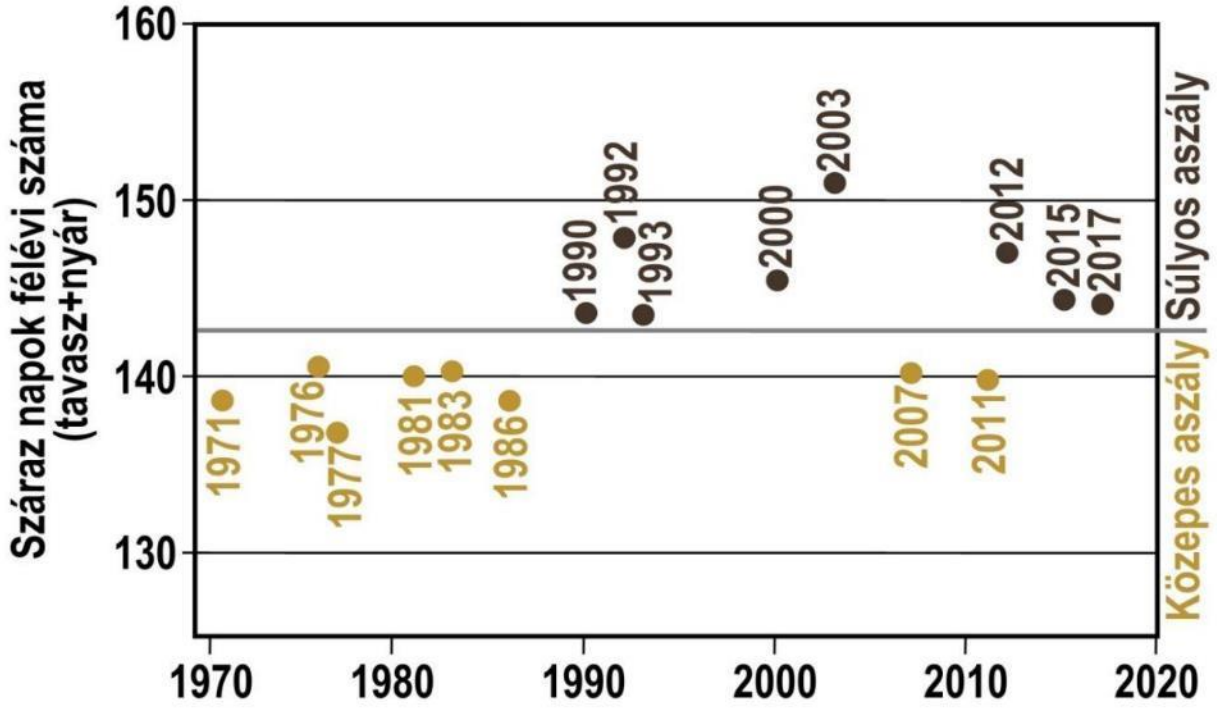

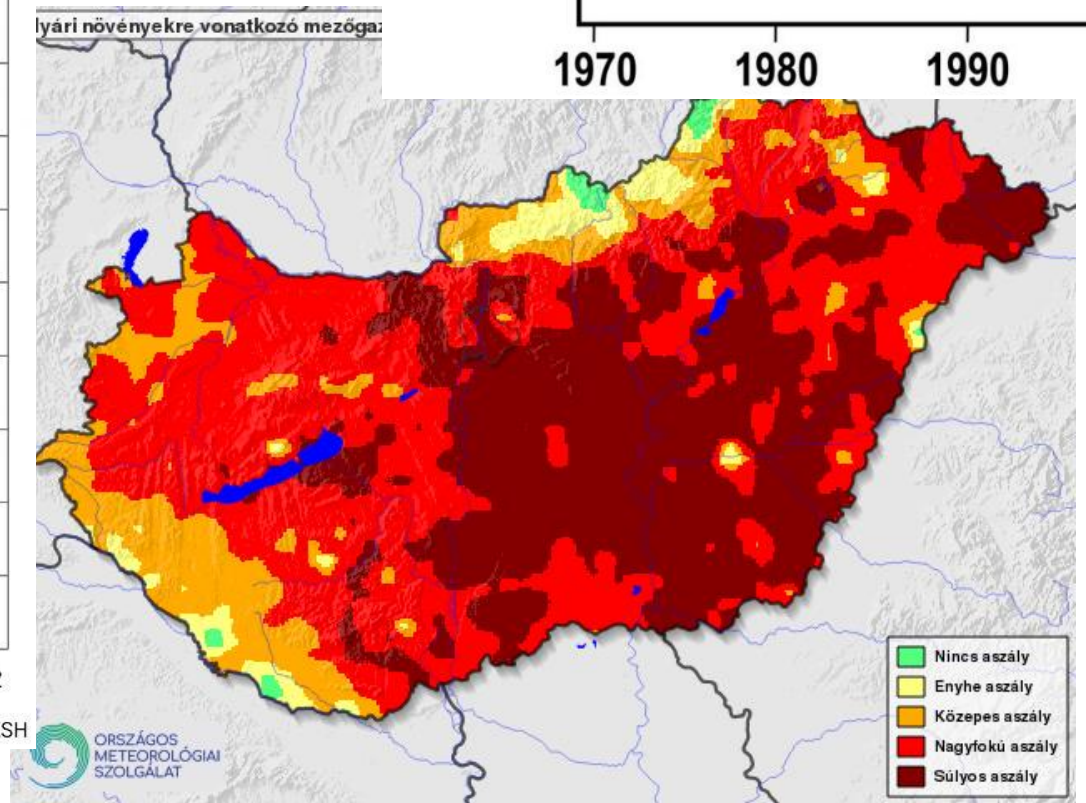

Forrás: Szabó Péter masfelfok.hu

Magyarország éghajlata azelőtt…

- Folyókban gazdag, de csapadékban szegény ország vagyunk:
  Csapadék < Párolgás
- A csapadékeloszlás évszakok közt nem kiegyenlített

Évi csapadék %-a	Ennyi nap alatt esik le – Átlagosan	Ennyi nap alatt esik le - MIN	Ennyi nap alatt esik le - MAX
50%	19,76	13	30
80%	49,76	36	69
90%	70,94	52	93

Szolnok 1961-2010

A piros színárnyalatú területek csapadékhiányosak

Klimatikus vízmérleg: az évi csapadékösszeg és az évi összes potenciális evapotranspiráció különbsége

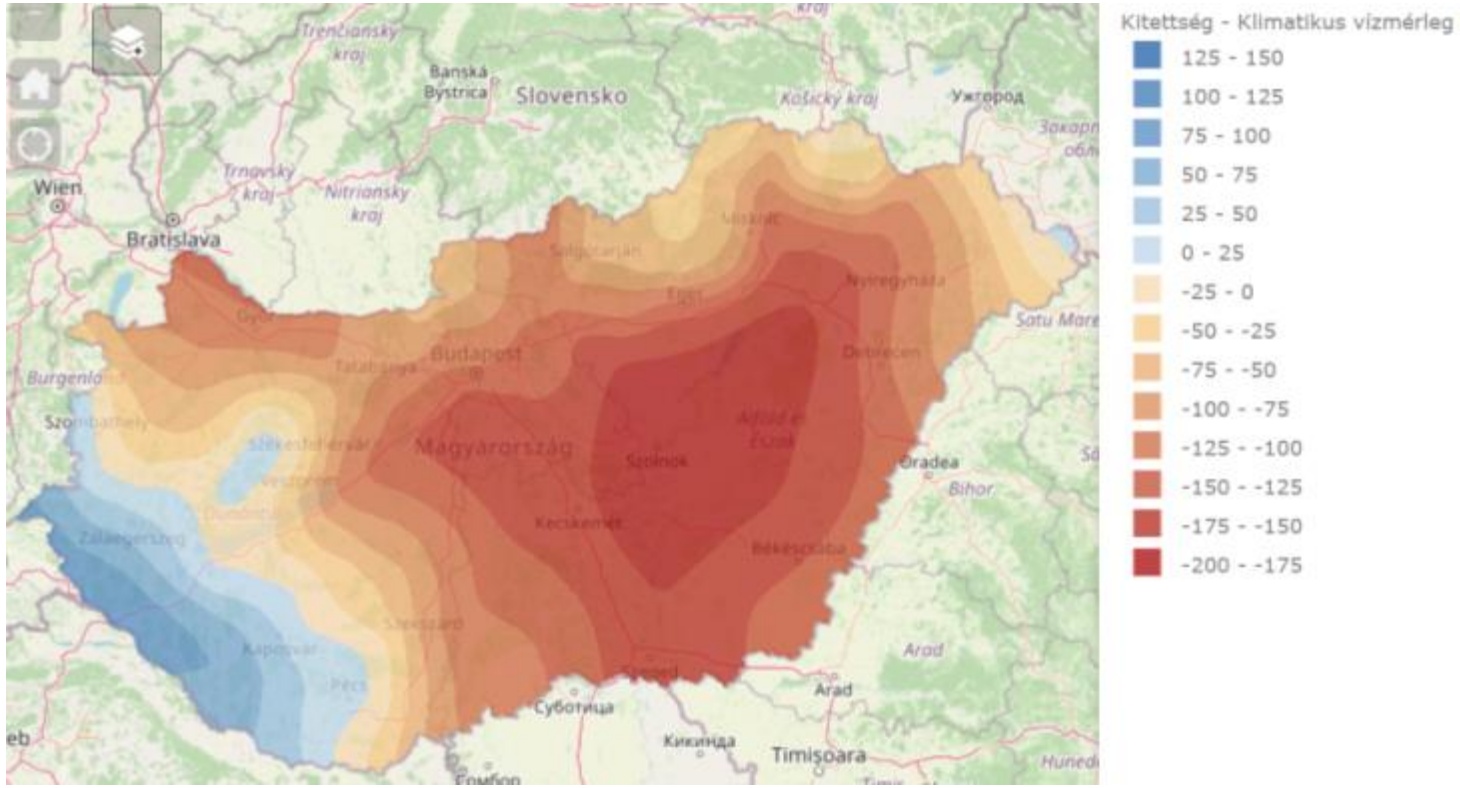

Forrás: NATéR

Ehhez adódik hozzá az éghajlatváltozás hatása

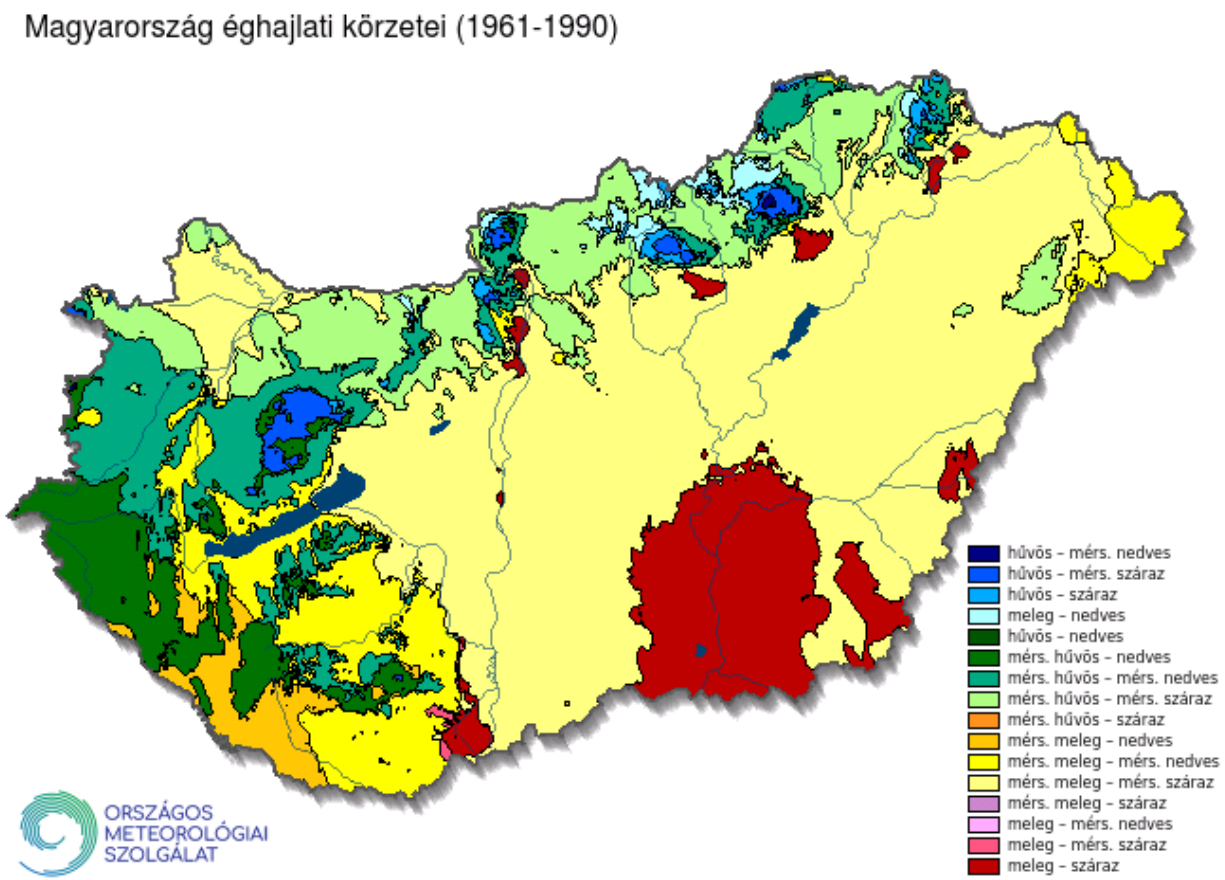

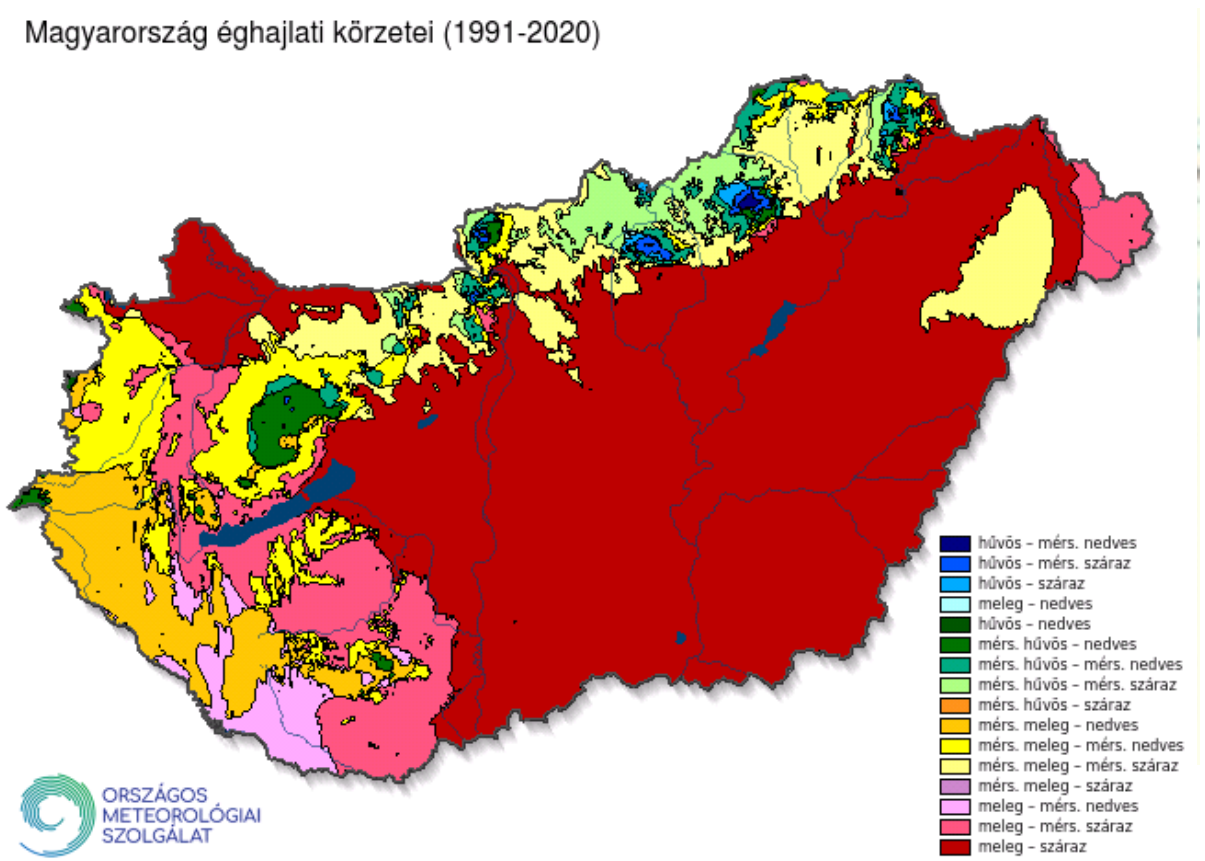

Észlelt változások Magyarországon - Hőmérséklet

Éves átlaghőmérséklet eltérése az 1991-2020 közti átlagtól

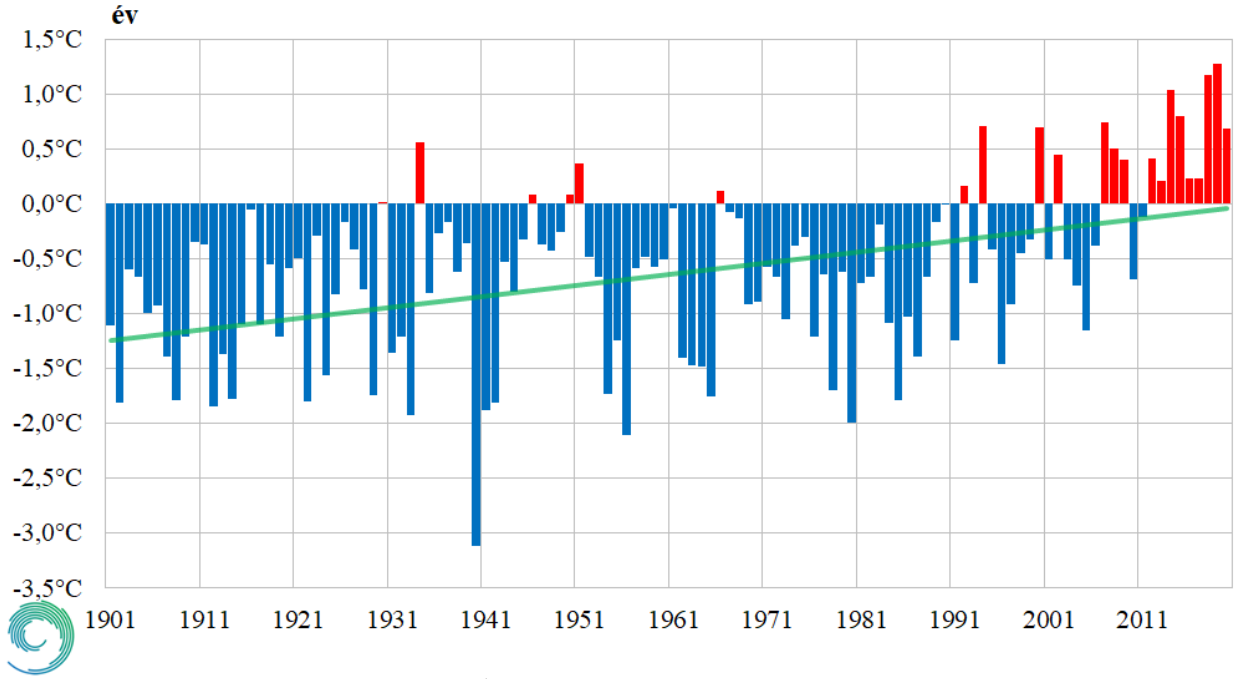

Hőhullámos napok számának országos átlaga 1901-2020 között és változása 1981-2020 között

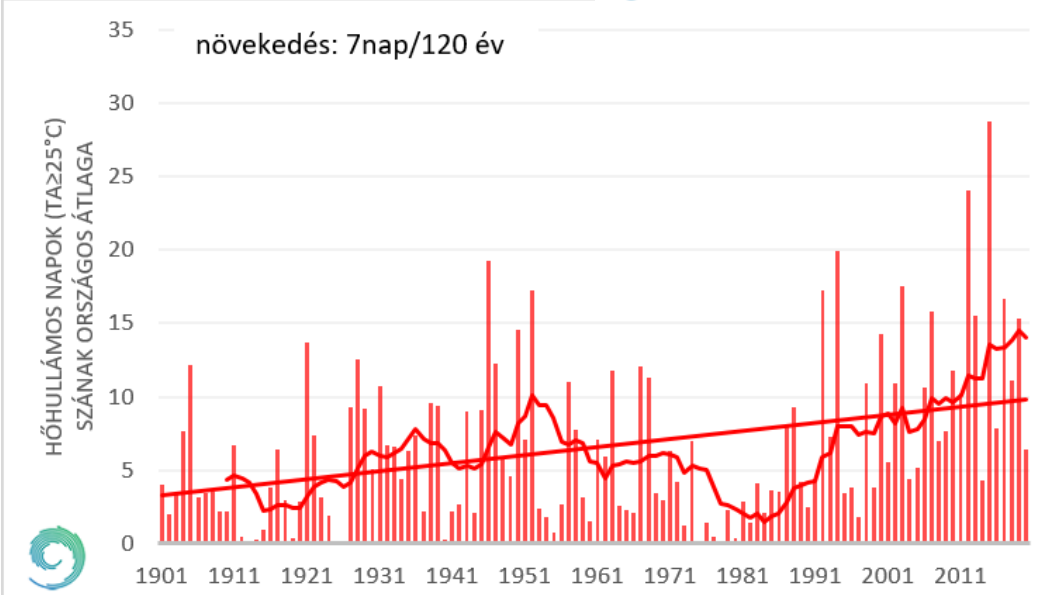

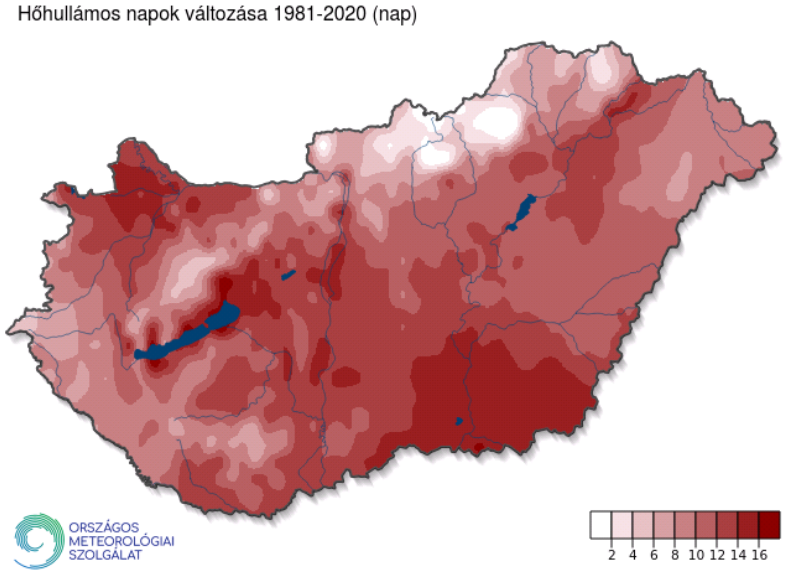

- Hazai évi átlaghőmérséklet 1901 óta +1,2 fokot emelkedett
- Legnagyobb melegedés nyáron és tavasszal
- Átlagosan +7 hőhullámos napot kell elviselnünk évente, ez az Alföld egyes részein 14 is lehet

Hőhullám definíciója: 25 fok feletti a napi átlaghőmérséklet.

Észlelt változások Magyarországon - Csapadék

- Nem csökkenés, hanem **átrendeződés** az évszakok között: télen nő, tavasszal és ősszel csökken.
- A csapadékos napok száma csökkent (átlag 17 nappal)
- A **száraz időszakok** hossza nőtt (évi átlag 4 nappal)

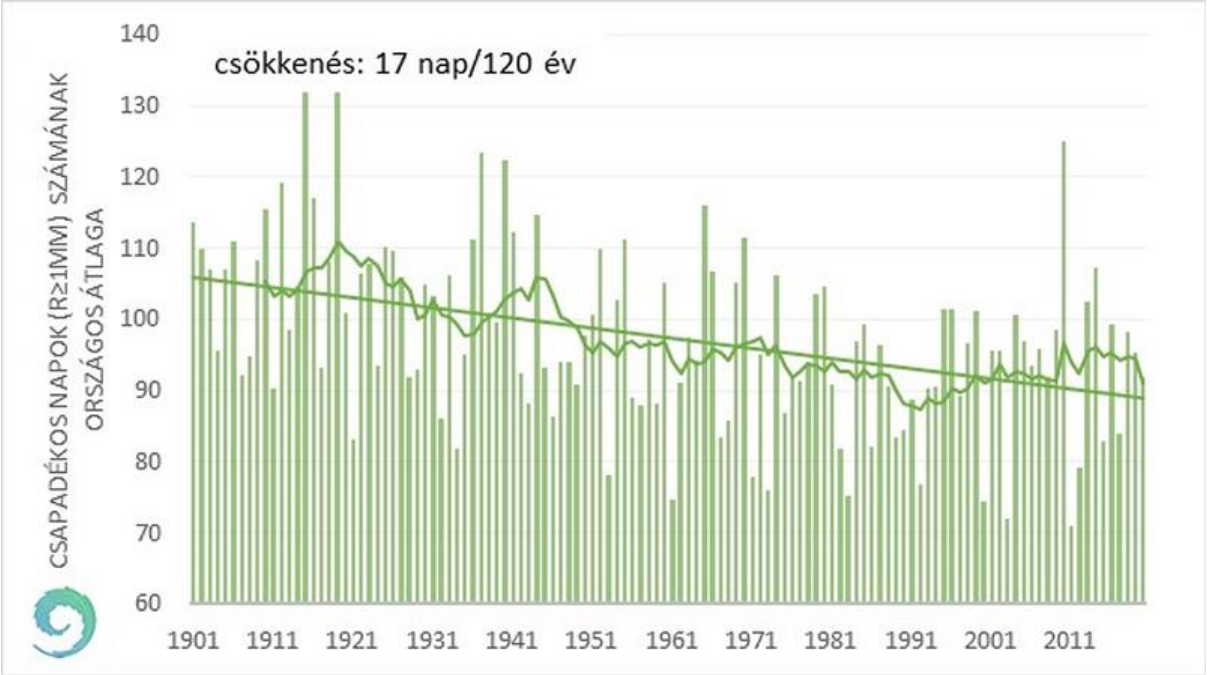

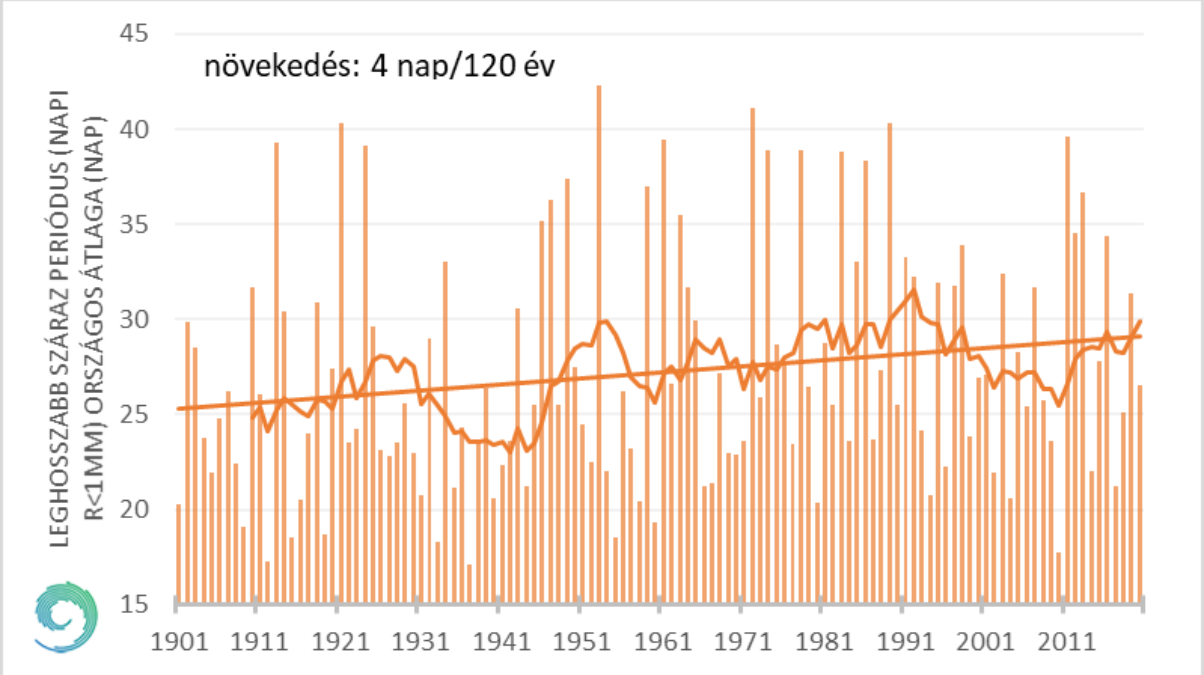

Észlelt változások Magyarországon - Csapadék

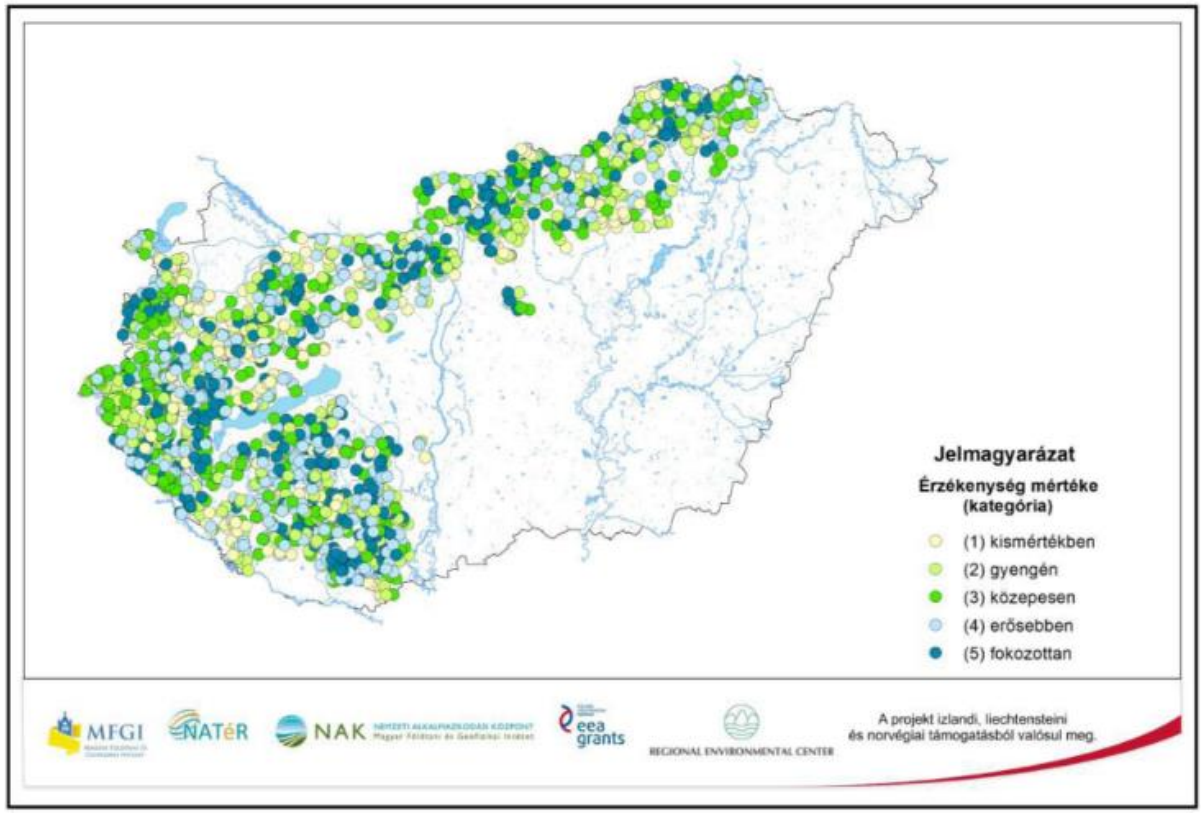

- A 20 mm-nél nagyobb csapadék 1981-2020 között évi átlag 2 nappal nőtt
- A csapadék intenzitása nő, egyre inkább **hirtelen lezúduló** esők formájában fog érkezni

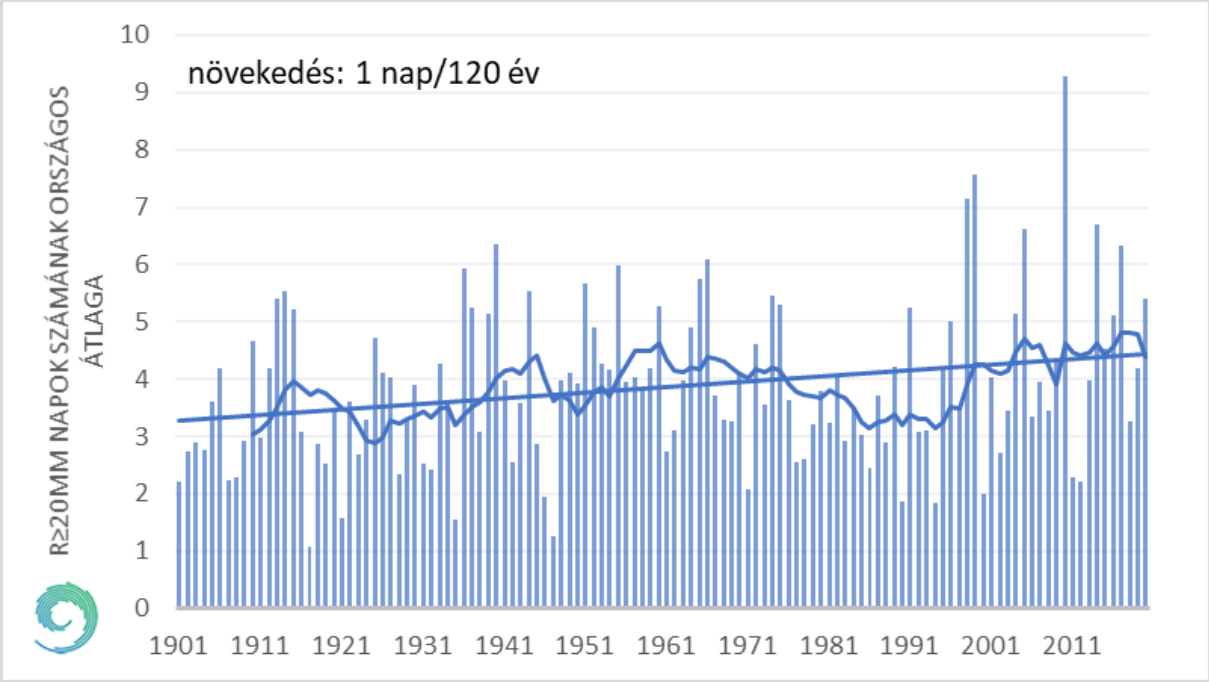

Csapadékintenzitás, beszivárgás, lefolyás

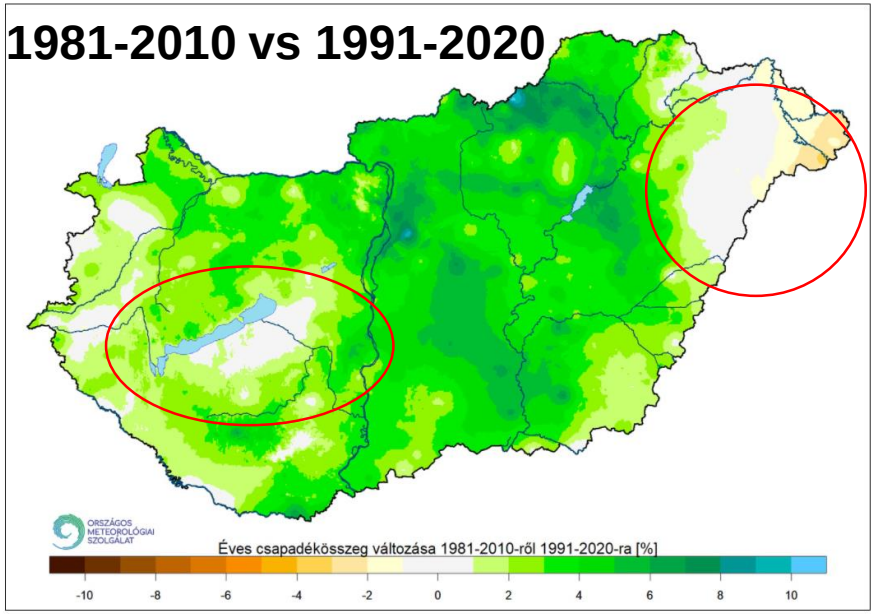

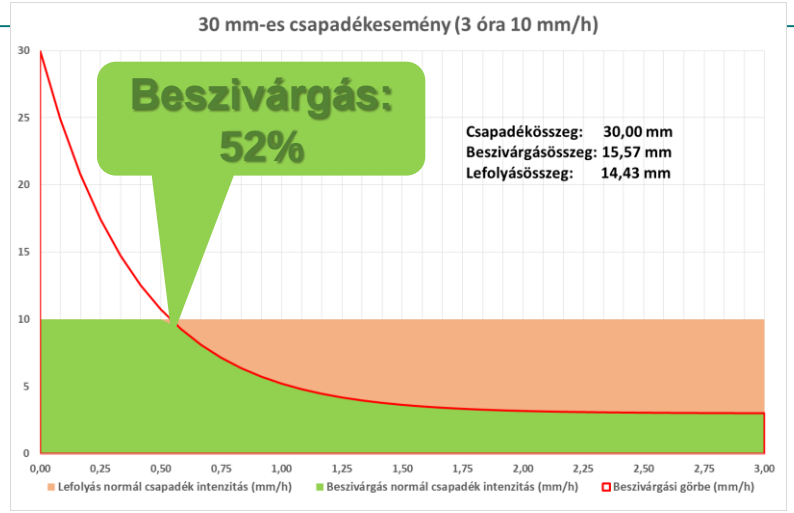

Csapadékintenzitás növekedésével csökken a beszivárgás, nő a lefolyás

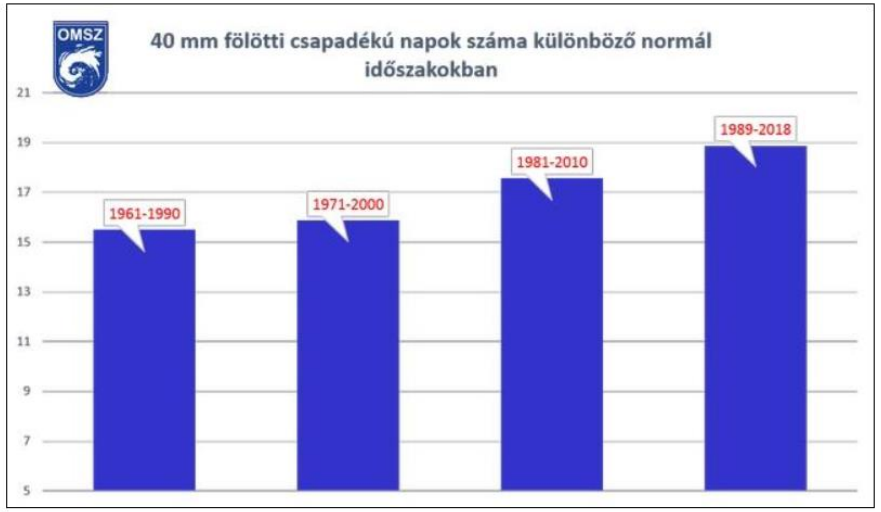

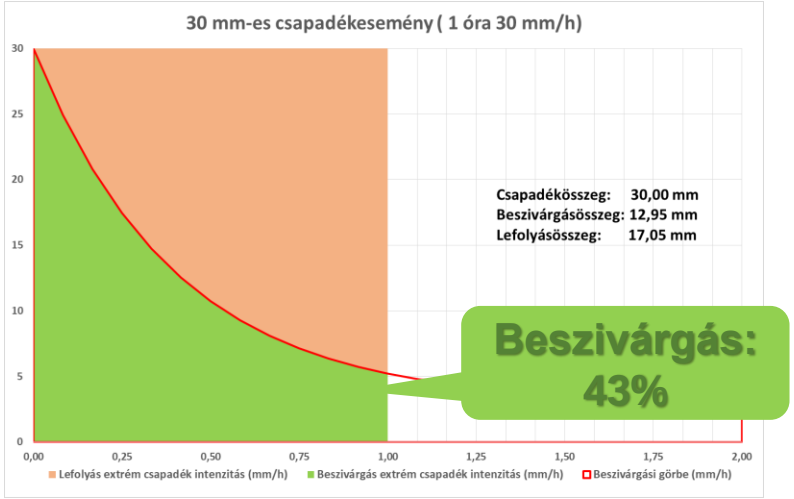

A felszín alatti készletek – beszivárgás, lefolyás, vízkivételek?

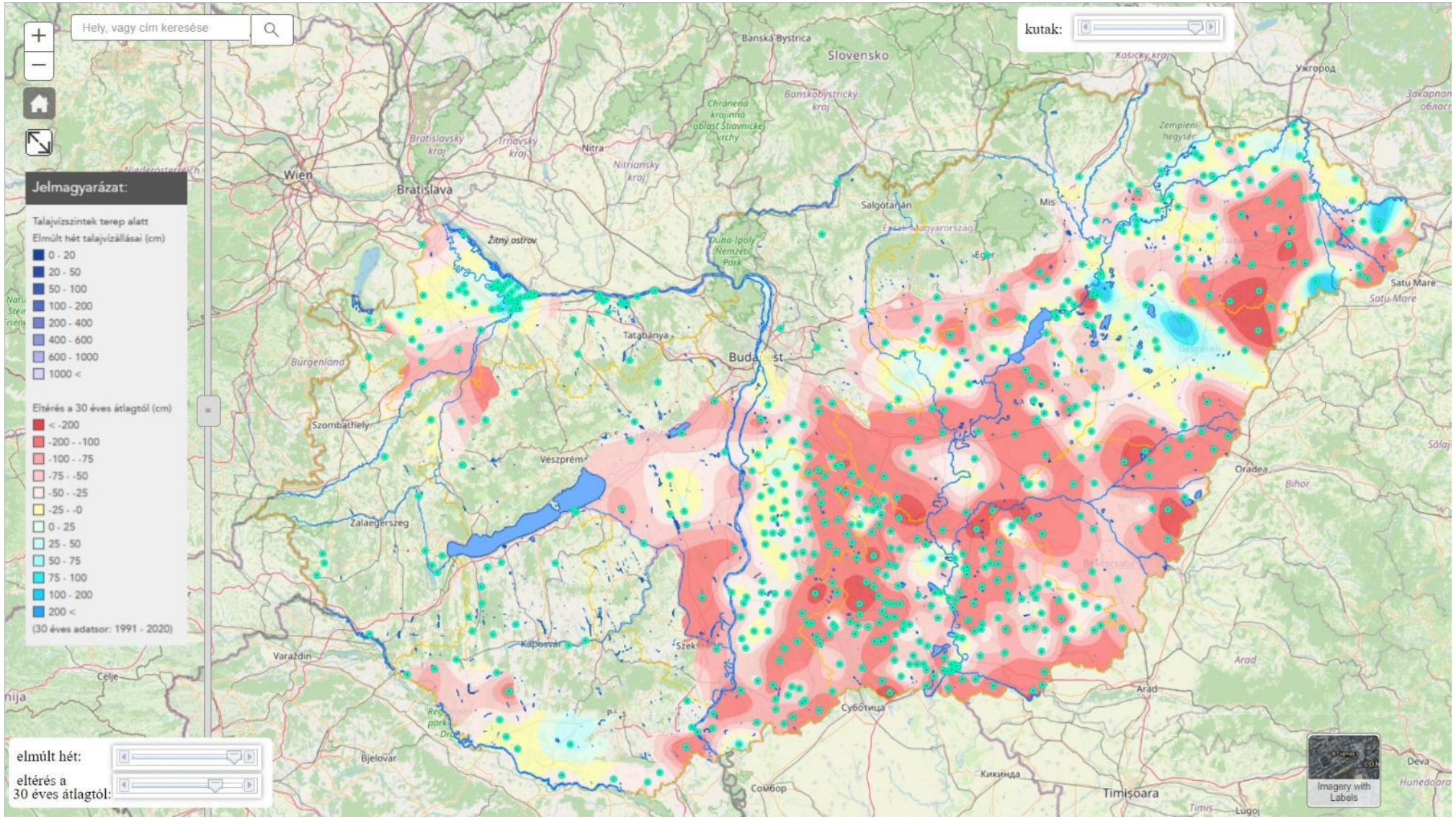

- Talajvízszintek eltérése a 30 éves átlagtól 2023.05.18 (forrás: vizugy.hu)

Települési kihívások a klímaváltozás tükrében

- Környezeti kihívások: városklíma, hőstressz, hőszigethatás
- Burkolt vs. zöld területek aránya, funkciói, közterületek fenntartása
- Közterület használati konfliktusok: gyalogos/autó,/biciklis, kikapcsolódás, közmű, fasor….
- Vízgazdálkodás: villámárvíz, vízhiány, hirtelen lezúduló csapadék, vízmegtartás
- Energiagazdálkodás: ÜHG-kibocsátás, energiaszegénység, középületek

Pifka Ferenc felvétele Nógrádsipekről

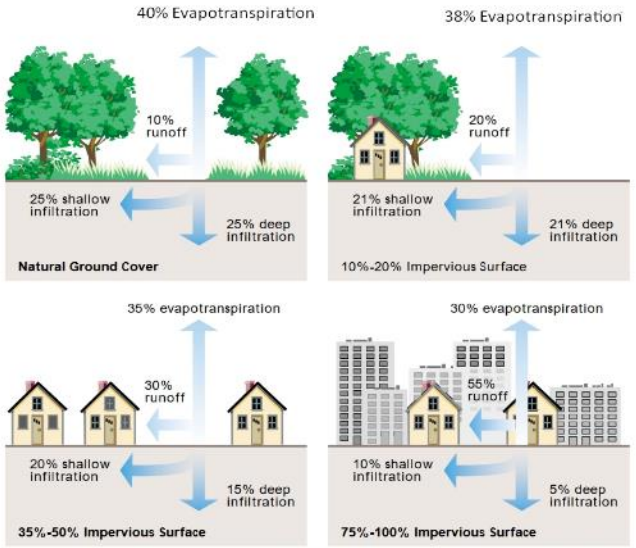

Figure 3.21: Relationship between impervious cover and surface runoff. *Impervious cover in a watershed results in increased surface runoff. As little as 10 percent impervious cover in a watershed can result in stream degradation.*

FISRWG (10/1998). Stream Corridor Restoration: Principles, Processes, and Practices. By the Federal Interagency Stream Restoration Working Group. ISBN-0-934213-59-3

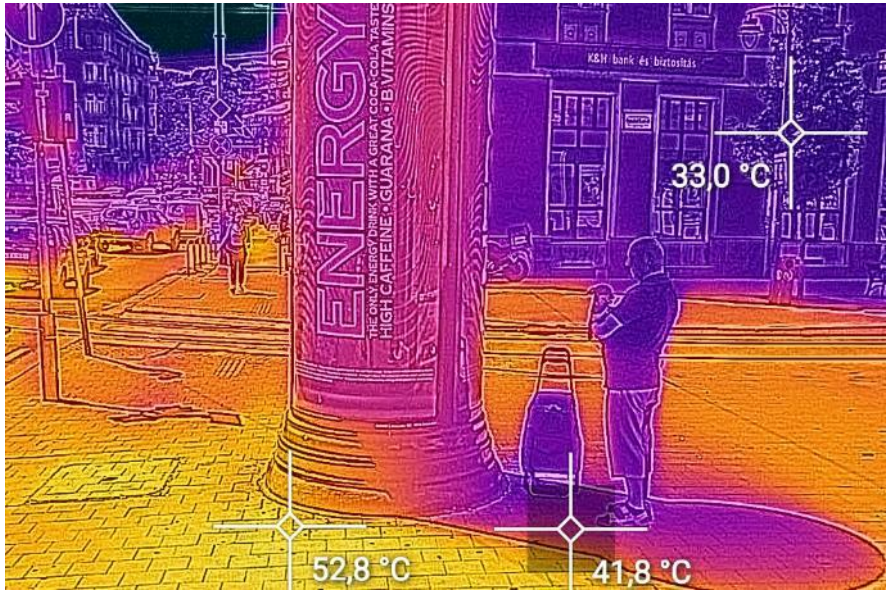

Forrás: index.hu

Külterületek szerepe

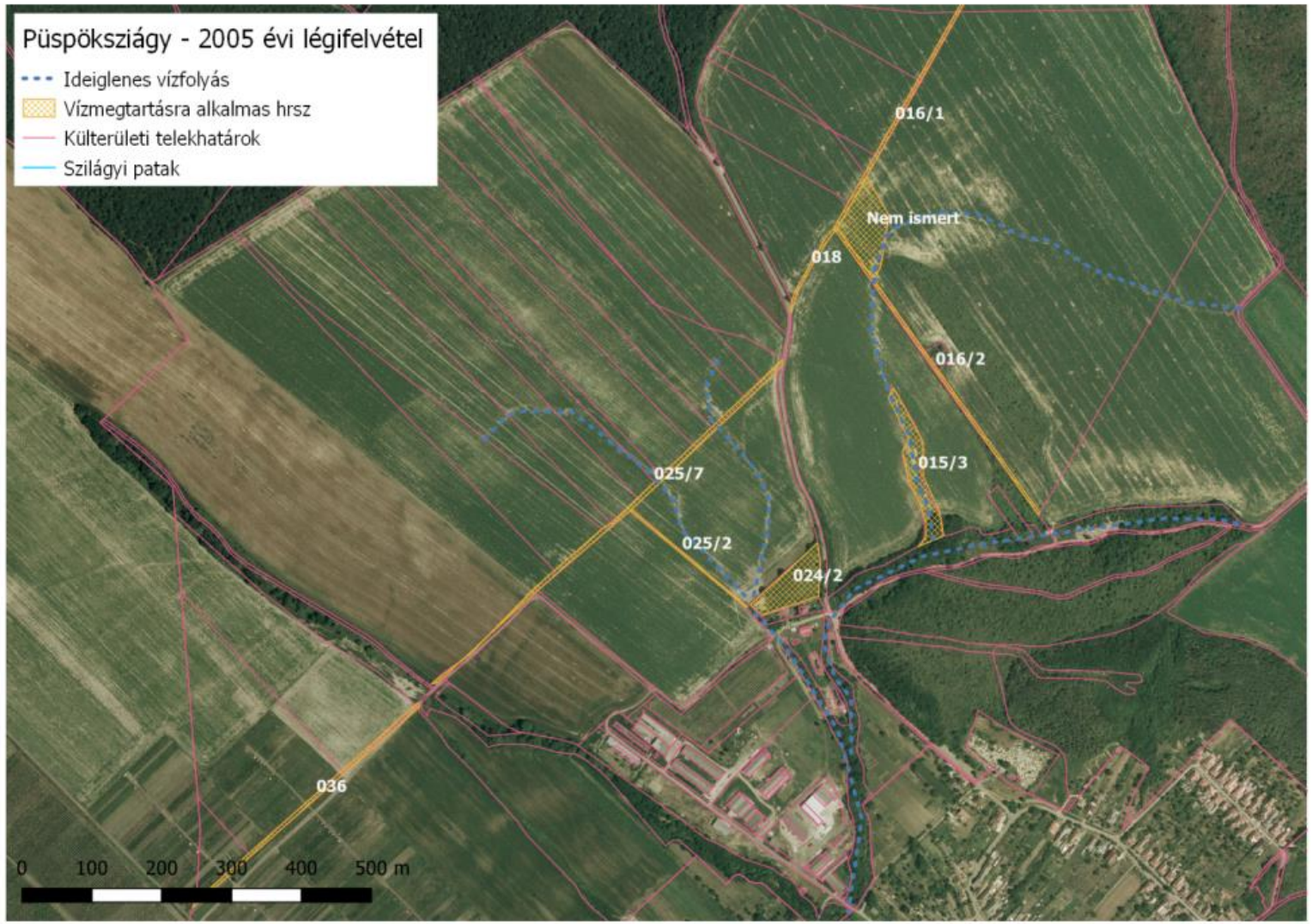

Az alkalmazkodáshoz számos ágazat szükséges

Településrendezés

- Településszerkezet, övezetek
- Építési szabályzat
- Beépítési szabályok
- Utcák kiszabályozása
- Zöldterületek
- Rehabilitáció

Egészségügy

- Allergiaszezon
- Új betegségek, kórokozók
- UV-sugárzás
- Hőhullámok
- Munkahelyi egészség
- Közétkeztetés
- Hőségterv

Vízgazdálkodás

- Települési csapadékvíz-gazdálkodás
- Helyi vízkár
- Külterületi lefolyás
- Víziközmű
- Vízszennyezés
- Vízvédelem
- Integráció

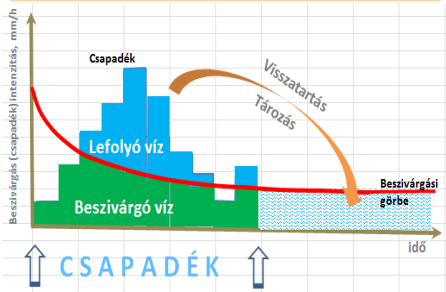

Mezőgazdaság

- Helyi gazdaság
- Erős kitettség az időjárásnak
- ÜHG-forrás
- Vízmegtartó tájhasználat
- Talajvédelem
- Vidékfejlesztés

Katasztrófavédelem

- Felkészülés
- Infrastruktúrák sérülékenysége
- Viharkár
- Erdőtüzek
- Lakossági tájékoztatás
- Élő előrejelzés

Köszönöm a figyelmet!

Farkas Viktor Mátyás
WWF Magyarország Alapítvány
matyas.farkas@wwf.hu
+36-30/341-1949

Alkalmazkodási lehetőségek települési és regionális szinten

Együttműködésben a klímatudatos vízgyűjtő-gazdálkodásért című LIFE LOGOS 4 WATERS projekt bemutatása

Hugyecz Bettina, regionális koordinátor – Belügyminisztérium

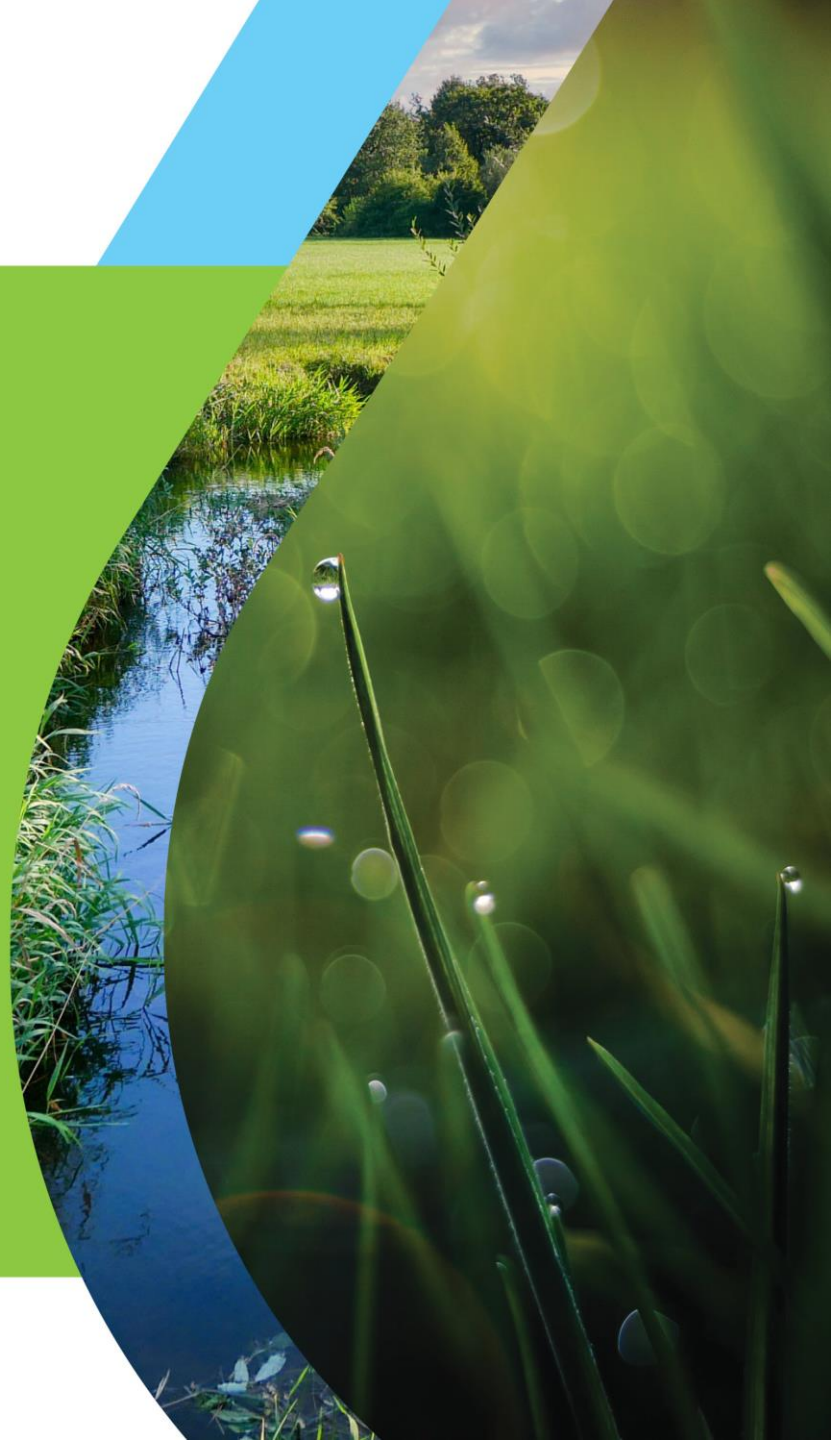

A kezdetek – LIFE-MICACC projekt

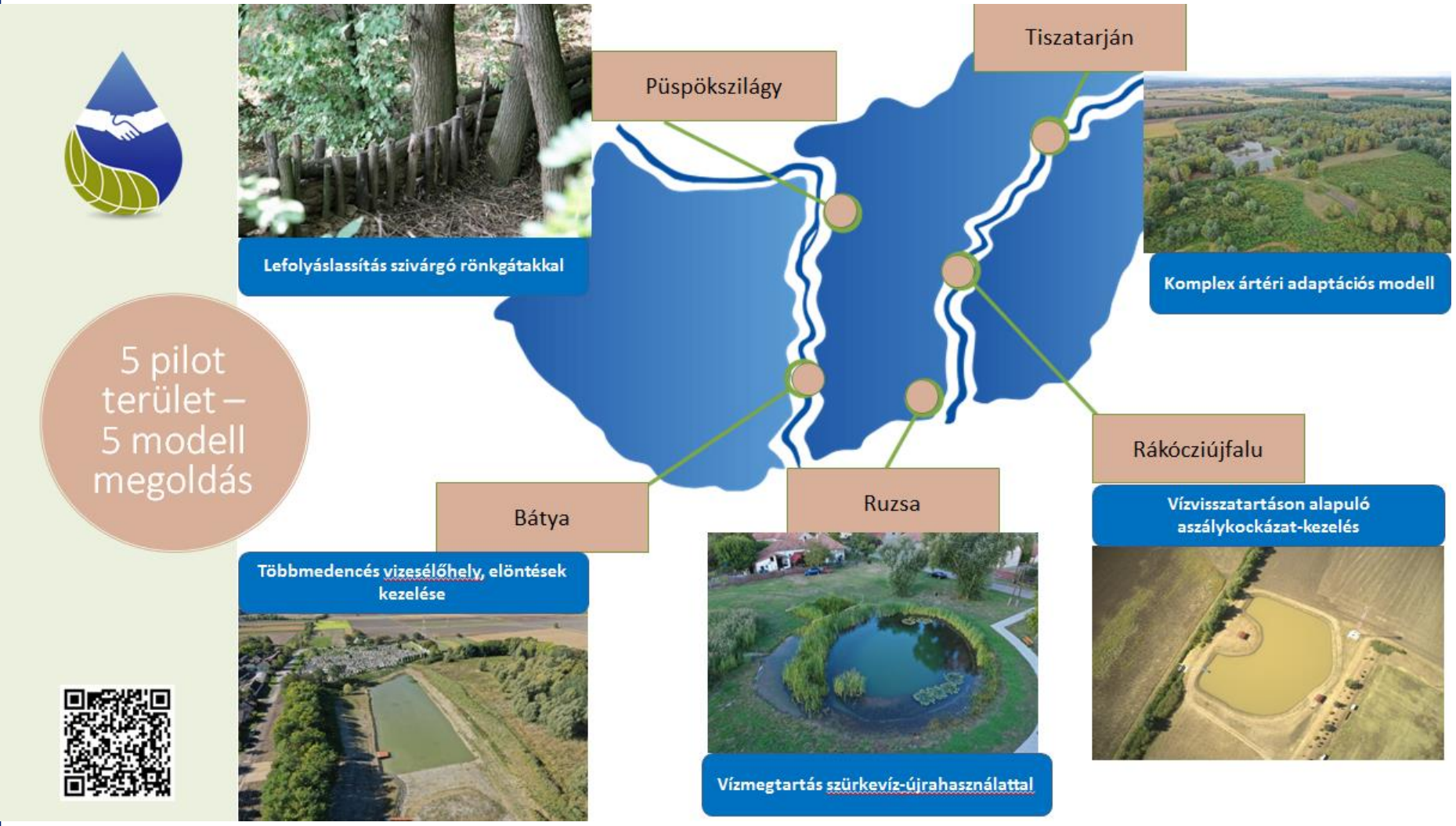

https://vizmegtartomegoldasok.bm.hu

- Önkormányzatok ellenálló képességének javítása
- Vízmegtartó szemlélet elterjesztése
- Helyi kapacitásfejlesztés
- Tudásmegosztás
- Innovatív és felhasználóbarát eszközök fejlesztése
  - E-learning: https://vizmegtartomegoldasok.bm.hu/felmeres/goto.php?target=root_1&client_id=ilias
  - Társasjáték: https://vizmegtartomegoldasok.bm.hu/hu/dokumentumok
  - Mobil applikáció
- Önkormányzati hálózat fejlesztés

A LIFE LOGOS 4 WATERS projekt

Időtartam:

2021. október 1. – 2025. szeptember 30.

Költségvetés:

3 764 915 Euro (kb. 1.3 mrd Ft)

EU támogatás: 55% (kb. 725 millió Ft)

Hazai társfinanszírozás: 45% (kb. 593 millió Ft)

Megvalósítók:

8 projekt partner

+ 12 vízgyűjtő önkormányzat és 13 szakmai együttműködő szervezet

Partnerség

Projekt kedvezményezettek

Együttműködő partnerek

Kormányzati szervek

- Belügyminisztérium
- Országos Vízügyi Főigazgatóság
- Alsó-Duna-völgyi és Közép-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóságok (2)
- Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság
- Agrárminisztérium (3 szakterület)
- Pest Megyei és Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal (2)

Országos szintű szereplők

- Nemzeti közszolgálati Egyetem
- Magyar Mérnöki Kamara
- Nyugat-Balkáni Zöld Központ (Nemzeti Alkalmazkodási Központ)
- Duna Múzeum
- Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
- Megyei Önkormányzatok Országos Szövetsége
- Magyar Tájépítészek Szövetsége

Helyi szintű szereplők

- Bátya Község Önkormányzata
- Püspökszilágy Község Önkormányzata
- Vízgyűjtő Önkormányzatok (8+4)

Szakmai civil szervezetek

- WWF Magyarország Alapítvány
- Klímabarát Települések Szövetsége

Projekt célok, célcsoportok

Átfogó cél: A helyi önkormányzatok éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodási és koordinációs képességeinek megerősítése és a természetes vízmegtartó megoldások népszerűsítése Magyarország vízvesztő pozíciójának mérséklése érdekében.

Célcsoportok:

- önkormányzati döntéshozók és szakértők
- érintett szakterületek képviselői
- vízgyűjtő területen érdekeltek
- teljes lakosság

Fő célkitűzések

Miért az önkormányzatok?

„Gondolkodj globálisan, cselekedj lokálisan.” - Jane Goodall

Klimatikus hatások ismerete, közvetlen tapasztalat a településen

Helyi érintettek ismerete

Település adottságainak, potenciális erőforrásainak ismerete

Helyi stratégiaalkotás, tervezés

Az önkormányzatok kulcsszereplői lehetnek a helyi alkalmazkodásnak.

Projekt helyszínek

- Két demonstrációs vízgyűjtő-terület (14 település)
- Önkormányzati Pályázati Program nyertes önkormányzatai (15 település)
- Vízgyűjtő Pályázati Program nyertes önkormányzatai (folyamatban)

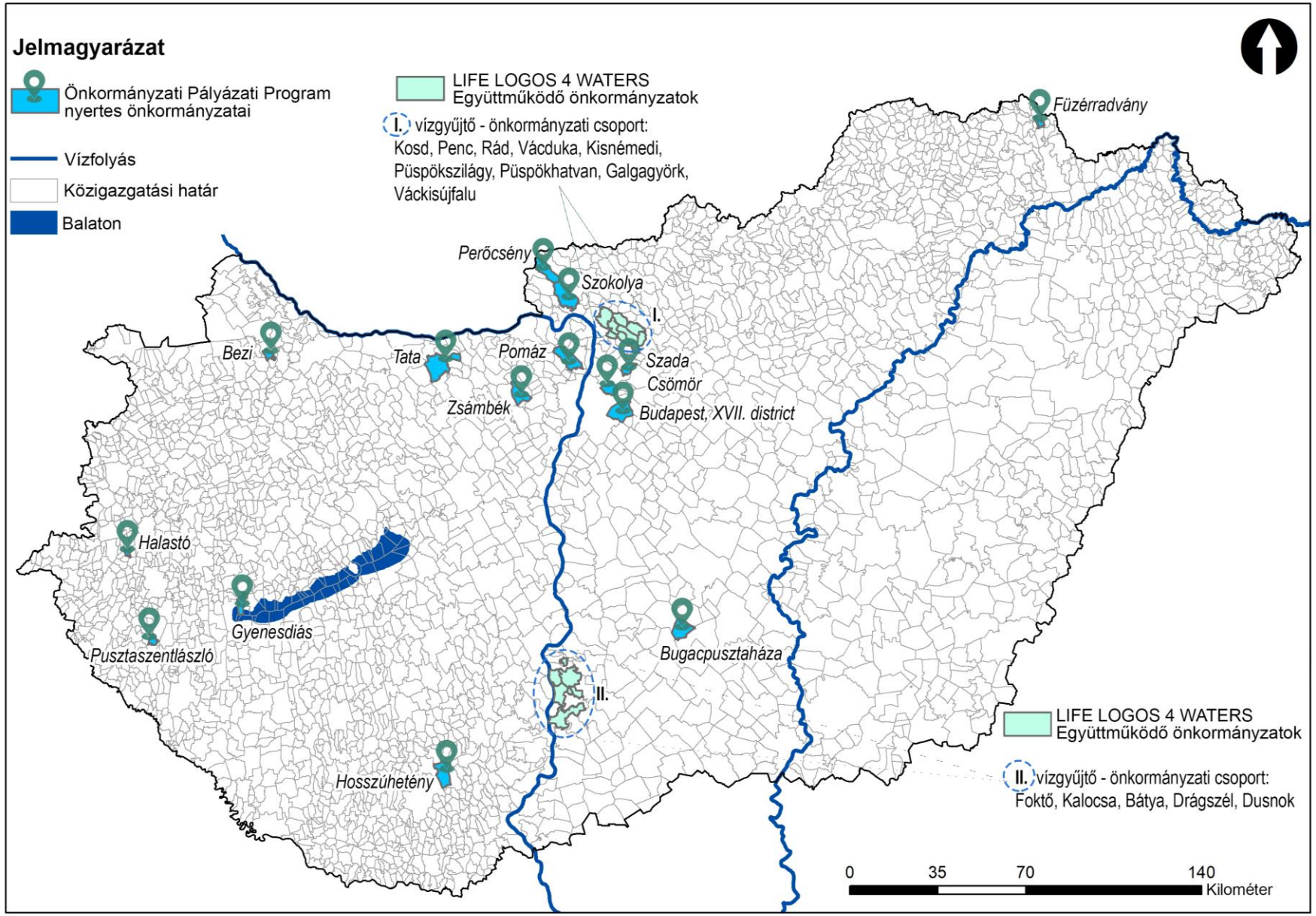

✓26 akció
✓73 alakció
✓ 91 mérföldkő
✓87 eredménytermék

Projekt ütemterv

Pályázati programok

2021. október 1. -

Előkészítés #1

Talajmechnikai, geodéziai felmérések; NWRM beavatkozások beazonosítása

2022 - 2023

Tervezés #2

Műszaki és engedélyes tervek

Megvalósítás #3

Természetalapú vízgazdálkodási megoldások kivitelezése

Integrált Önkormányzati Döntéstámogató Platform elindítása

2023 - 2024

Képzések,e-learning, módszertani útmutatók kidolgozása

Tudásmegosztás #4

Országos szemléletformló kampány, roadshow-k, terepbejárások, pilot képzések

2024-2025

Monitoring #5

Monitoring, hatástanulmányok készítése

2025. szeptember 30.

Projekt célok elérése

Várt hatások és eredmények

Kulcsfontosságú szakértők és döntéshozók ismereteinek bővülése

- E-learning tananyag önkormányzati szakértők számára
- Integrált Önkormányzati Döntéstámogató Platform
- Módszertani útmutatók és segédletek
- Integrált Települési Vízgazdálkodási Terv mesterterve és végrehajtási módszertana
- Országos szemléletformáló és disszeminációs tevékenység (infografikák, videók, klímaworkshopok, roadshow-k)

Alkalmazkodó-képesség és éghajlati ellenálló képesség fejlesztése

- Több mint 20 új természetes vízmegtartó megoldás
- Helyi tudásközpontok létrehozása
- Virtuális séta a két vízgyűjtő területen
- 100 jó gyakorlat online adatbázis
- SECAP a két vízgyűjtő területre

Jobb klímakormányzás helyi és regionális szinten

- Részvételi döntéshozatali modell alkalmazása és tesztelése önkormányzati koordinációval
- Önkormányzati Pályázati Program – NWRM módszerek átültetése 15 önkormányzatnál
- Vízgyűjtő Pályázati Program – 5 szakmai koncepció
- helyi döntéshozók és lakosság szemléletformálása
- Javaslatcsomag a Kormány részére

Köszönöm a figyelmet!

Hugyecz Bettina Lilla, LIFE LOGOS 4 WATERS regionális koordinátor

Belügyminisztérium Önkormányzati Koordinációs Iroda

http://lifelogos4waters.bm.hu/

life@bm.gov.hu

lilla.bettina.hugyecz@bm.gov.hu

Aszály, csökkenő talajvízszint

Mit tehetnek az önkormányzatok? A bátyai mintavízgyűjtőn megvalósuló megoldások bemutatása

Markó Fruzsina, vízgyűjtő koordinátor –
Bátya Község Önkormányzata

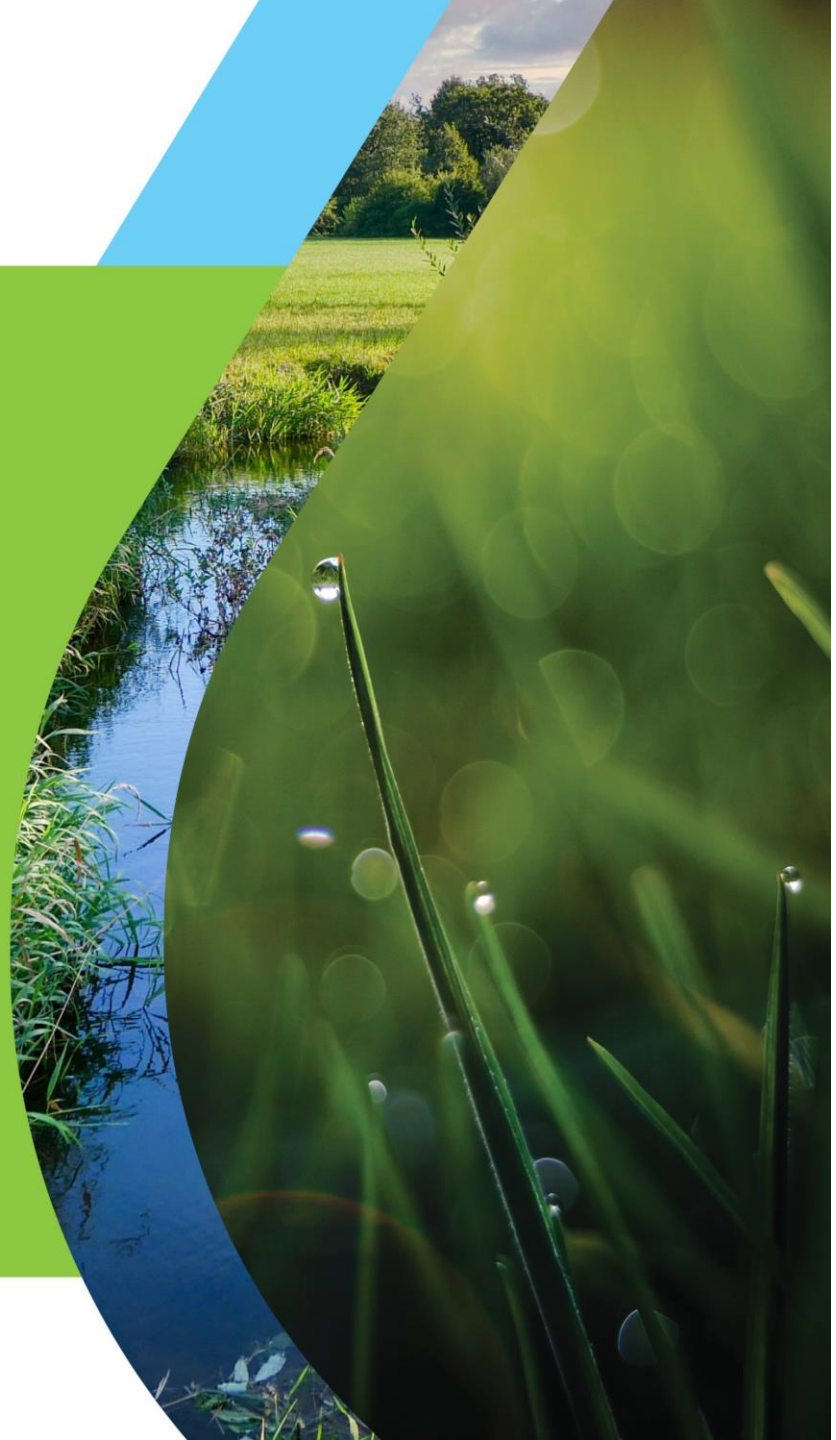

Bátya Község Önkormányzata

Vizes problémák és megoldások

Síkvidéki problémák:

- Aszály, légköri aszály
- a hirtelen lezúduló csapadék vagy elfolyik vagy rossz helyen gyűlik össze

Kedvező adottságok:

- kubikgödrök és holtmedrek
- csatornahálózat

az érkező csapadékot átmenteni a száraz időszakra, a csatornában érkező vizet lehetőség szerint visszatartani.

TOP projektek csapadékvízre: LIFE MICACC

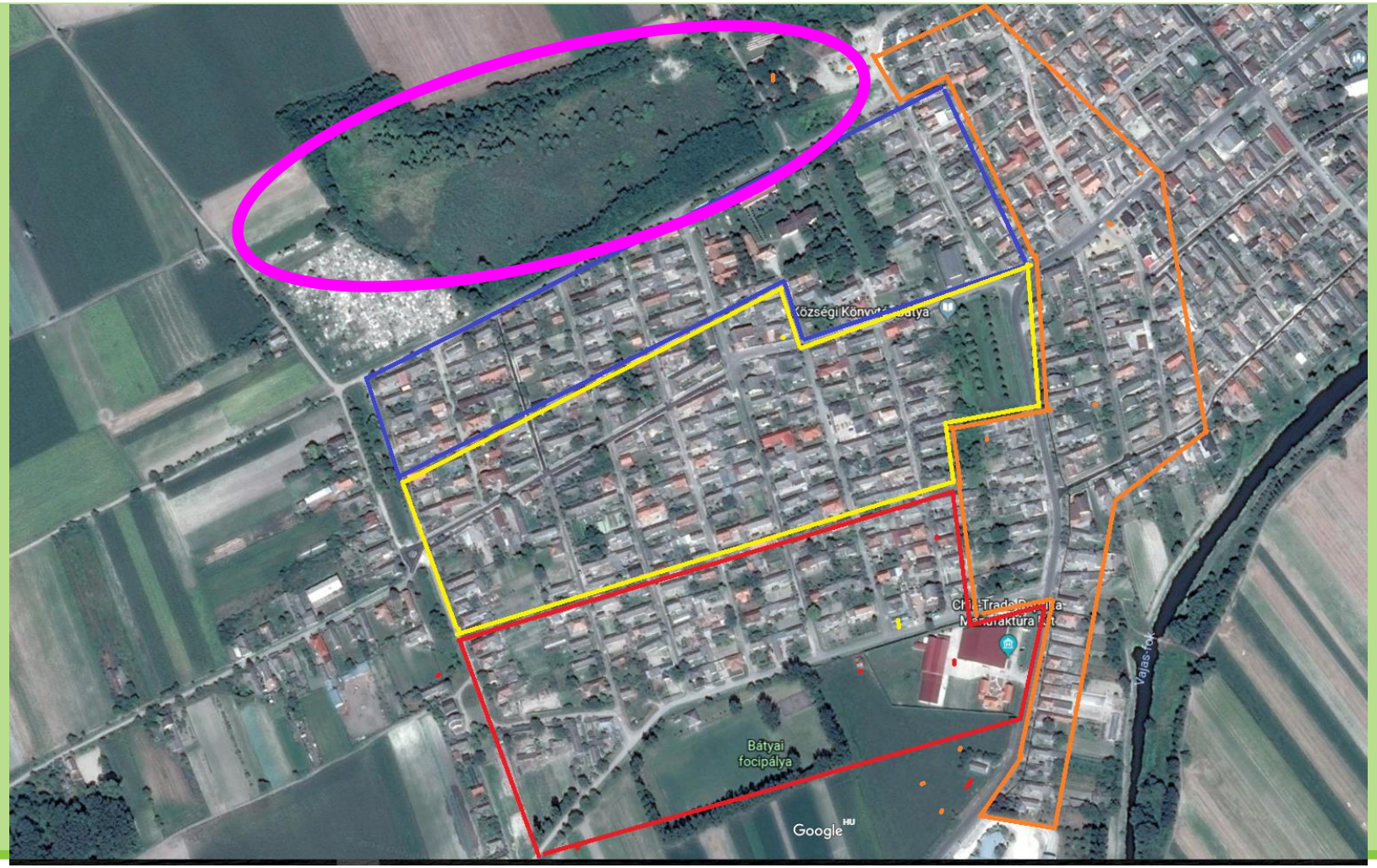

Ilyen lett a LIFE MICACC projekthelyszín

Ilyen volt…

Bátya Község Önkormányzata

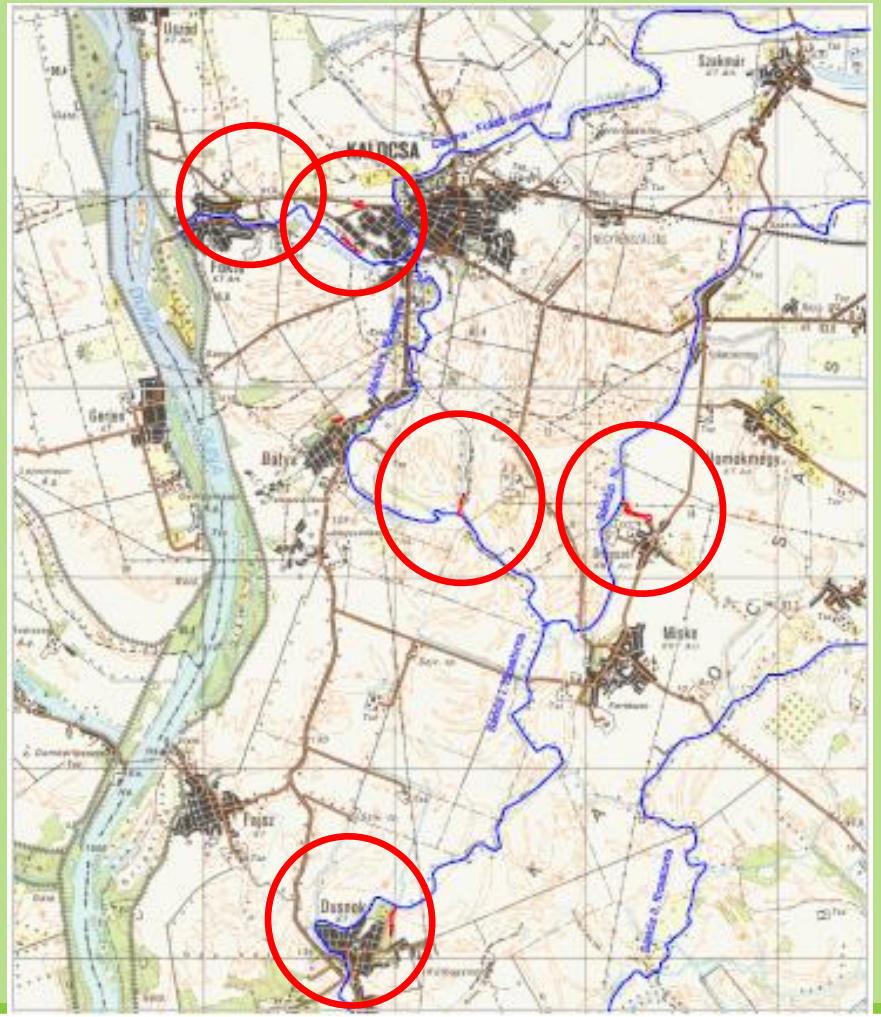

LIFE LOGOS 4 WATERS

A vízgyűjtőn tervezett beavatkozások, tevékenységek:
Sárközi-I. csatorna
vízgyűjtője
(terepi megvalósulás)

5 településen a helyi adottságokra épülő NWRM megoldások

Bátya Község Önkormányzata

BÁTYA – természetközeli holtág

Helyi vizesélőhely fejlesztés vízpótlással és szabályozhatóság kialakítással

Bátya Község Önkormányzata

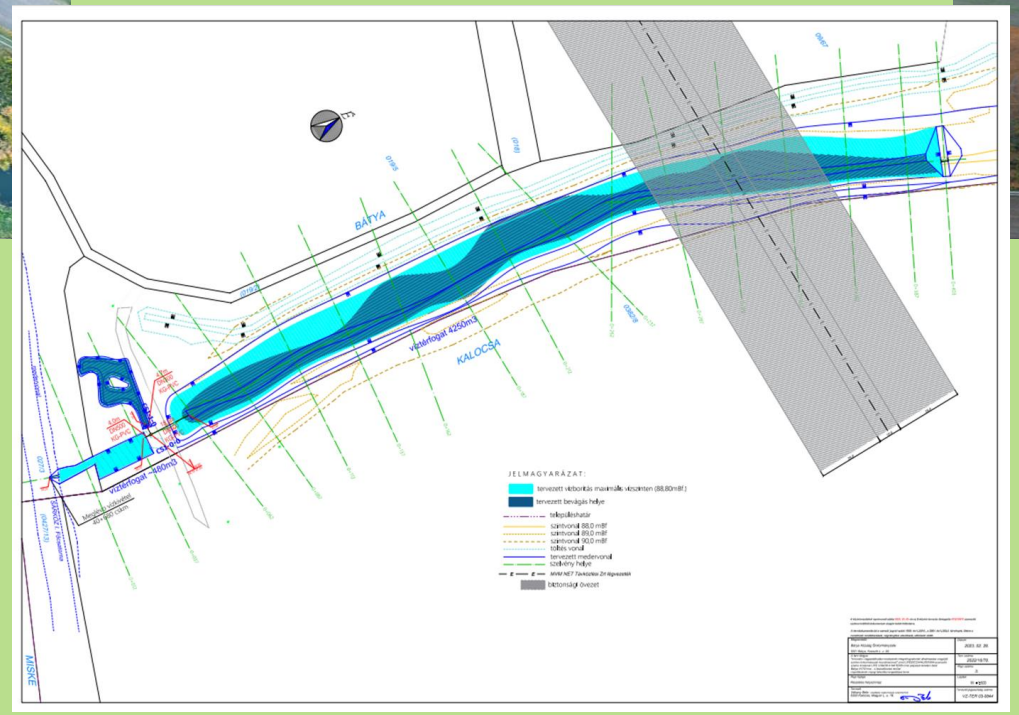

© István Csák

Bátya Község Önkormányzata

FOKTŐ – agyaggödör

- csapadékvíz befogadó kialakítása

Bátya Község Önkormányzata

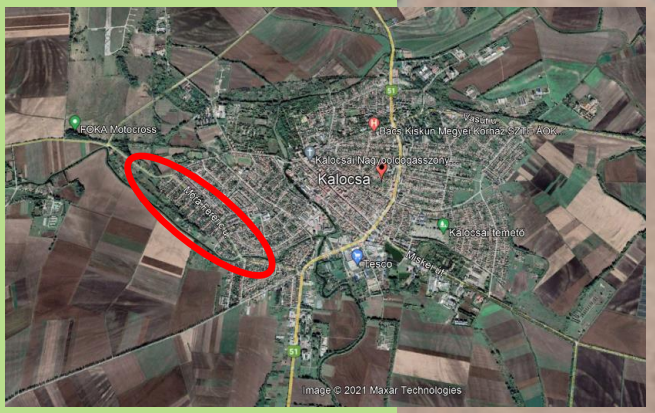

KALOCSA – városi környezetben

Öt egységből álló rendszer – szabályozható vízszint kialakítása

Bátya Község Önkormányzata

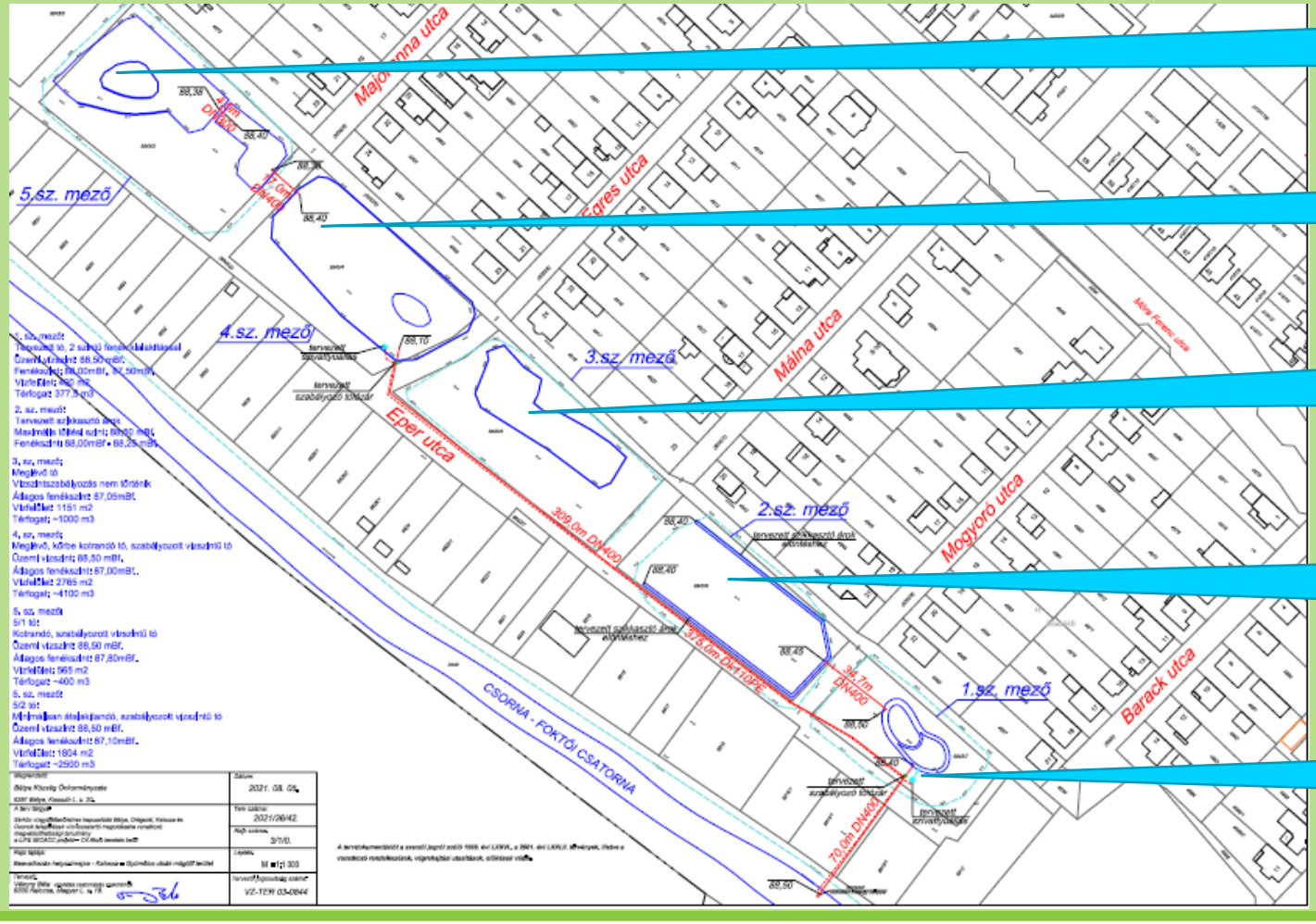

Rézsűrendezés és demonstrációs központ, közösségi tér kialakítása

Rézsűrendezés, élőhelyrehabilitáció

Rézsűrendezés, csapadékbefogadó és ártéri gyümölcsös vagy erdő modellezése

Erdő szerkezetátalakítás és szikkasztóárok kialakítás

Tómeder kialakítás és természetközeli játékelemek kihelyezése

Bátya Község Önkormányzata

DRÁGSZÉL –
kiaknázatlan holtmeder

Mélyfekvésű területen vizesélőhely kialakítása a Sárközi-III. csatorna mentén vízvisszatartással

Bátya Község Önkormányzata

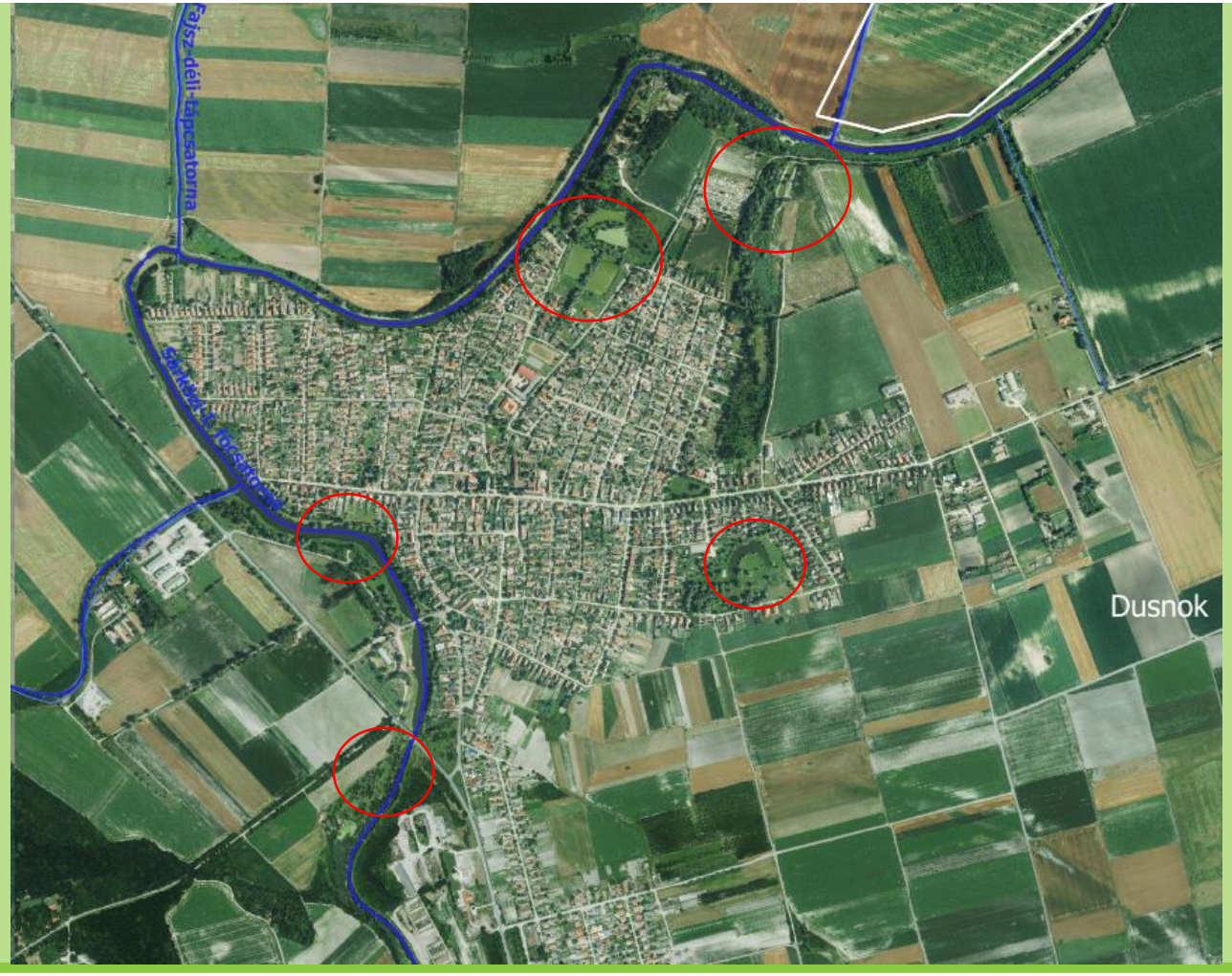

DUSNOK – jógyakorlatok bemutatása

Öt helyszínből álló tanösvény kialakítása, meglévő rendszerek bemutatása

Köszönöm a figyelmet!

Markó Fruzsina

Vízgyűjtő koordinátor

Bátya Község Önkormányzata

www.batya.hu

https://lifelogos4waters.bm.hu

☎: +36-78/468-026 +36-70/204-4690

✉: batya@batya.hu frezse@gmail.com

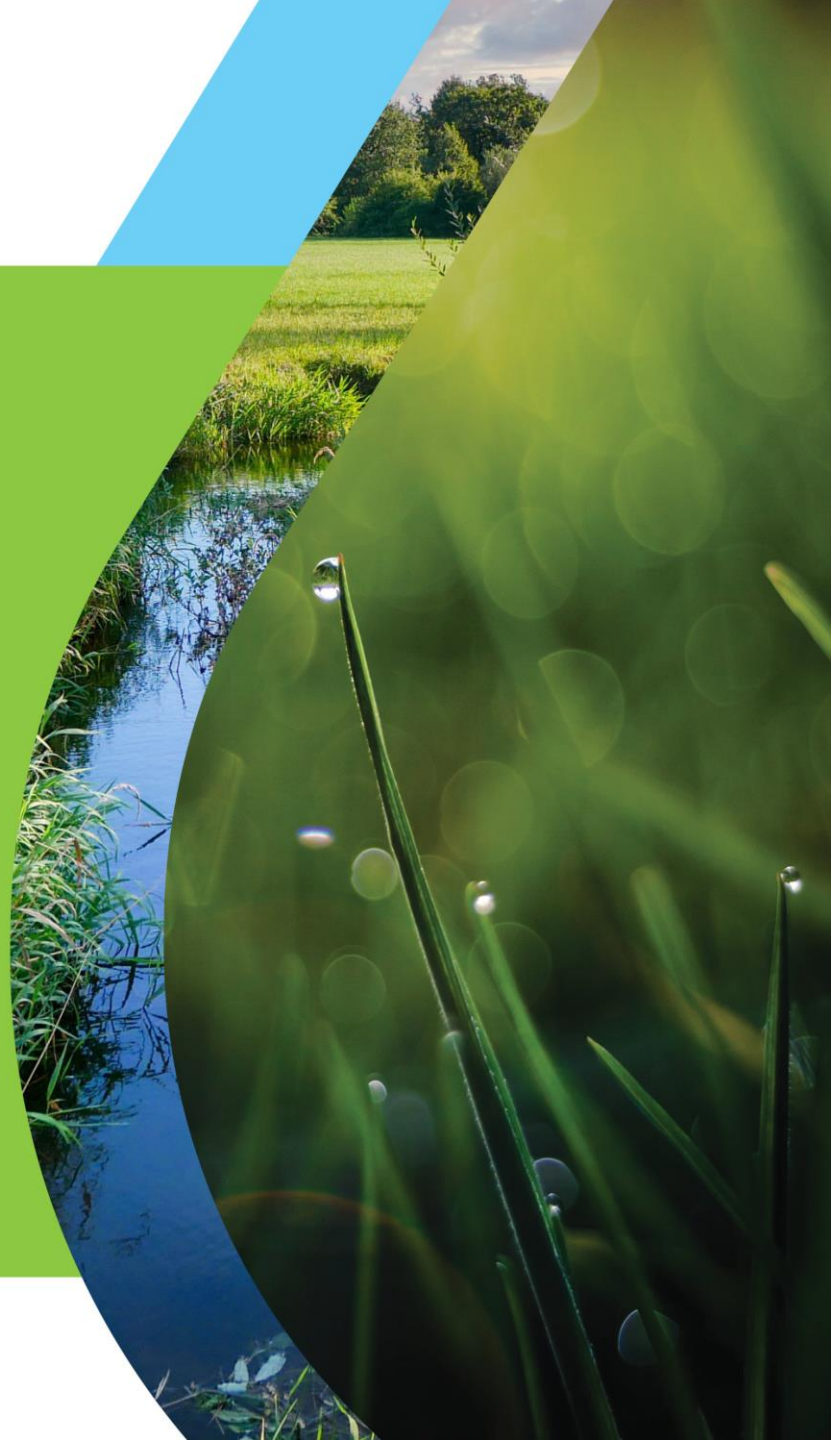

Villámárvizek hatékony kezelési lehetőségei

A püspökszilágyi mintavízgyűjtőn megvalósuló megoldások bemutatása

Mészáros Krisztián, vízgyűjtő koordinátor – Püspökszilágy Község Önkormányzata

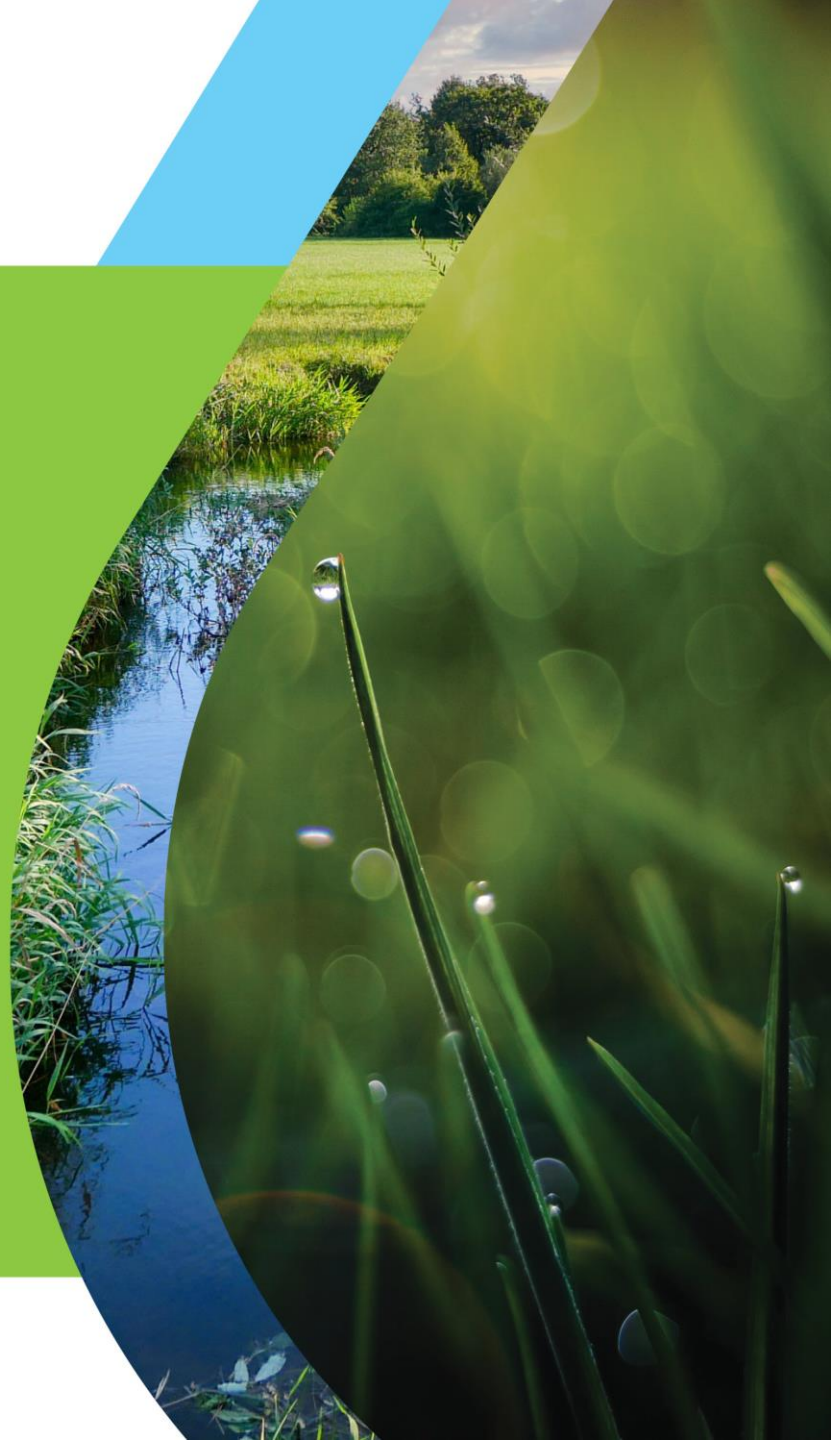

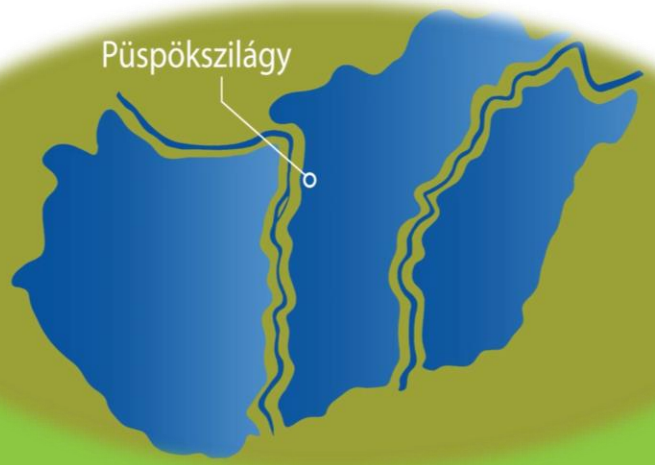

Püspökszilágy vízgyűjtője

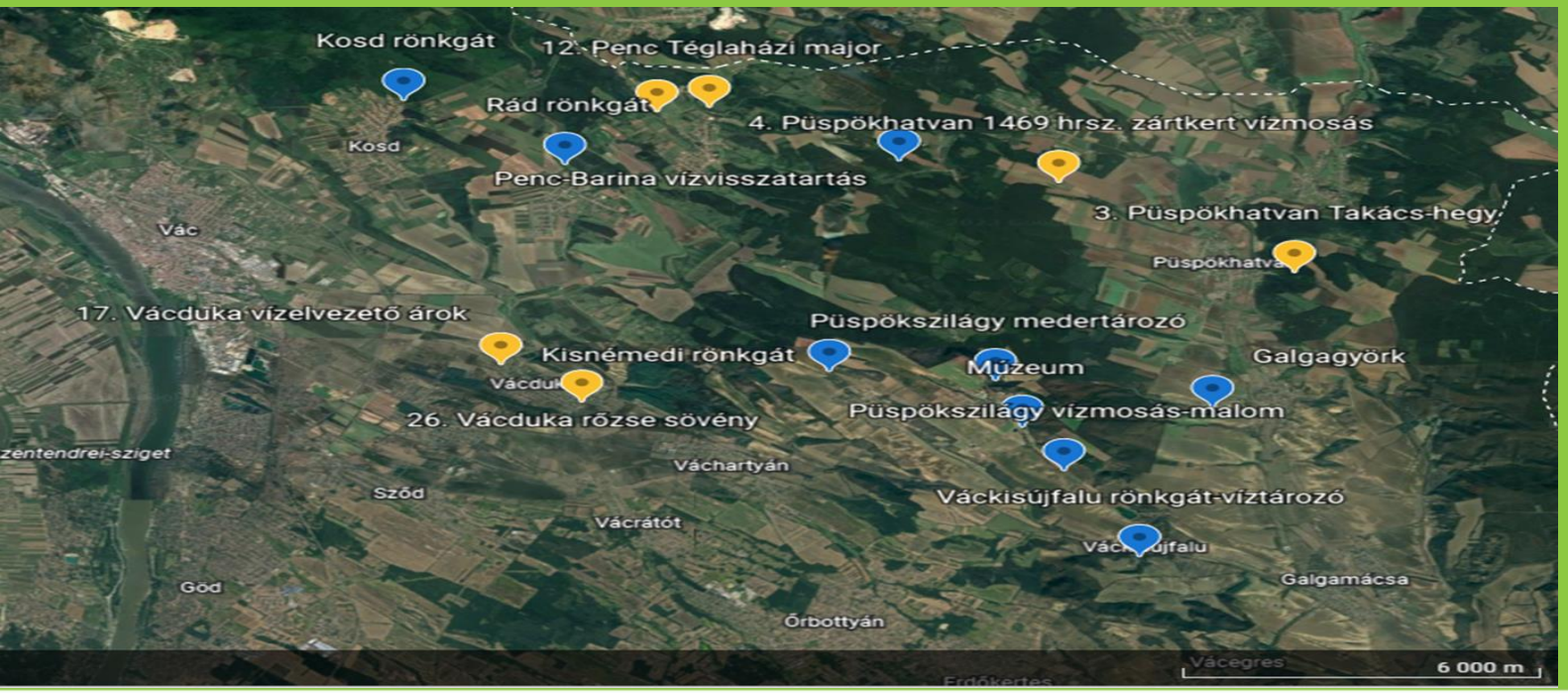

Problémák

Villámárvíz Galgagyörkön

Túl sok a víz

Csapadék egyenlőtlen eloszlása

Túl kevés a víz

Tűzeset Püspökszilágyon

I. Megoldások - Rönkgát

- Püspökszilágy Micacc 7 db
- Penc Barina-tó (magánterület)
- Kisnémedi
- Galgagyörk
- Váckisújfalu
- Kosd / Rád
- Püspökszilágy/Gombás-patak/ Szilágyi-patak -> terméskővel gát depónia zárással, csövek beépítésével (víztározás)
- Püspökhatvan Takács-hegy
- Penc Téglaházi major/ Szirota köz
- Vácduka

Vízgyűjtő Érdekegyeztető Fórum által kiválasztott helyszínek

Rönkgát előnyei

- Villámárvíz csúcsának a csökkentése
- Hordalékfogó
- A víz sebességének csökkentése által több idő jut a víznek a talajba beszivárogni, ezáltal a talajvíz ingadozása erősen csökken, nagyobb talajvíztartalék az aszályos időkre
- Helyi anyagokból viszonylag egyszerűen kivitelezhető
- Természetbe illő

II. Megoldás–Patakkanyarulat visszaállítása

Előnyök

-Természetes parti zonáció kialakítása (sásos, bokorfüzes)

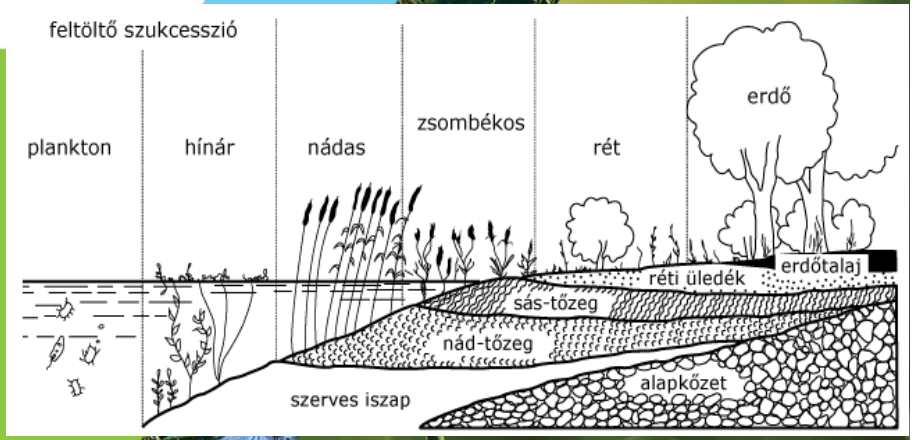

- A patamentén vízmenti „játékok” kialakítása disszeminációs céllal

-Villámárvíz esetén a víz lassítása

III. Megoldás– Gabionfal

Püspökhatvan Mocsolya-völgy

Eróziós folyamatok lelassítása

IV. Megoldás– Benjes sövény

Vácduka Benedek Elek Általános Iskola

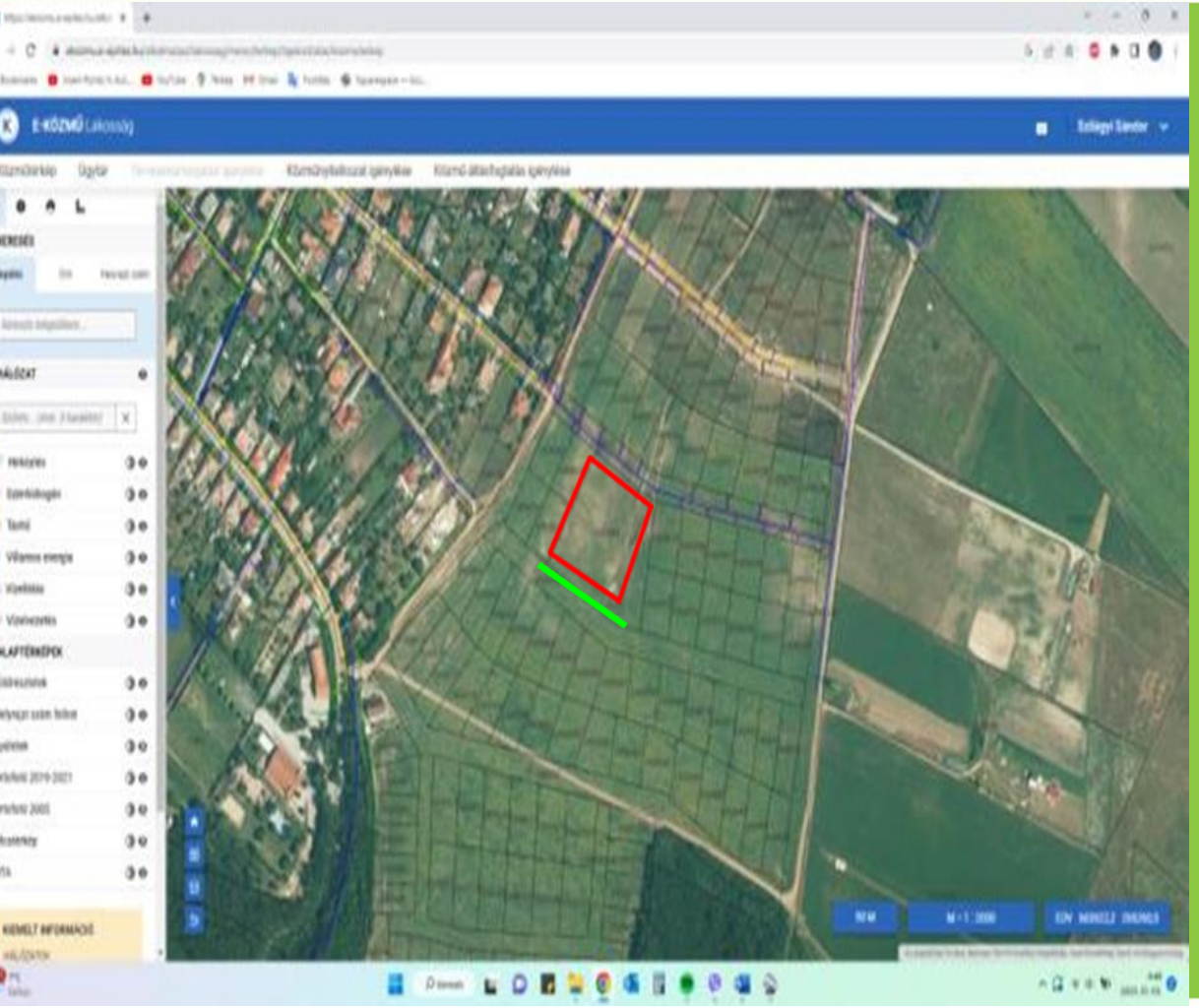

- Lefolyás lassító
- Hordalékfogó
- Természetes anyagokból természetbe illő

Füzérradvány LIFE LOGOS4WATERS projektben

V. Megoldások- Árok és esőkert

Mederborda

Vízlépcső

VI. Megoldások-Mezőgazdaság

BELÜGYMINISZTÉRIUM

KLÍMABARÁT TELEPÜLÉSEK SZÖVETSÉGE

MAGYAR MÉRNÖKI KAMARA

ORSZÁGOS VÍZÜGYI FŐIGAZGATÓSÁG

WWF

Megoldások kivitelezése

- Lefolyásmodell
- Terepbejárások
- Geodézia
- Mérnökök

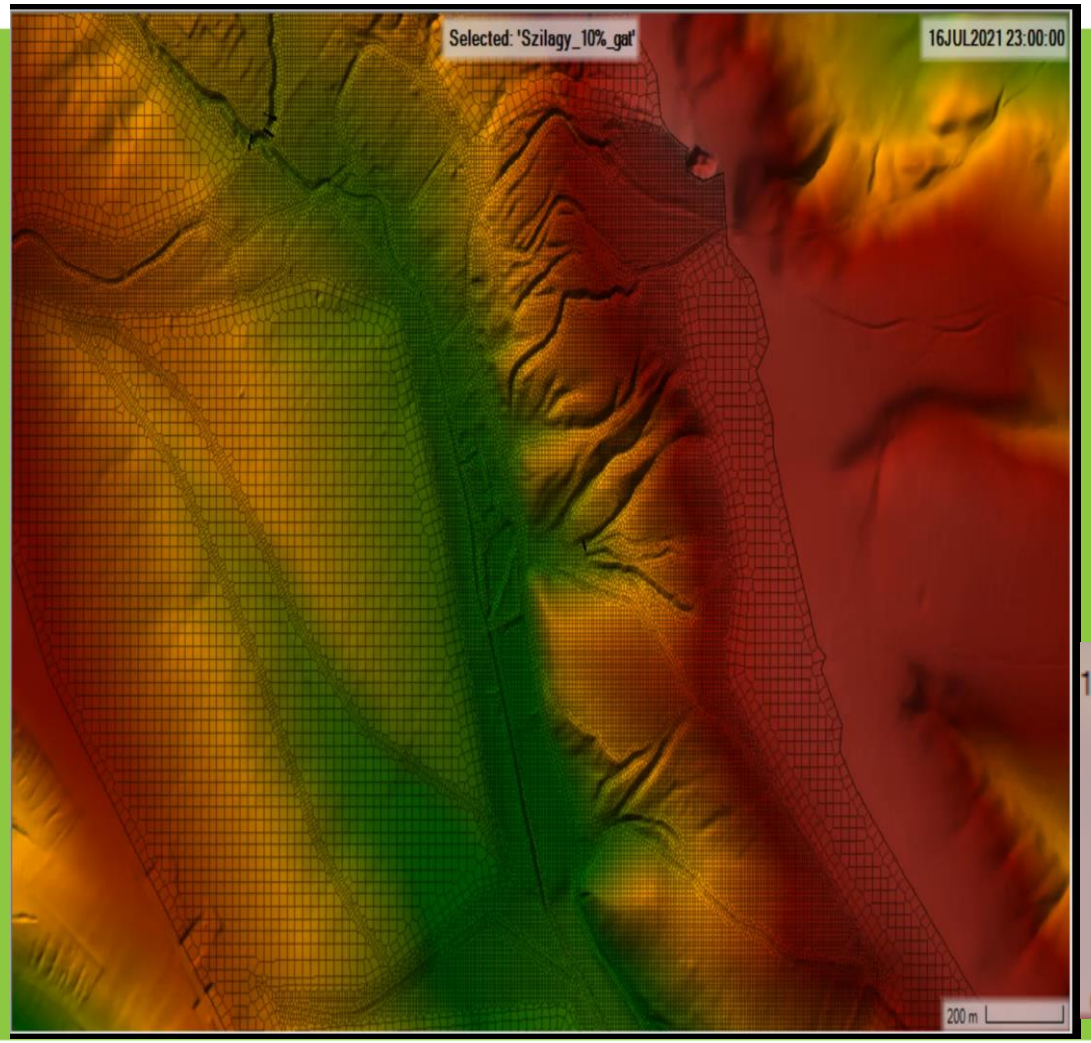

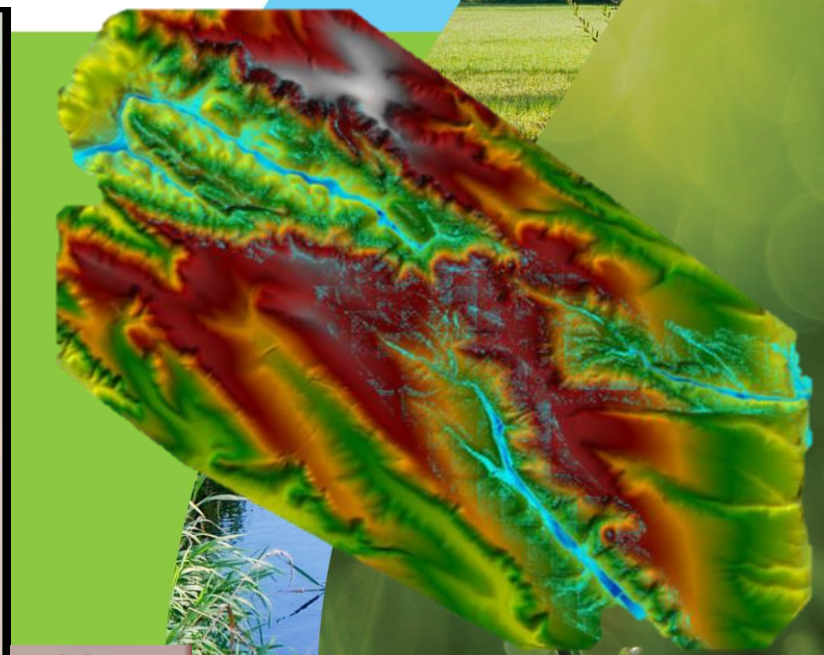

Vízgyűjtő Érdekegyeztető Fórum

- A VÉF szerepe túlmutat a projekten, hiszen a cél, hogy fenntartható és a jövőbeli együttműködést is segítő döntéshozatali fórumot állítsanak fel.
- Célja a döntéshozók, gazdák, helyiek és a szakmabeliek egy asztalhoz ültetése és eszmecseréje.
- A VÉF tagja bárki lehet, tehetett javaslatot projekthelyszínekre.
- 26 beérkező projektjavaslatból -> 14 került szavazásra (szavazati jogkör) -> 6 kerül megvalósításra, amit a szakmai tanács döntött el
- Szemléletformálás

Előnyök

Rekreáció

Költséghatékony

Természetbarát

Monitorozás

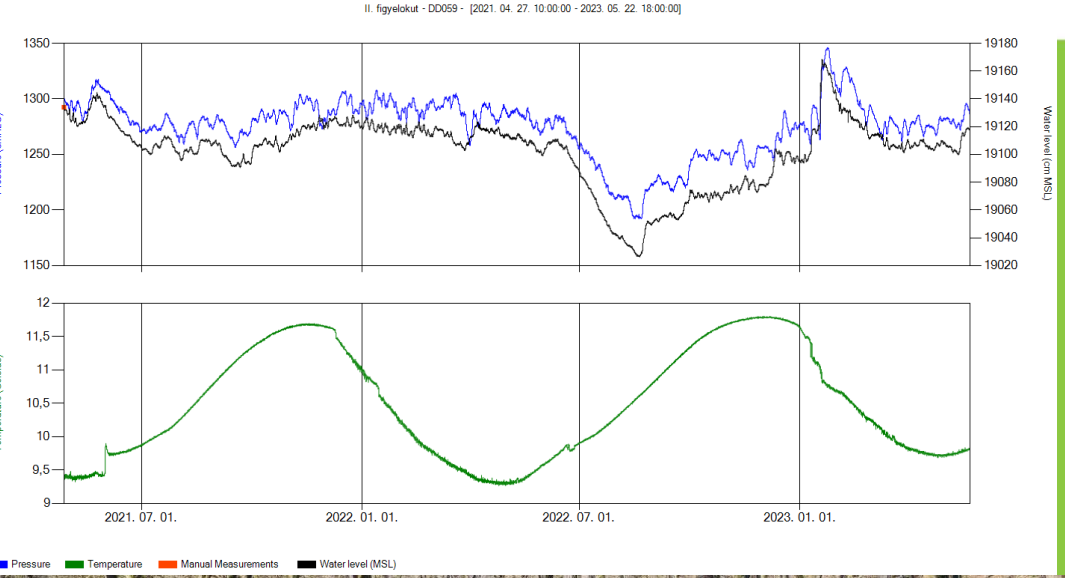

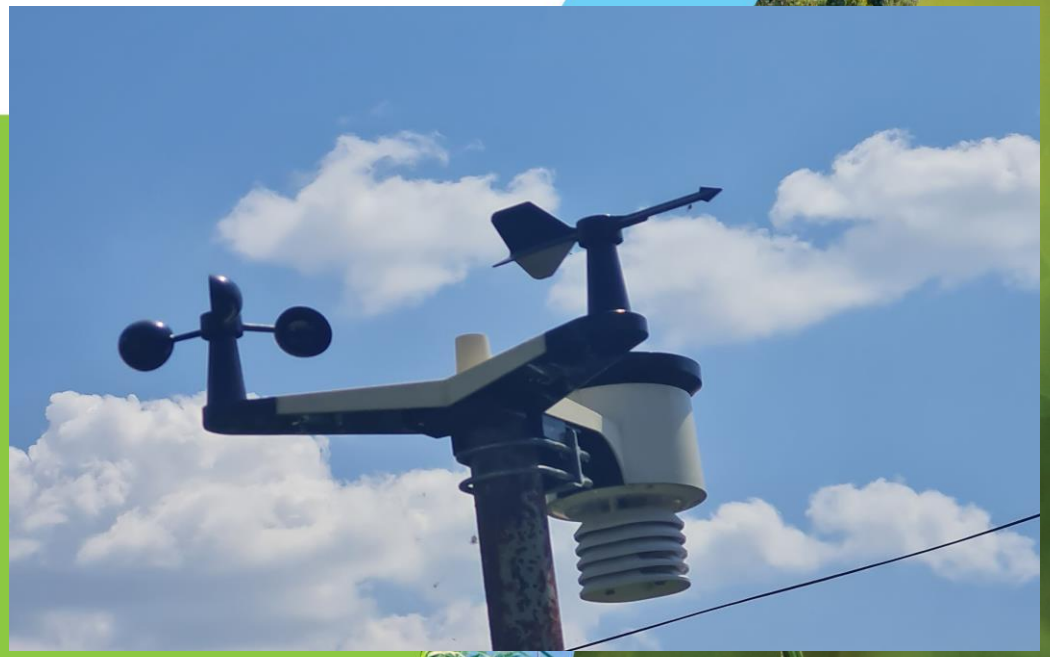

https://www.wunderground.com/dashboard/pws/IPSPKS1

Külföldi tanulmányutak

Püspökszilágy Község Önkormányzata Elérhetőségeink

Cím: 2166 Püspökszilágy Kossuth u. 9.

Postacím: 2166 Püspökszilágy Kossuth u. 9

Telefon Önkormányzat: (+36) 27 368 186

E-mail: polgarmester@puspokszilagy.hu / 99mkrisztian@gmail.com

Internetes hozzáférés: https://puspokszilagy.hu

https://lifelogos4waters.bm.hu/en/home/

Köszönöm a figyelmet!

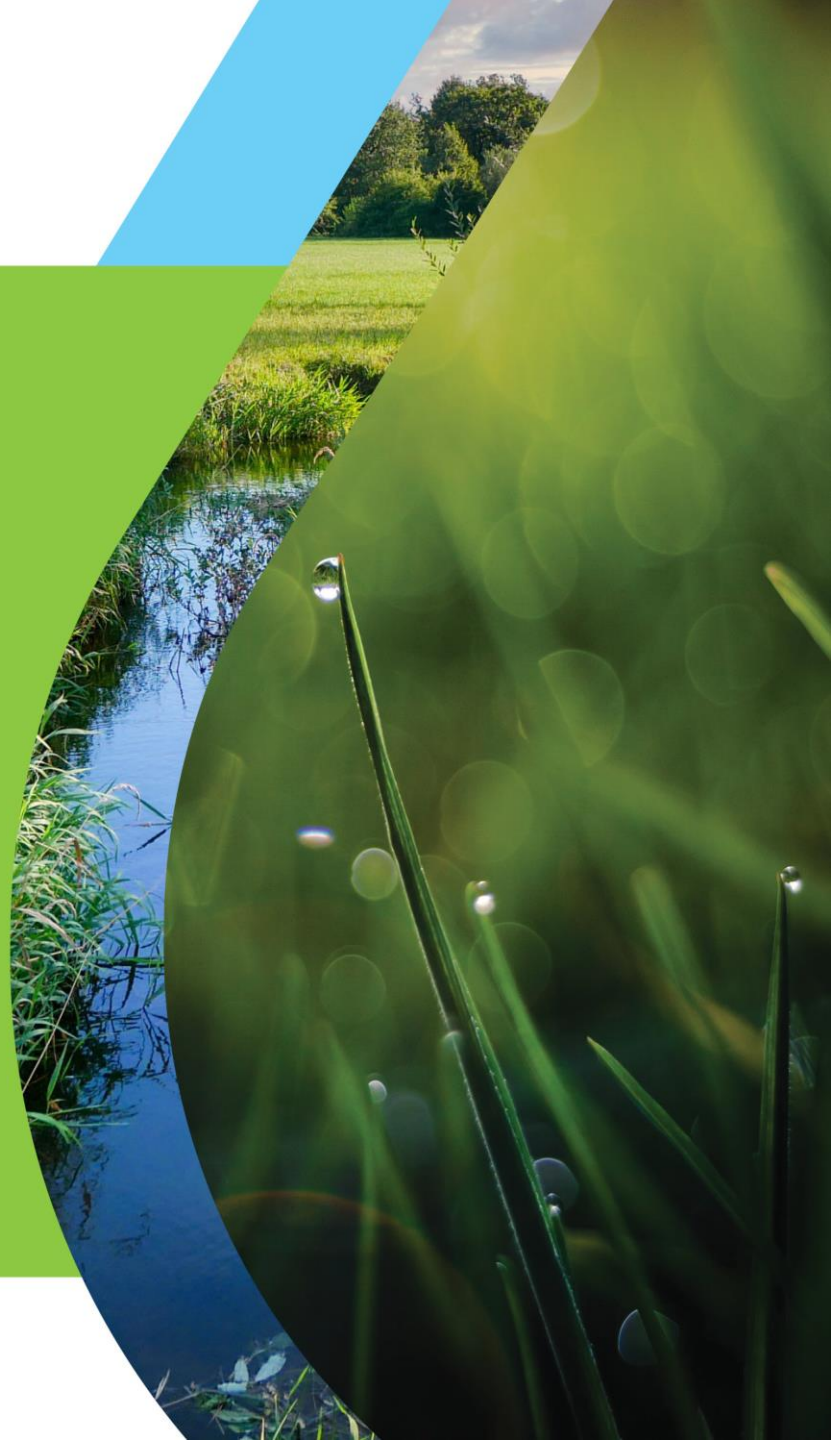

Önkormányzati együttműködések támogatása, a Vízgyűjtő Pályázati Program bemutatása

Porhajas Gábor, klímatanácsadó – Klímabarát Települések Szövetsége

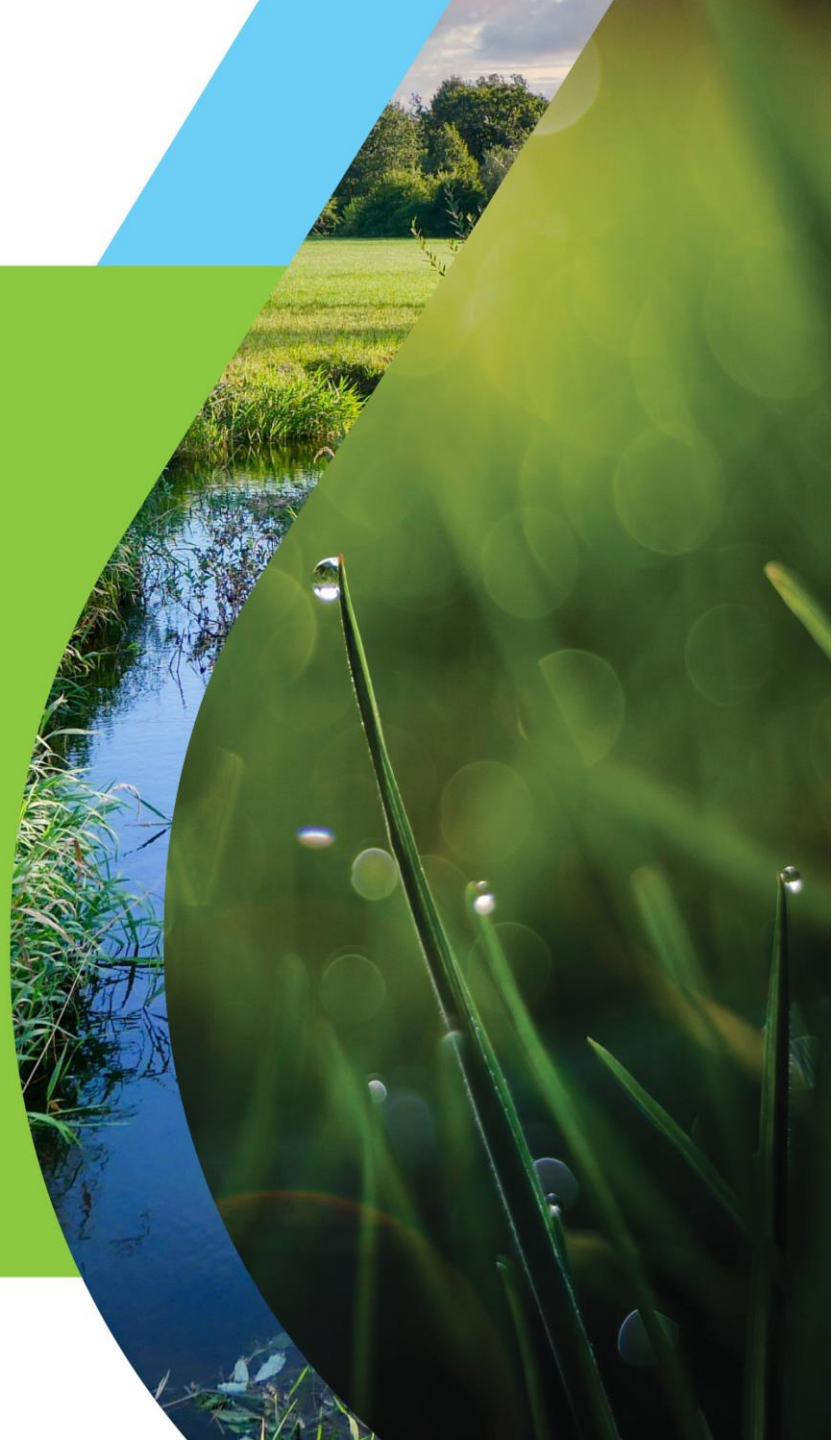

LIFE LOGOS 4 WATERS Vízgyűjtő Pályázati Program

2023. június 8.
LIFE LOGOS ROADSHOW

Klímabarát Települések Szövetsége

LIFE LOGOS 4 WATERS Vízgyűjtő Pályázati Program

LIFE LOGOS 4 WATERS

- LIFE20 CCA/HU/001604 azonosítószámú „*Innovatív vízgazdálkodási módszerek integrált gyakorlati alkalmazása vízgyűjtő szinten önkormányzati koordinációval*” című LIFE LOGOS 4 WATERS projekt
- Helyi önkormányzatok éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodási és koordinációs képességeinek megerősítése
- Helyi, kisléptékű innovatív megoldások, melyek elősegítik a települési alkalmazkodást a klímaváltozás hatásaihoz
- Önkormányzati pályázati program – 86 beérkezett pályázat, 15 támogatott

LIFE LOGOS 4 WATERS Vízgyűjtő Pályázati Program

A pályázati program célja

- A Vízgyűjtő Pályázati Program célja az **azonos vízgyűjtő-területen elhelyezkedő, szomszédos, vagy közel fekvő települések együttműködésének ösztönzése és elősegítése az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodási megoldások megtalálásában**
- Kis léptékű természetes vízmegtartást segítő beruházások széles körű, vízgyűjtő-szintű használatának ösztönzése és támogatása az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás érdekében
- Átfogó, szakértői támogatás nyújtása az önkormányzati partnerségeknek
- A vízgyűjtő-szintű együttműködés és stratégiafejlesztés ösztönzése országos szinten

LIFE LOGOS 4 WATERS Vízgyűjtő Pályázati Program

Mit támogat a pályázat

- A Pályázati Program keretében a nyertes pályázók a pályázat előzetes előkészítettségének függvényében szakértői támogatással elkészülő szakmai koncepciót, tanulmányt kapnak, amely javaslatot tesz a beavatkozási helyekre és az egyes helyre vonatkozóan szakértői ajánlást fogalmaz meg a beavatkozás módjára a jelzett probléma megoldása érdekében
- A Támogató a támogatói okirat egyoldalú ellenjegyzését követően 2024. december 31-ig elkészíti a nyertes pályázathoz kapcsolódó szakmai koncepciót

LIFE LOGOS 4 WATERS Vízgyűjtő Pályázati Program

Ki jogosult a pályázat benyújtására

- **Magyarország települési önkormányzatainak konzorciumai (legalább 3 település együttműködése), amelyben partnerként részt vehetnek Magyarország vármegyéinek önkormányzatai is**
- Nem nyújthatnak be támogatási kérelmet Magyarország települési önkormányzatai egyénileg; területi önkormányzat önállóan; egyéb önkormányzatok (pl. nemzetiségi önkormányzatok)
- Nem nyújthatnak be támogatási kérelmet a LIFE LOGOS 4 WATERS projekt két demonstrációs vízgyűjtő-területén érintett partner és együttműködő önkormányzatok
- Magyarország települési önkormányzatainak konzorciumai egy pályázat benyújtására jogosultak

LIFE LOGOS 4 WATERS Vízgyűjtő Pályázati Program

Mikor és hogyan lehet benyújtani a pályázatot

- **Az első körös pályázatokat 2023. június 30. (péntek) 23:59 percig lehet benyújtani**
- A pályázatok benyújtására **kizárólag elektronikusan, az info@klimabarat.hu e-mail címen keresztül, online módon** van lehetőség
- **Hiánypótlásra 2023. június 30. 23:59 percig** van lehetőség
- A benyújtott pályázati anyag módosítására kizárólag egyszeri alkalommal online formában, 2023. június 30. (péntek) 23:59 percig az info@klimabarat.hu e-mail címre küldött elektronikus levél útján van lehetőség
- A második kört követően kiválasztásra kerülő nyertes, konzorciumi pályázatok várható száma 5 db.

LIFE LOGOS 4 WATERS Vízgyűjtő Pályázati Program

Milyen területet érinthet a pályázat

- A pályázó önkormányzati konzorcium közigazgatási határán belül lévő területek, belterület és külterület egyaránt

Mekkora önerő kell a pályázathoz

- Nem szükséges önerő vagy saját forrás megléte a pályázathoz, a pályázat benyújtása díjmentes, azonban amennyiben a konzorcium tagjainál önerő áll rendelkezésre, azt szükséges jelezni a Pályázati adatlapon

Előnyt jelent

- ha az önkormányzati konzorcium 3-nál több taggal rendelkezik, továbbá előnyt jelent, ha az önkormányzati konzorcium legalább egyik tagja a kedvezményezett járások besorolásáról szóló 290/2014. (XI. 26.) Korm. rendeletben meghatározott kedvezményezett járások területéről pályázik

LIFE LOGOS 4 WATERS Vízgyűjtő Pályázati Program

A szakmai koncepció, tanulmány elkészítésével kapcsolatos információk

A sikeres önkormányzati konzorciumok átfogó szakértői támogatást kaphatnak az alábbi területeken, a problémafelvetés és a második körben benyújtott pályázatban megfogalmazott kérelem alapján:

- Szakmai támogatás egyszerűsített települési sérülékenységi vizsgálat elkészítéséhez
- Szakmai (vízgazdálkodási és tájhasználati) koncepció
- Megvalósíthatósági vizsgálat
- Műszaki javaslat
- Költségbecslés

A szakmai koncepciót és tanulmányt a szakértői munkacsoport a nyertes konzorciumban együttműködő önkormányzatokkal közreműködve készíti el.

LIFE LOGOS 4 WATERS Vízgyűjtő Pályázati Program

A pályázat végrehajtásával kapcsolatos elvárások

- A pályázó önkormányzatok **konzorciumi együttműködési megállapodást** kötnek a projektben való közös részvételre vonatkozóan majd a kiválasztást követően a nyertes konzorciumokban résztvevő önkormányzatok képviselő-testületeinek el kell fogadniuk a pályázati program keretében nyújtott szakértői támogatást, illetve a pályázati programban nyertes konzorciumként való részvételt és az ezzel vállalt kötelezettségek teljesítését
- A nyertes konzorcium tagjai vállalják, hogy a LIFE-MICACC projekt keretében elkészült **„Települési sérülékenység és alkalmazkodás az éghajlatváltozáshoz”** című e-learning tananyagot önkormányzatuk részéről legalább egy fő sikeresen elsajátítja és a képzés elvégzését követően sikeresen teljesíti a záró tesztet, melyért 5 kreditpont szerezhető a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Probono rendszerében

LIFE LOGOS 4 WATERS Vízgyűjtő Pályázati Program

A projekt során és pályázat megvalósítását követően milyen kötelezettségei keletkeznek a nyertes pályázóknak

- A nyertes konzorciumokban résztvevő önkormányzatok vállalják, **hogy elkészítik a településük egyszerűsített sérülékenységi vizsgálatát** a MICACC projekt keretében kifejlesztett e-learning tananyag alapján
- A nyertes konzorciumban résztvevő önkormányzatok **megosztják a koncepció elkészítéséhez szükséges és az adott önkormányzat birtokában lévő adatokat**, információkat a munkacsoportban résztvevő szakértőkkel, illetve a rendelkezésükre bocsátják azokat
- A nyertes önkormányzatok **vállalják, hogy együttműködnek, konzultálnak a szakértői munkacsoporttal a szakmai koncepció, tanulmány helyi szükségleteknek megfelelő kidolgozása érdekében.** Emellett szükséges a támogatott tevékenység eredményeinek kommunikációja a lakosság felé, illetve az érdeklődők számára az ezzel kapcsolatos információk biztosítása

LIFE LOGOS 4 WATERS Vízgyűjtő Pályázati Program

A projekt során és a pályázat megvalósítását követően milyen kötelezettségei keletkeznek a nyertes pályázóknak

- Vállalják, hogy a pályázati program keretében elkészülő **szakmai koncepció, tanulmány vonatkozó részeit beépítik a vonatkozó helyi fejlesztési és szabályozási tervükbe és a stratégiáikba** a dokumentumok soron következő esedékes felülvizsgálata során
- Kérésre a pályázat nyertes konzorciumai vállalják, hogy **megosztják és bemutatják a részükre készült szakmai anyagot**, valamint az általuk esetlegesen ebből már végrehajtott tevékenységeket és egyéb jól bevált gyakorlatokat
- Az elkészült koncepciókat a nyertes önkormányzatok **képviselő-testületeinek jóvá kell hagyniuk**
- Vállalják, hogy törekszenek az elkészülő szakmai koncepcióban szereplő szakmai megoldások megvalósítására, aminek érdekében **3 éven belül benyújtanak egy pályázatot egy erre alkalmas uniós/hazai támogatási programra**, vagy a konzorcium tagjai együttműködésben saját forrásból elkezdik megvalósítani a szakmai koncepcióban meghatározott teendőket

LIFE LOGOS 4 WATERS Vízgyűjtő Pályázati Program

Kiválasztási eljárásrend és kiválasztási kritériumok

- A formai követelmények ellenőrzését követően a benyújtott pályázatokat a LIFE LOGOS 4 WATERS projekt keretében, a **különböző szakterületek képviselőinek részvételével felállított bírálóbizottság vizsgálja meg**, amely dönt azokról a pályázatokról, amelyek a pályázati szakasz második körébe továbbjutnak.
- A pályázatot benyújtott konzorciumok kapcsolattartói **2023. augusztus 4-ig** kerülnek kiértesítésre a pályázati szakasz első körös bírálatának eredményéről.
- A pályázati szakasz második körébe legfeljebb 10 db pályázat kerül be.
- **A továbbjutó pályázó konzorciumoknak ezt követően egy részletesebb pályázati adatlapot kell majd kitölteniük problémájuk leírására vonatkozóan, valamint a kiválasztási eljárás céljából további kiegészítő leírást, információkat kell benyújtaniuk**

LIFE LOGOS 4 WATERS Vízgyűjtő Pályázati Program

Kiválasztási eljárásrend és kiválasztási kritériumok

- A részletesebb, második körös pályázati dokumentációban a Pályázóknak meg kell jelölniük, hogy milyen jellegű szakértői támogatást szeretnének igénybe venni. A pályázati szakasz második körének dokumentációját **2023. október 31-ig** kell benyújtania a továbbjutott Pályázóknak
- A nyertes pályázatokról, illetve a támogatások odaítéléséről a LIFE LOGOS 4 WATERS projektben közreműködő partnerekből és együttműködő külső szakmai szervezetekből **álló Integrált Támogató Tanács dönt a bíráló bizottság javaslata alapján**
- A második körös pályázati szakaszba továbbjutott önkormányzati konzorciumok **2023. december 20-ig** kerülnek tájékoztatásra
- Az Integrált Támogató Tanács által hozott végleges döntéssel szemben jogorvoslati lehetőségre nincs mód

LIFE LOGOS 4 WATERS Vízgyűjtő Pályázati Program

További dokumentumok

- Konzorciumi Együttműködési Megállapodás csatolása a benyújtó konzorciumvezető részéről.
- A Pályázó által kitöltött pályázati adatlap és űrlap, elérhető a **http://klimabarat.hu/vizgyujto-palyazati-program** oldalon
- A pályázati dokumentumok kizárólag magyar nyelven, PDF formátumban nyújthatók be

Kérjük, ismertesse maximum 7000 karakterben, milyen a területüket érintő vízgazdálkodási problémával/problémákkal kell megküzdeniük a konzorciumban résztvevő partner önkormányzatoknak, amely megoldásához szakértői támogatást kíván igénybe venni. Kérjük, adjon egy általános helyzetleírást, melyben röviden bemutatja a konzorciumban résztvevő települések földrajzi elhelyezkedését; domborzati és vízrajzi adottságait; valamint a konzorciumban résztvevő települések közötti kapcsolatot az érintett probléma/problémák bemutatásán keresztül.

Formai követelmények:

- *Terjedelem: 2500 karakternél nem lehet kevesebb és 7000 karakternél nem lehet több (szóköz nélkül). A terjedelembe a végén elhelyezett táblázatok, ábrák és fotók nem tartoznak bele.*
- *Formátum: PDF*

LIFE LOGOS 4 WATERS Vízgyűjtő Pályázati Program

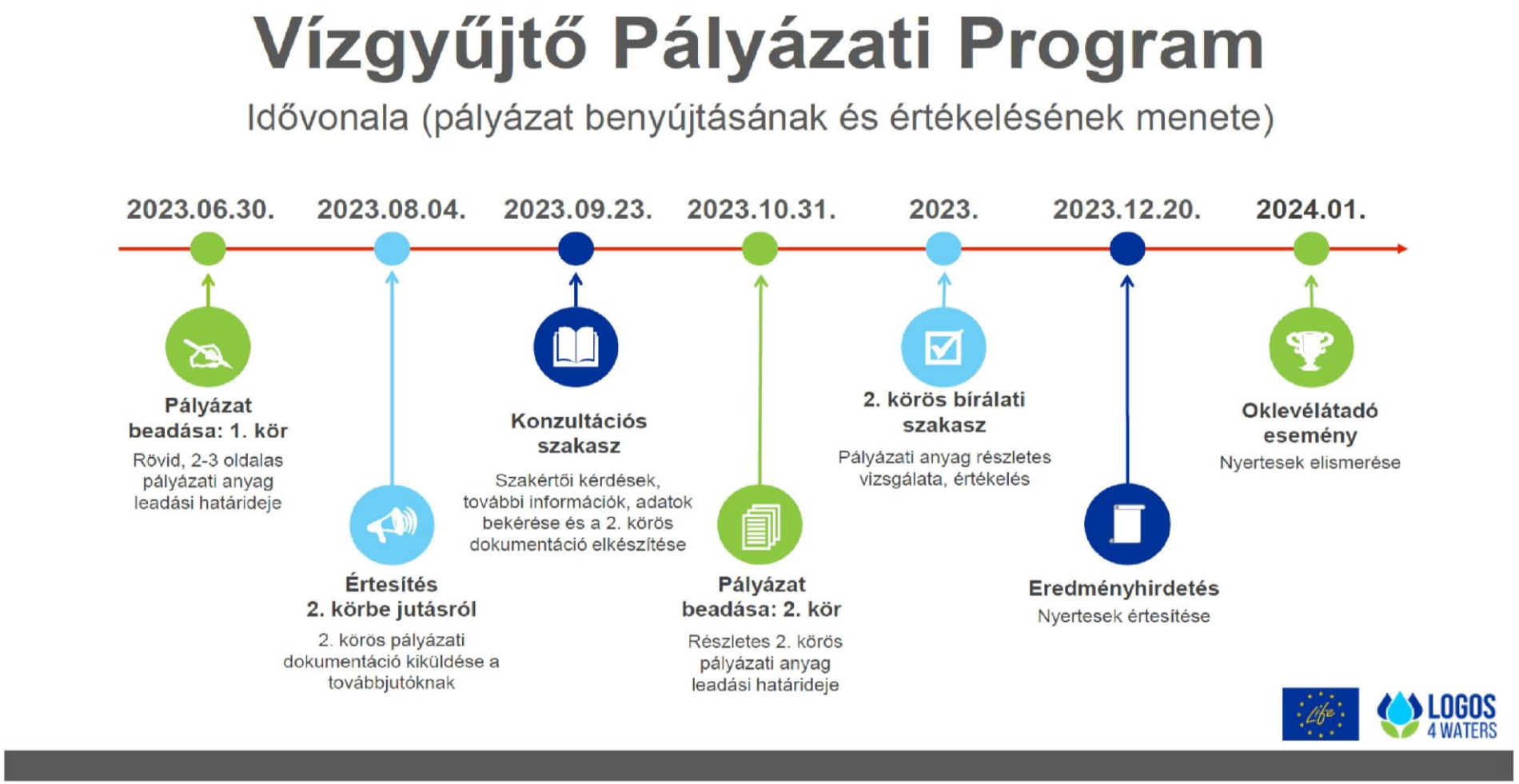

2023. június 8.
LIFE LOGOS ROADSHOW

Klímabarát Települések Szövetsége

Köszönjük a megtisztelő figyelmet és sikeres pályázást kívánunk!

Porhajas Gábor

Klímabarát Települések Szövetsége

✉: gabor.porhajas@klimabarat.hu

Hazánkban megvalósult természetalapú megoldások bemutatása

Burainé Hajdu Éva, jegyző – Tiszatarján Község Önkormányzata

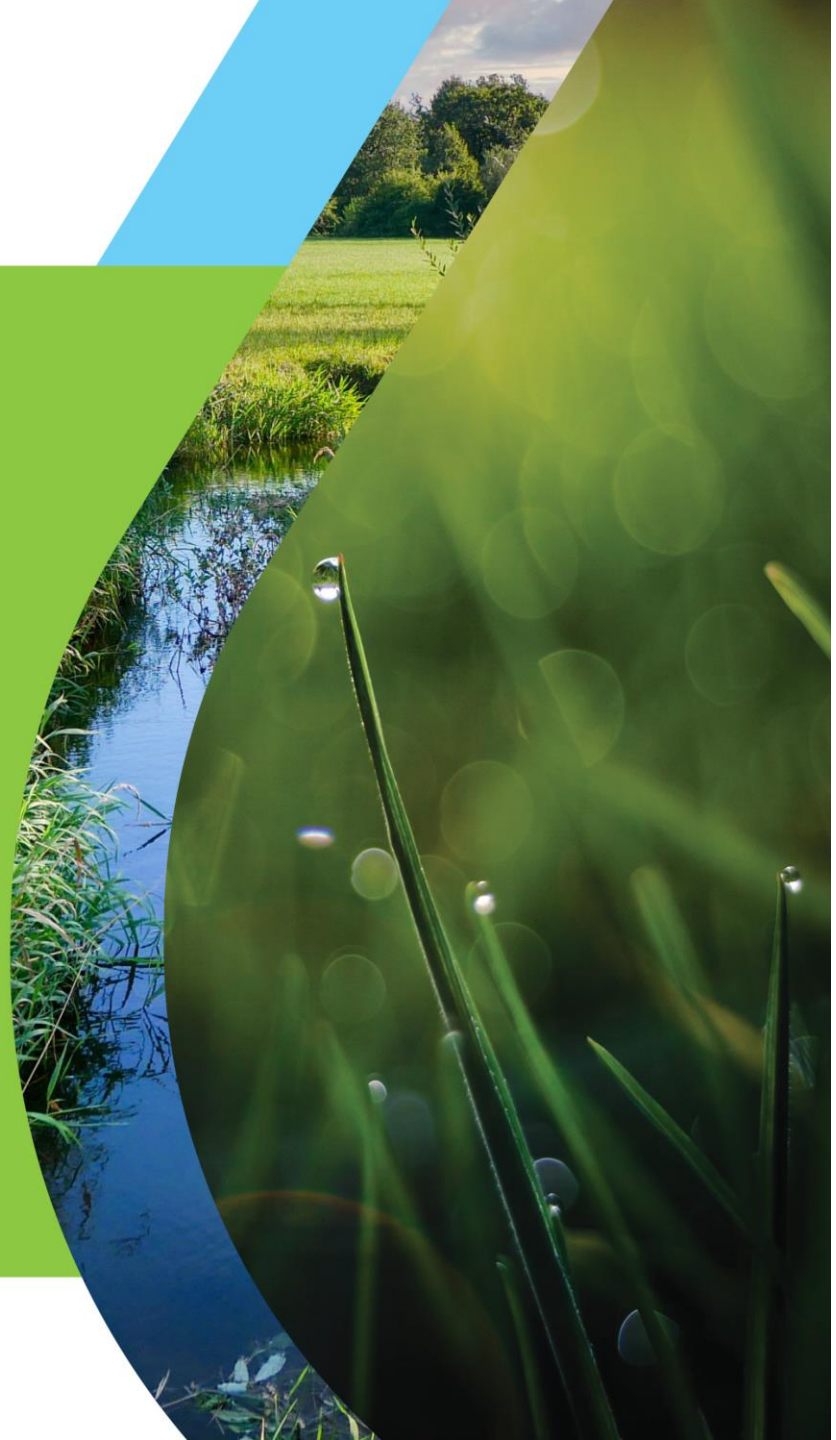

LIFE-MICACC projekt

LIFE16 CCA/HU/000115

Önkormányzatok klímaadaptációs lehetőségei helyi és regionális szinten

Tiszatarjáni ártéri vizes élőhely kialakításának bemutatása

Előadó: Burainé Hajdu Éva jegyző

Dátum: 2023. június 08.

Miskolc

Tartalom

- Tiszatarján bemutatása
- Problémák
- Célkitűzések
- Megoldások a LIFE -MICACC projekt keretében
- Jelenlegi állapotok

Tiszatarján

Légi fotó Tiszatarjánról

- Tiszatarján község Borsod-Abaúj-Zemplén megyében, a Mezőcsáti járásban, Mezőcsáttól keletre, Tiszakeszitől északra található.
- Teljes népesség: 1437 fő (20213 jan. 1.)
- Ártéri projekt: WWF Magyarország 2006-tól
- Intézményeink: iskola, óvoda, orvosi rendelő, hivatal, húsüzem.

Tiszatarján területe

Mintaterület

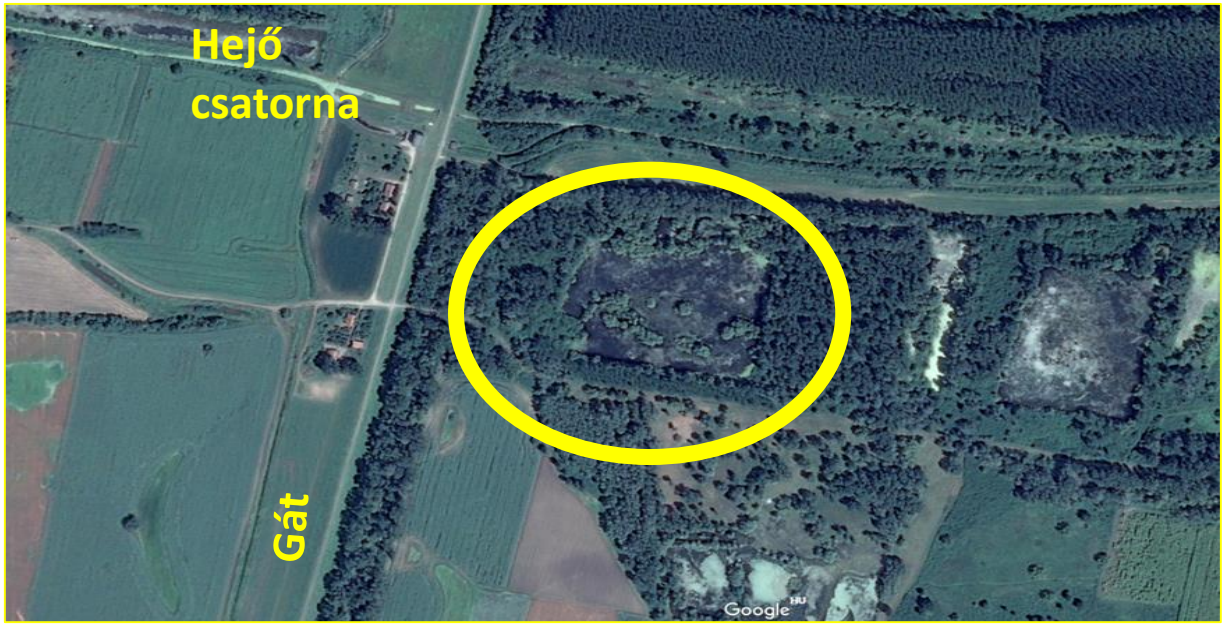

Problémák

- **A hullámtéren:**
  - Fontos a vízháztartás
    - Értékes vizes élőhely és víztározó is egyben
  - Özönnövények elterjedése
    - Utóbbi 20-25 évben
    - Oka: éghajlatváltozás (száraz idő kedvez) és a nem megfelelő földhasználat (kevés legelő)

Célkitűzések

- Özönnövények kiirtása
- A levágott özönnövény energetikai célú hasznosítása
  - Közintézmények fűtése
- A terület legeltetése és a vizes élőhely bővítése, összekötése, partok rendezése, rézsű kialakítása
- Élőhely funkcióját alakítjuk, így be tud kapcsolódni a meglévő élőhelyhez
  - Ne száradjon ki
  - Tudjon befogadni mind árvizet, mind belvizet
- Turizmus beindítása
  - Tanösvény
- Külterületen lévő csatornák karbantartása
  - Kettős hasznosítású: belvíz esetén befogadás, aszály esetén vízpótlás

MEGOLDÁSOK

I. Új sekély vizes élőhely létesítése

II. Meglevő vizes élőhely állapotjavítása

III. Bemutató tanösvény kialakítása

Megoldások a LIFE-MICACC projekt keretében

I. <u>Új sekély vizes élőhely létesítése:</u>

a) Új vizes élőhely medrének kialakítása

Kis területű, sekély vizes élőhely kerül megvalósításra a terepszint lesüllyesztésével.

Ez a terület nagymértékben gyalogakáccal volt borított és első lépésként a gyalogakác letakarítása történt meg, majd az új meder kialakítás.

- Hossza: 208 m
- Legnagyobb szélessége : 20 m

Megoldások a LIFE-MICACC projekt keretében

b) Összekötő árok létesítése
Az újonnan kialakított vizes élőhely és a meglévő vizes élőhely között egy földárok épült .
Feladata a vizes élőhely lecsökkent vízállása esetén, a meglévő vizes élőhely felé történő leeresztése, amennyiben abban nagyobb víztömeg található.

Megoldások a LIFE-MICACC projekt keretében

c) Műtárgyak építése
Az új vizes élőhely vízszintjének szabályozása céljából egy vízvisszatartó műtárgy épült
Egy áteresz és felette földmű létesítésére kerül sor.

Megoldások a LIFE-MICACC projekt keretében

II. Meglévő vizes élőhely állapotjavítása

a) Elválasztó földgerincek átvágása

A tavak közötti földgerincek részleges elbontása, átvágása történt meg, azért, hogy szárazabb időben tartósabb legyen az elkülönített medencék közötti kapcsolat.

Megoldások a LIFE-MICACC projekt keretében

b) Részleges rézsűrendezés
Jellemző volt a tó mellet a meredek részű, ennek 50 fm történt meg a rendezése.

c) Vízmérce telepítése
A meglévő vizes élőhely vízállásának figyelemmel kísérése érdekében álló vízmérce lett kiépítve.

Megoldások a LIFE-MICACC projekt keretében

III. Bemutató tanösvény kialakítása

a) Tanösvény terepi szakaszának rendezése

Tanösvény összhossza 1760 m.

b) Tanösvény víz feletti útjának kialakítása

Fa szerkezetű stég került kialakításra a tó felett a vizes élőhely felé, fa cölöpökre, oszlopokra épült. 14 db cölöp lett kihelyezve.

Megoldások a LIFE-MICACC projekt keretében

c) Információs táblák elhelyezése
A tanösvényen 7 db információs tábla lett elhelyezve.

Jelenlegi állapotok az árvíz után

Köszönöm a figyelmet!

Fenntartható vízgyűjtő-gazdálkodás és jógyakorlatok

Miért érdemes vízgyűjtő szinten együttműködni?

Farkas Viktor Mátyás, éghajlatvédelmi szakértő – WWF Magyarország Alapítvány

Vízgyűjtő

- Folyó- vagy állóvíz
- Földrajzi közelség
- Közös vízkészlet (vízfolyások, tavak, belvízi öblözetek, felszín alatti vizek)
- Egymásra utaltság: felvíz-alvíz
- Hasonló gondok
- Probléma forrása – megjelenése – megoldása eltérő helyeken
- Közös kezelési lehetőségek
- Együttműködés: koordináció, hatékonyság

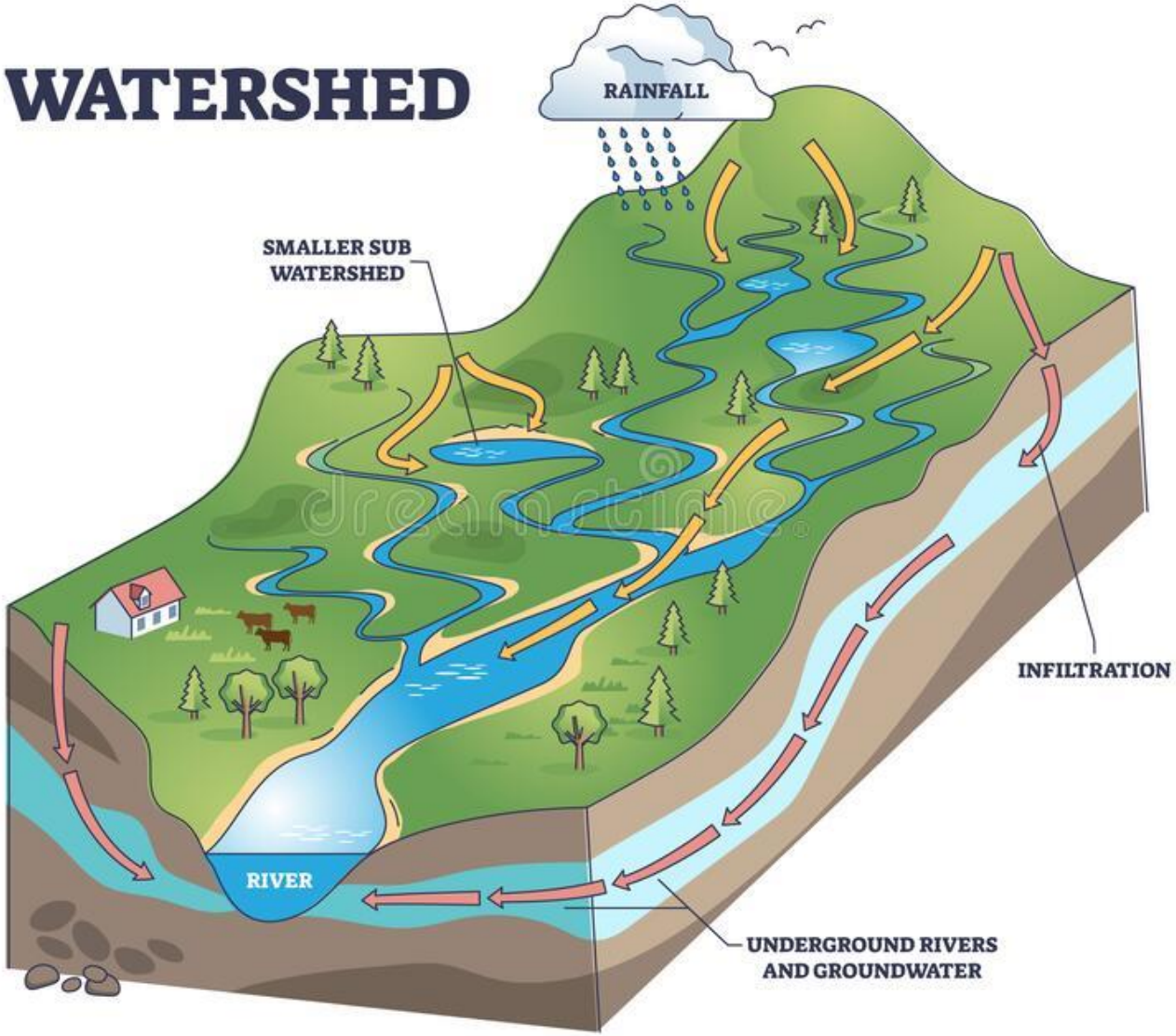

Vízgyűjtő

Restoration activities on the Danube River: the need for international planning

Danube — Other rivers — Canals — Danube River Basin

Részvízgyűjtő

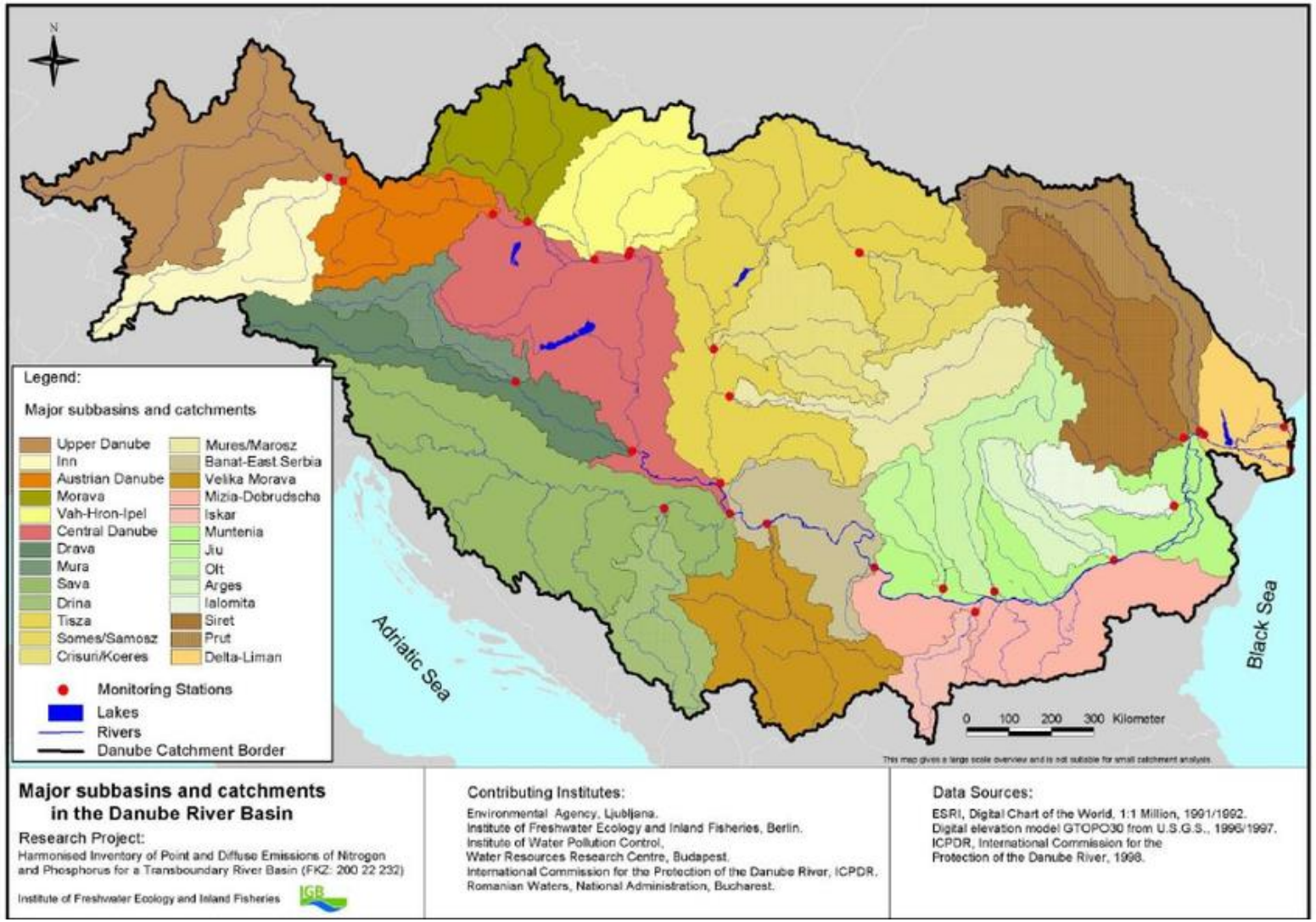

Kisvízgyűjtő

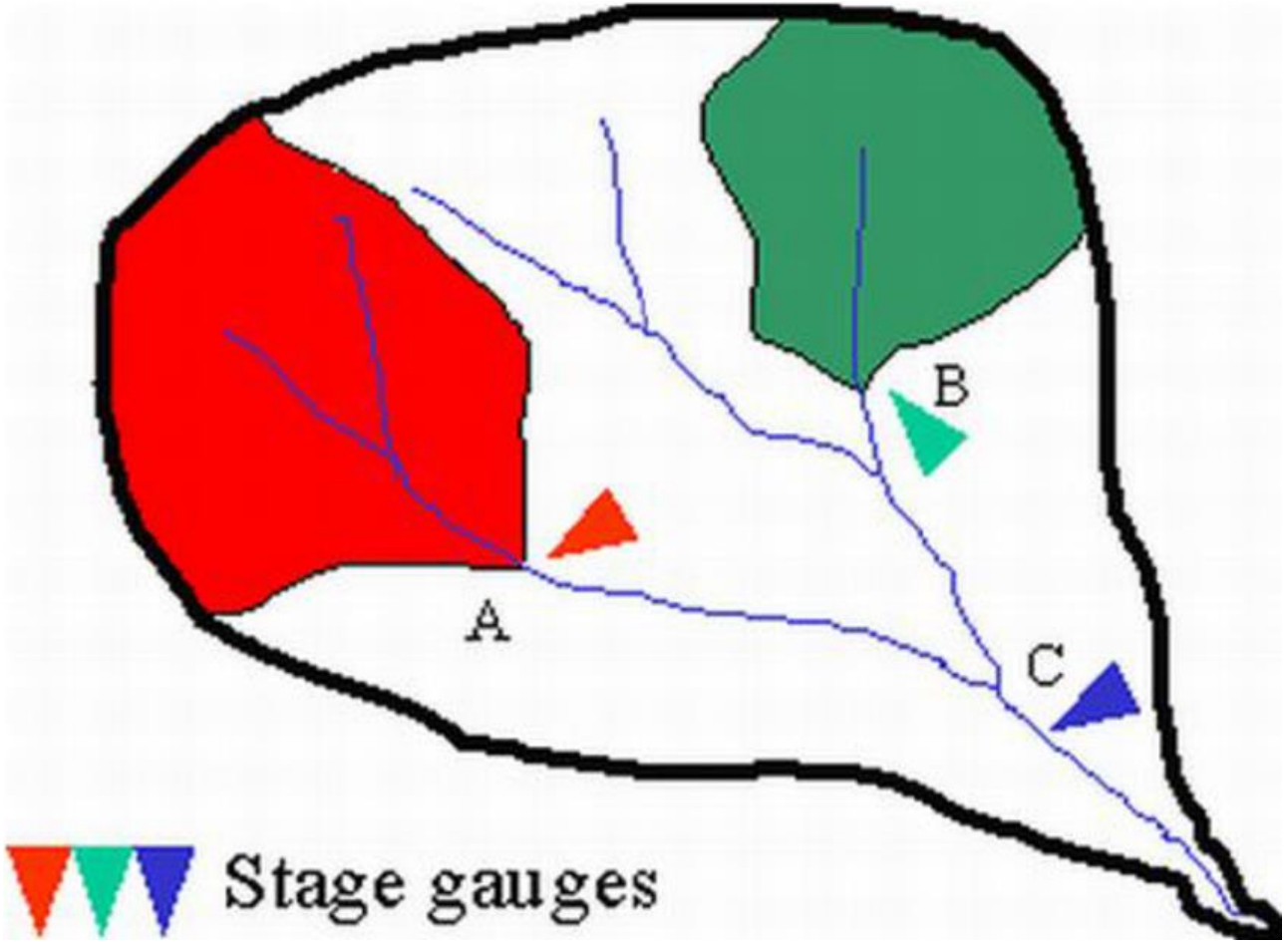

Angliai példák

Természetre alapozott védekezés egy kisvízfolyás árvizei ellen: Belford mintaterület

Nagyon kis település

Elöntés csak 30 ingatlant fenyeget, de azokat gyakran

Árvízvédelmi szürke infrastruktúra túl drága lenne
⇨ nem adható rá
    költségvetési forrás

A lefolyás gyorsítása helyett a lefolyás lassítása
⇨ Költséghatékonyság

Együttműködés keresése a Newcastle Egyetemmel

Vízgyűjtő-megközelítésű megoldás

- Felső vízgyűjtő 6 km^2 – legelők és szántók
- Lefolyáslassítás, tározás, 30-40 kis beavatkozással
- Együttműködés a gazdálkodókkal
- Helyszínek kijelölése modellezés alapján

Természetes árvíz-megelőzés kiterjesztve járási szintre: Stroud

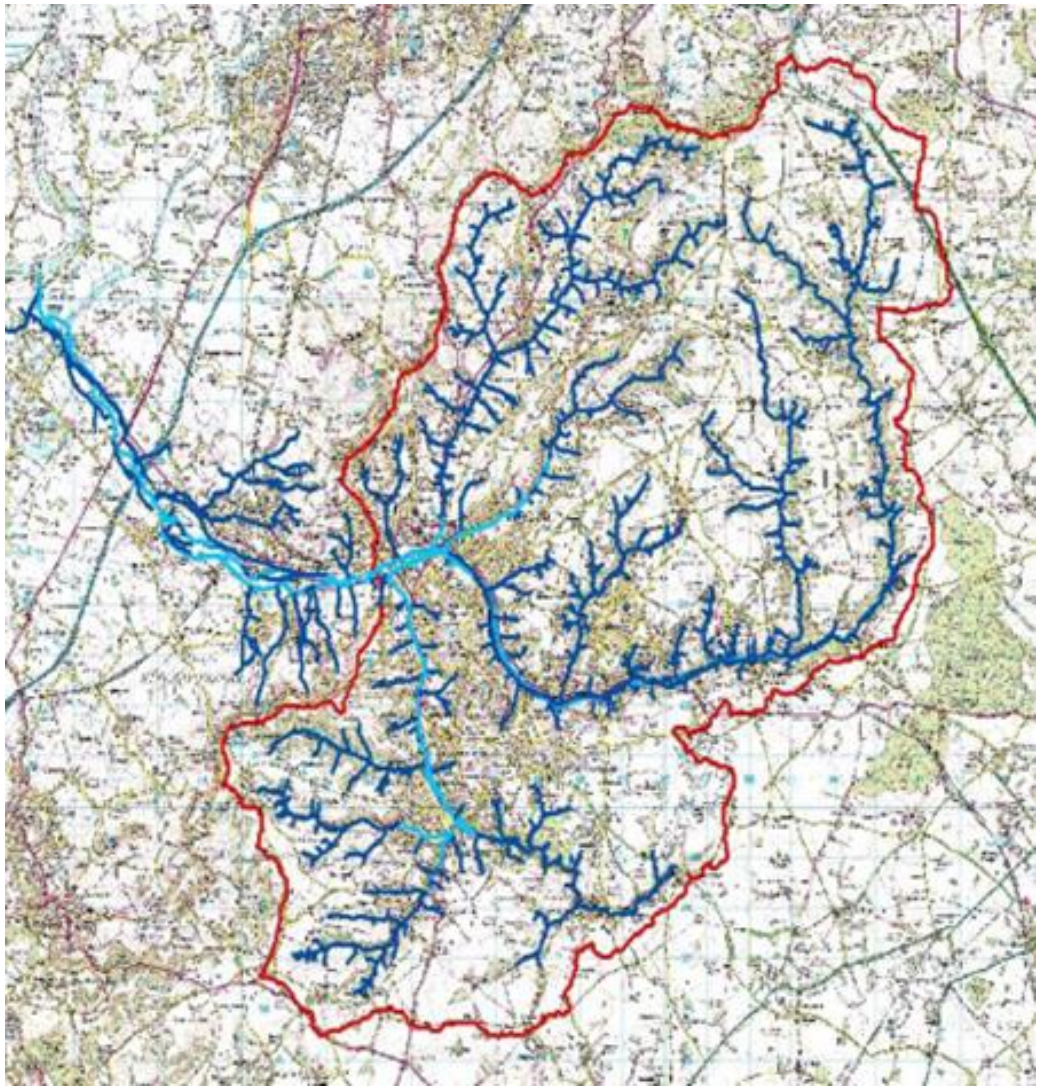

- 200 km^2 dombos vízgyűjtőterület
- A város több patak összefolyásánál fekszik
- Több falu, tanya is veszélyeztetett a vízfolyások mellett
- Gyakran visszatérő, kisebb árvizek

Figure 1 Parishes and Clusters included within Stroud District

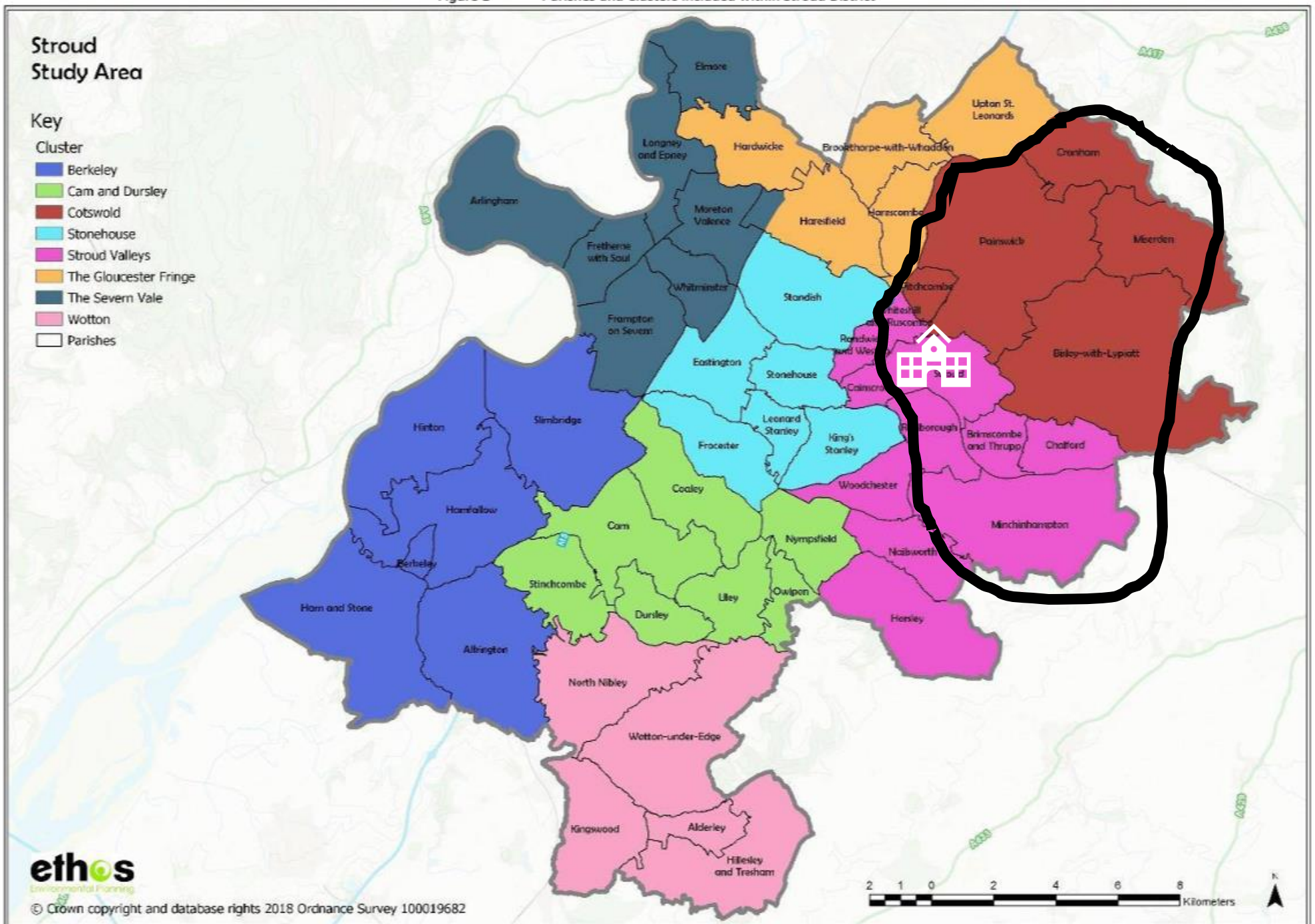

Minden település számára előnyös megoldás kellett

- Az árvíz megelőzése a **forrásánál hatékonyabb**, mint az elöntés helyén védekezés
- **Több száz nagyon kicsi** beavatkozás a folyó felső vízgyűjtőjén
- **Lelassítás, beszivárogtatás, átmeneti tárolás**, növényzet, párologtatás
- **Helyi gazdálkodók**, helyi vállalkozók, helyi lakosok bevonása, közös tanulás
- Kisebb, **gyakran visszatérő árvizek kezelésére** alkalmazható
- 1 m-rel alacsonyabb árvízcsúcsot mértek Stroudban
- **Nem projekt**, hanem vízgyűjtő-gazdálkodás!
- **Vízgyűjtő árvízvédelmi referens koordinálja járási szinten**

Általános alkalmazás, kutatás, támogatási, programok, civil szerveződések, műszaki útmutatók

- https://www.gov.uk/government/publications/working-with-natural-processes-to-reduce-flood-risk
- https://catchmentbasedapproach.org/
- https://www.susdrain.org/
- https://www.ciria.org/CIRIA/Books/Free_CIRIA_Publications.aspx?hkey=ca8794b8-b1b3-4742-880d-6c7a27719afb

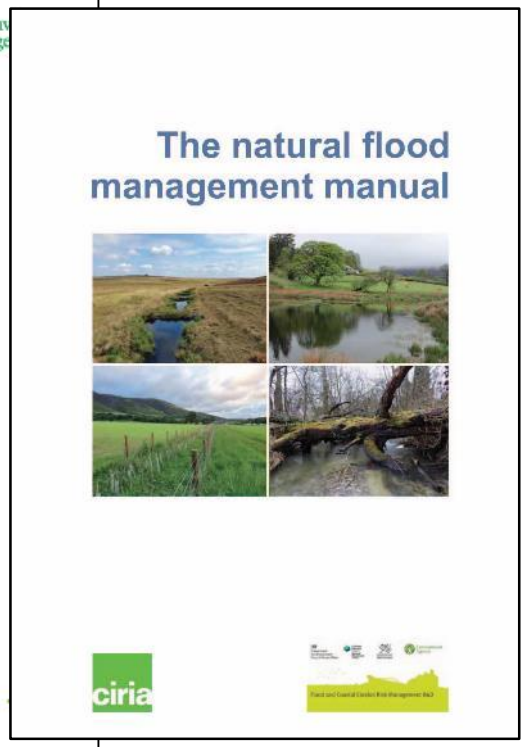

Catchment Based Approach

Hazai példák

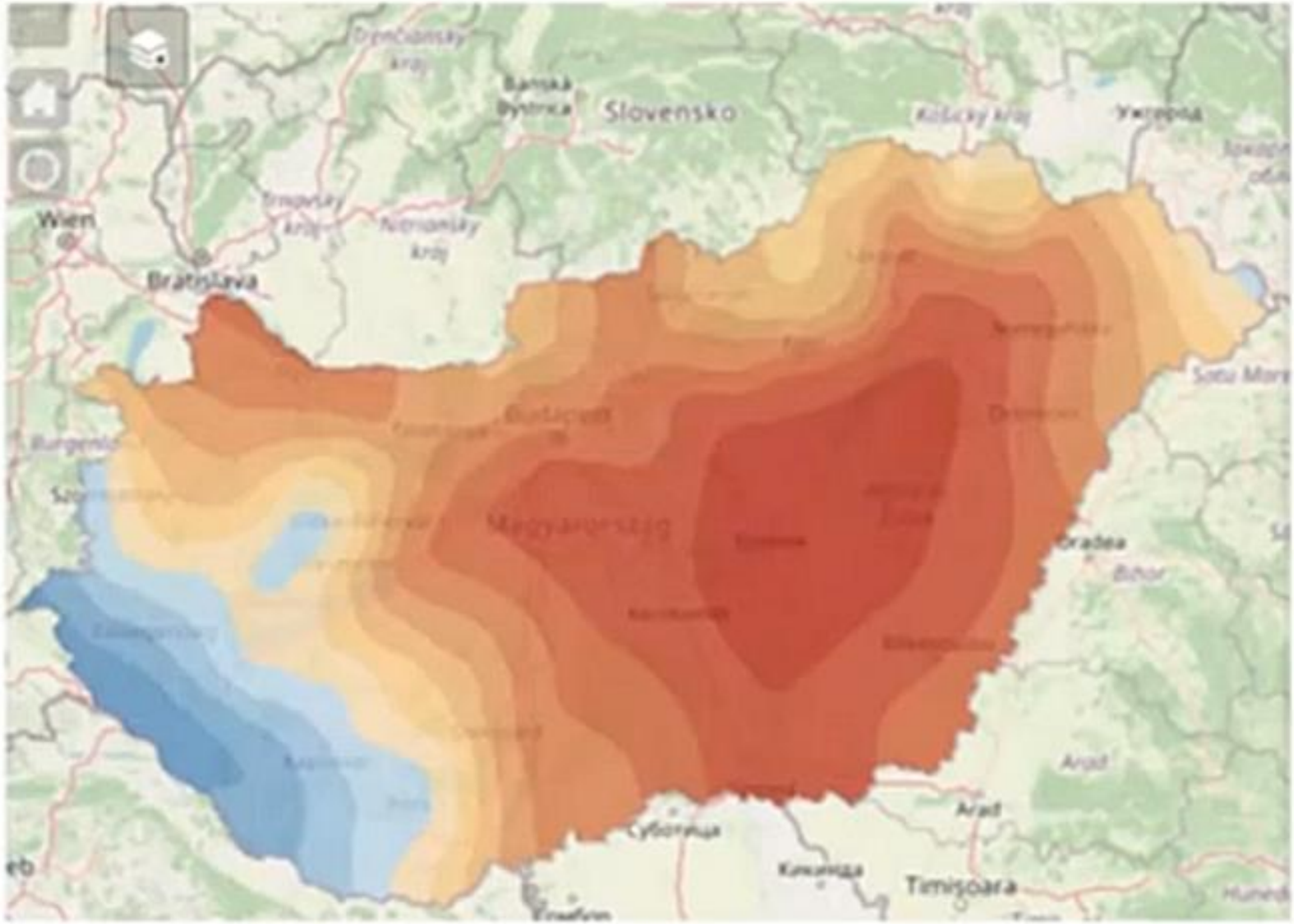

Koncepció Novajon

Lefolyáslassításra alkalmas pontok meghatározása egy településeken átívelő, villámárvízveszélyes dombvidéki vízgyűjtőn

Alapadatok:

- Novaji és Ostoros patakok vízgyűjtője: 6780 hektár
- Villámárvíz probléma
- Érintett települések: Novaj, Ostoros, Eger, Szomolya

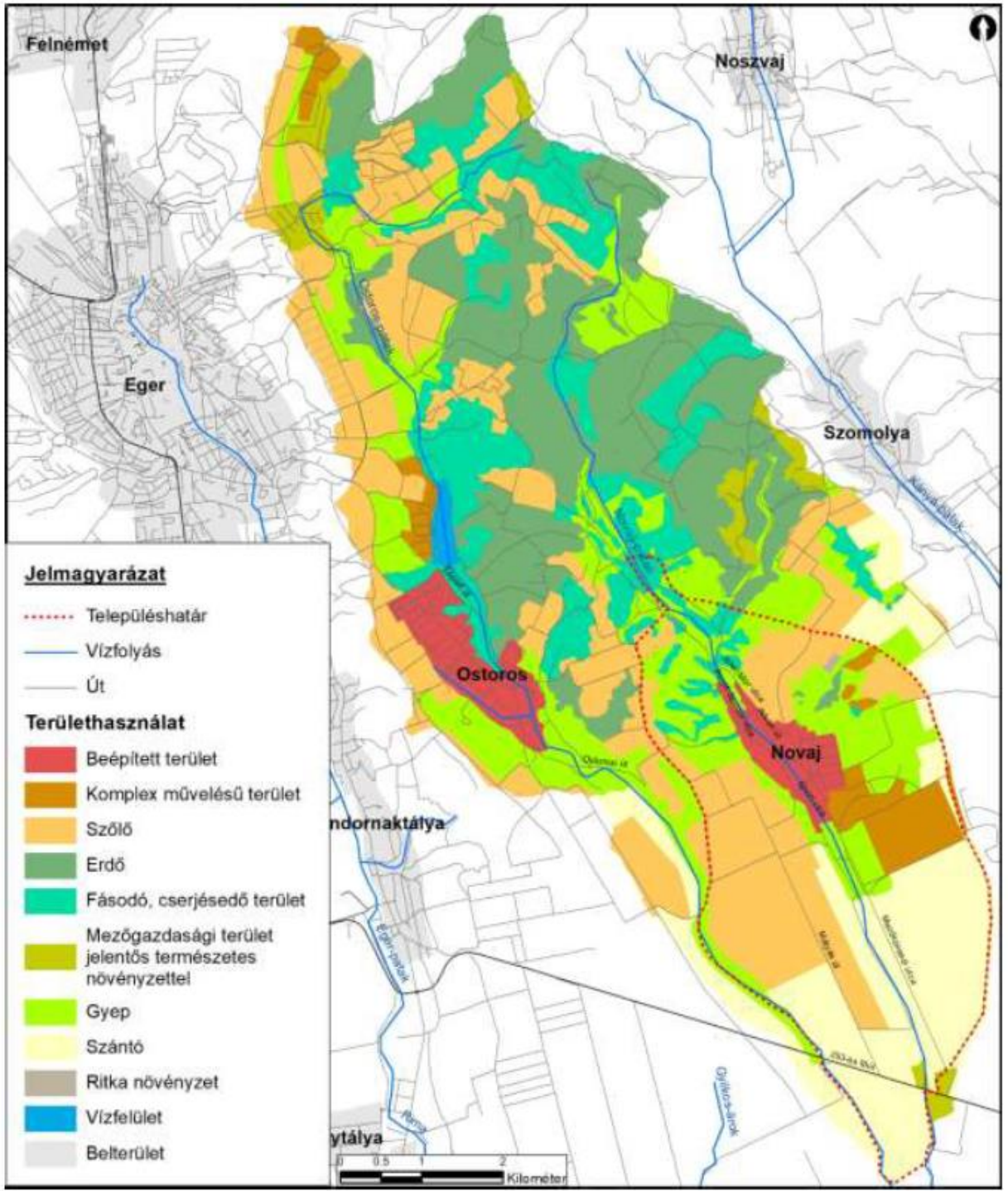

A vizsgálat menete

Adatok: felszínborítás, domborzat, csapadék

1. Lefolyási útvonalak azonosítása domborzatmodell (DTM) alapján
2. Az egyes lefolyási útvonalakon összegyűlő vízmennyiség kiszámítása (lefolyásmodell)
3. Vízvisszatartásra alkalmas helyek kijelölése, ezek között fontossági sorrend felállítása

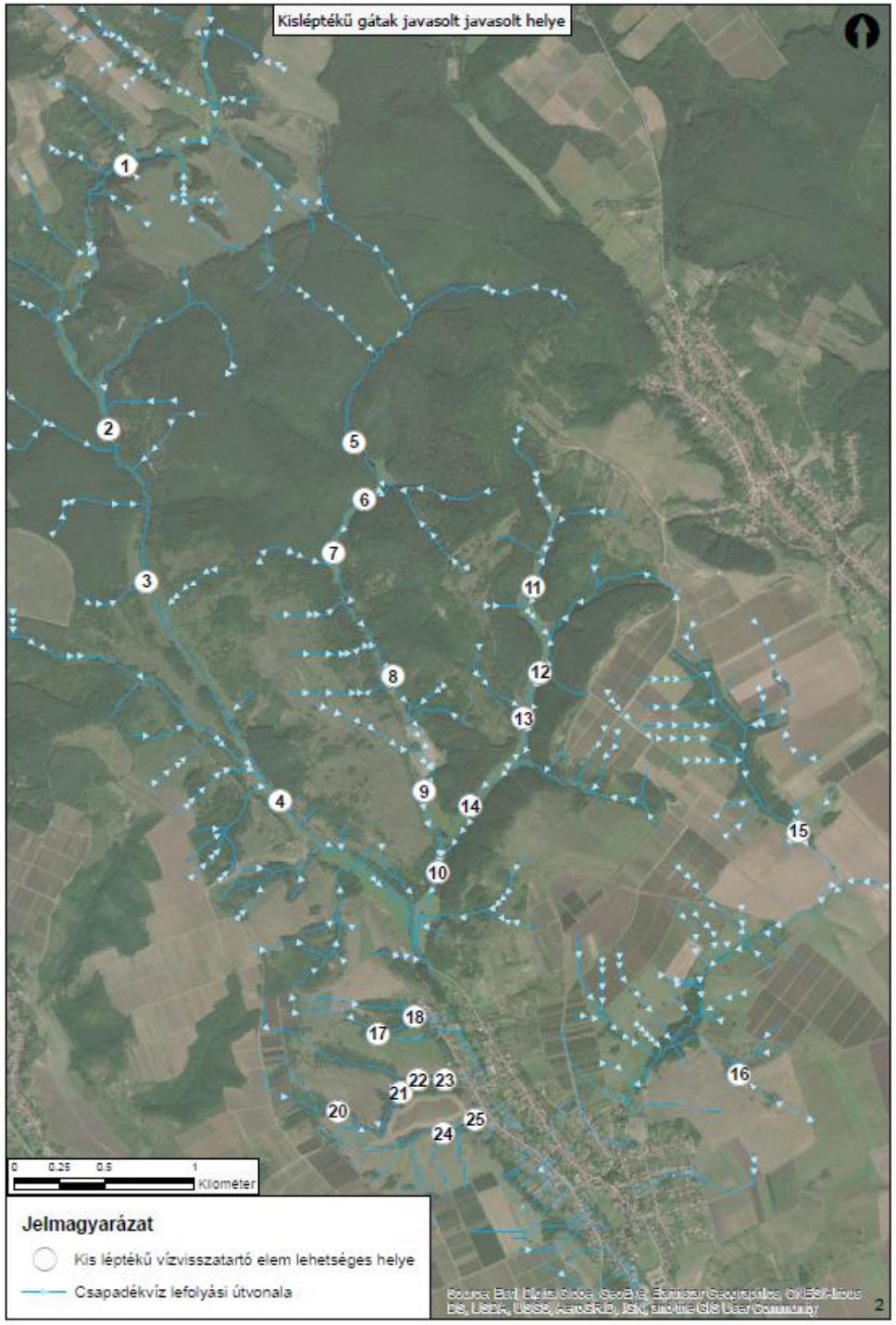

Eredmények

- A visszatartható vízmennyiség becslése különböző magasságú vízvisszatartó megoldások esetében
- A leghatékonyabb beavatkozási pontok azonosíthatók (zöld mezők a táblán), a keletkező lefolyás nagy részét képesek visszatartani

Vízvisszatartó megoldás jellemzői		Lefolyó vízmennyiség tározási aránya(%)			
Azonosító	1m magas gáttal visszatartható térfogat (m3)	Normál talajállapot, 4 éves visszatérési gyakoriságú eső	Normál talajállapot, 10 éves visszatérési gyakoriságú eső	Telített talajállapot, 4 éves visszatérési gyakoriságú eső	Telített talajállapot, 10 éves visszatérési gyakoriságú eső
1	3938	59	27	12	8
2	3098	38	15	6	4
3	8269	92	35	14	9
4	425	4	1	1	0
5	3268	100	60	22	13
6	9171	100	100	45	28
7	3079	100	42	14	9
8	7267	100	64	23	14
9	10022	100	83	28	17
10	3325	48	15	6	3
11	1224	100	65	26	16
12	5611	100	100	55	35
13	6588	100	100	52	33
14	2141	55	22	10	6
15	7236	100	64	37	25
16	185	50	22	10	6
17	90	47	24	12	8
18	2324	100	100	100	100
20	136	18	10	6	4
21	462	38	20	11	7
22	316	18	9	5	3
23	357	20	10	5	3
24	200	21	12	7	4
25	47	5	2	1	1

BELÜGYMINISZTÉRIUM KLÍMABARÁT TELEPÜLÉSEK SZÖVETSÉGE MAGYAR MÉRNÖKI KAMARA ORSZÁGOS VÍZÜGYI FŐIGAZGATÓSÁG PÜSPÖKSZILÁGY WWF

Miért fontos vízgyűjtő szinten együttműködni?

- A vízvisszatartásra legalkalmasabb, legfontosabb helyek nem biztos, hogy egy a település közigazgatási határain belül vannak
- Nehézség, hogy a tulajdoni viszonyok vizsgálata csak ez után következik, sok egyeztetés szükséges érdekelt felek között
- Angol példák!!!

Koncepció a Homokhátságon

Belvíztározásra és vízvisszatartásra alkalmas egykori vizesélőhelyek, medertározásra alkalmas csatornák azonosítása

Alapadatok:

- Domaszéki- és Széksóstói-főcsatornák vízgyűjtője: 598 km^2
- Belvíz főleg az alsó vízgyűjtőn; aszály és süllyedő talajvízszint a vízgyűjtő teljes részén probléma
- Érintett települések (13 db): Röszke, Domaszék, Zákányszék, Bordány, Mórahalom, Ásotthalom, Ruzsa, Öttömös, Balotaszállás, Pusztamérges, Zsana, Üllés

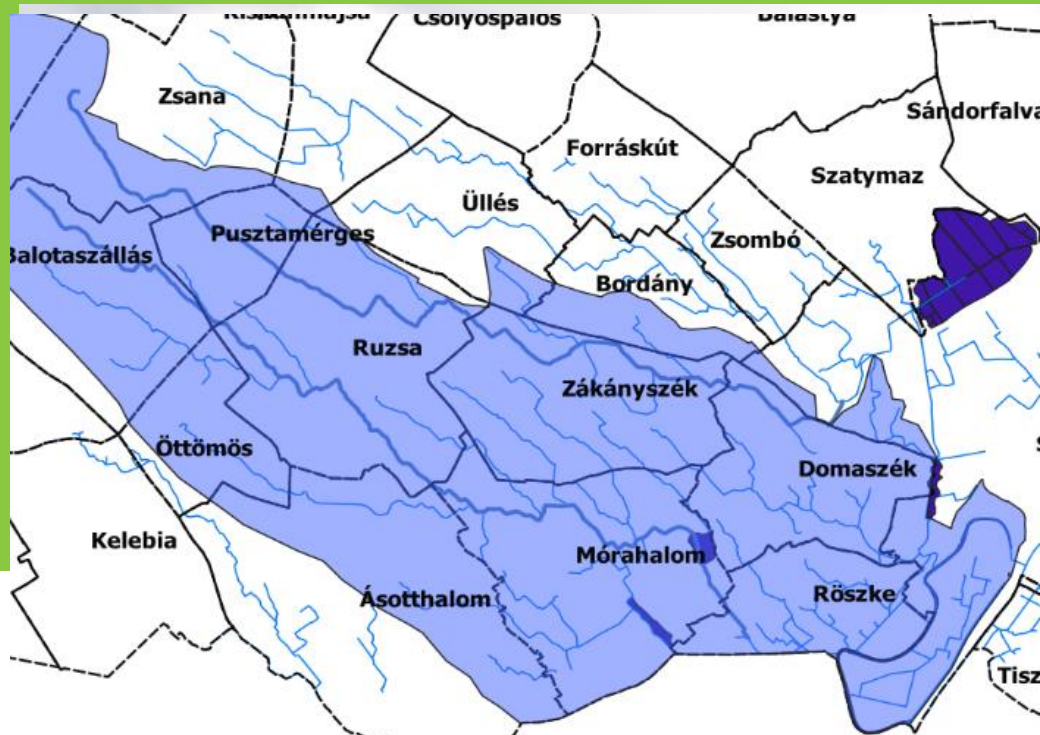

A vizsgálat menete

Adatok: csatornahálózat, belvízfenyegetettség, felszíni- és felszín alatti víztől függő vizesélőhelyek

1. Kiszáradófélben lévő vizesélőehelyek (Szikes tavak, mocsarak) azonosítása
2. Használaton kívüli csatornaelzárási pontok összegyűjtése
3. Vízvisszatartásra alkalmas helyek kijelölése, ezek üzemrendjének feltárása
4. Egyeztetések az érintettekkel

Az Ábrahámszéki-csatorna Domaszéken (Farkas Mátyás, WWF)

Miért fontos vízgyűjtő szinten együttműködni?

A vízvisszatartás minden település érdeke

- Fékezi a talajvízszint-süllyedést
- Csökkenti az alsó részeken jelentkező belvízproblémákat
- Segíti a felszín alatti víztől függő ökoszisztémák fennmaradását
- Kiegészíti az öntözésfejlesztési projektekei

A fent beszivárogtatott víz lassan érkezik az a hátság alsó részére, nem okoz belvízi elöntést, és mérsékli a talajvízszintsüllyedést.

Az alsó részeken visszatartott víz alulról ‚támasztja meg' a felszín alatti vizek szintjét, így mérsékli annak süllyedését a felső részeken is.

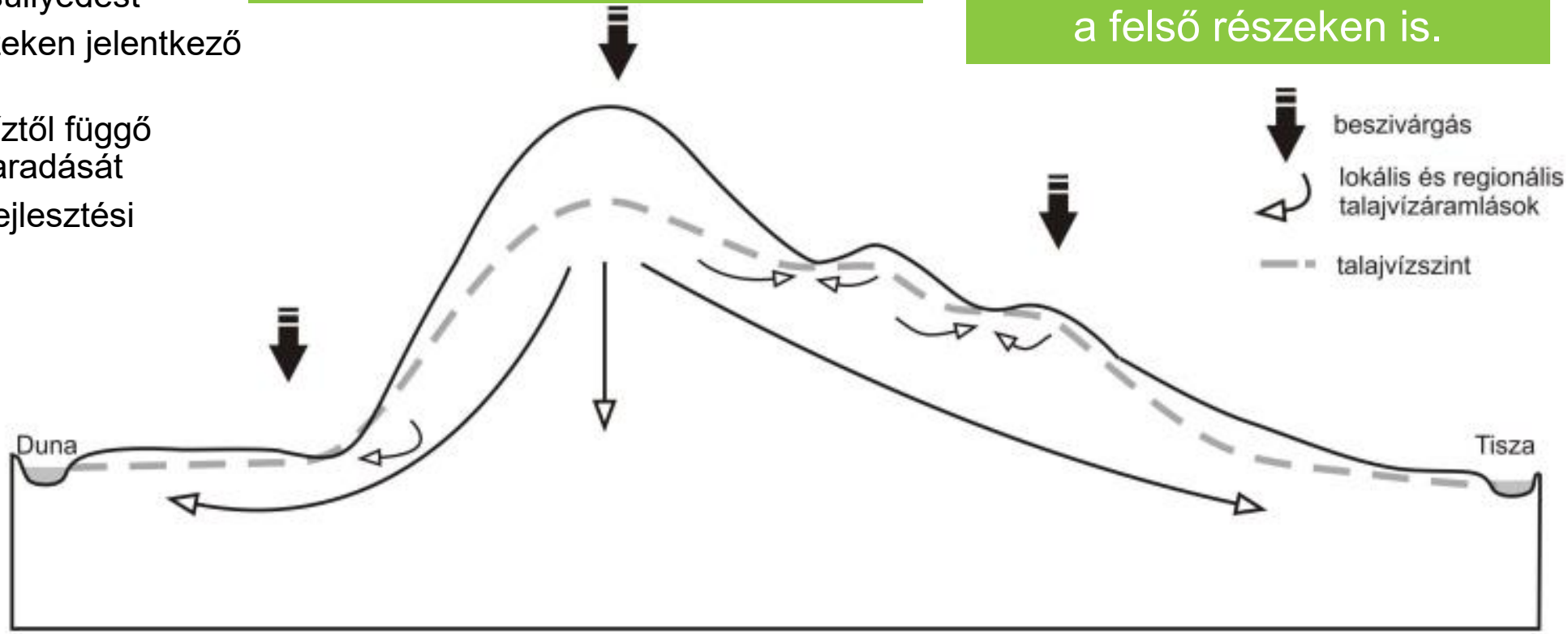

A Duna-Tisza közi Hátság talajvíz-áramlási rendszerének elvi vázlata (Kákonyi 2009 és Völgyesi 2006 alapján) Forrás: Ladányi Zsuzsa: Tájváltozások értékelése a Duna-Tisza közi Homokhátság egy Környezet- és Klímaérzékeny kistáján, az Illancson. Disszertáció

Gyakorlati megvalósítás: Jászszentlászló-Szank-Móricgát Vízvisszatartás belvízcsatornák lezárásával

- Jól szabályozható a vízborítás kiterjedése, időtartama
- Környező területek vízellátása javul

Korlátok:

- Vízigények a Dong-ér vízgyűjtőjén
- Főcsatorna üzemrendje
- Bánó-tó területhasználati konfliktus

Forrás: Dong-ér Kelő-ér Vize Egyesület, Toldi Csaba

Jászszentlászló – vízvisszatartás gazdasági haszna szántón

- A vetéstechnológia minden esetben ugyanaz, egyik terület sem volt öntözve
- Az egyetlen különbség a talajvízszint visszaemelése a gyökérzónába
- Nagyságrendekkel olcsóbb és hatékonyabb, mint az öntözés

Forrás: Dong-ér Kelő-ér Vize Egyesület

Koncepció mentett ártér szabályozott vízpótlási lehetőségeire

Interreg
Danube Transnational Programme
Danube Floodplain
www.interreg-danube.eu/danube-floodplain

- 2200 hektáros mélyártéri öblözet a Tisza mentén
- Tiszaföldvár és Cibakháza területén
- WWF-Kötivizig-HNPI vizsgálatai
- Egykori ártér reaktiválása: árvíz idején vízpótlás
- Érintettek bevonása: földtulajdonosok, gazdálkodók

Eredmények

- Hidrodinamikai modellezés – KÖTIVIZIG:
  - Különböző nagyságú árhullámok esetén kialakuló elöntések nagysága
- Potenciális vegetáció meghatározása – HNPI:
  - célirányos vízpótlás a táj adottságainak erőteljesebb kihasználását segíti
- Költség-haszon elemzés

Elöntési lehetőség gyakori árhullámnál (Forrás: Vízi Dávid Béla)

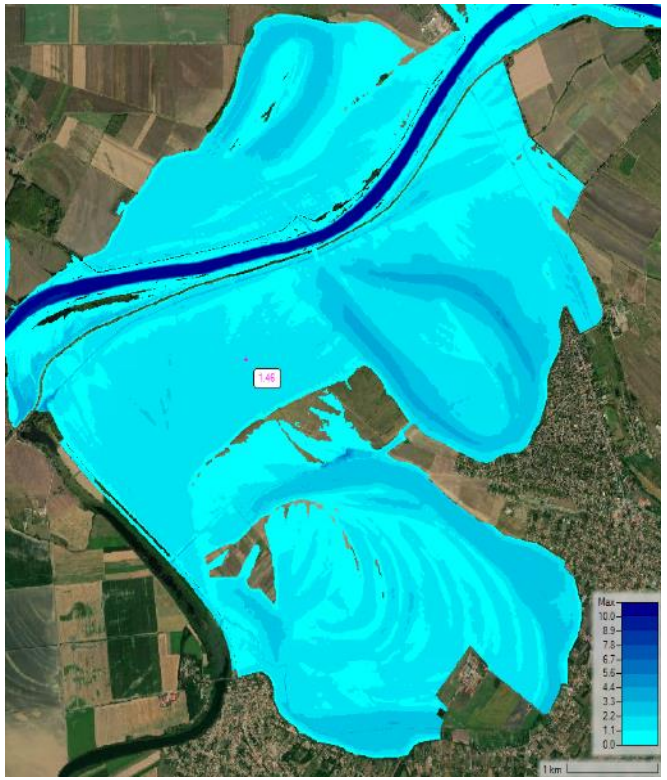

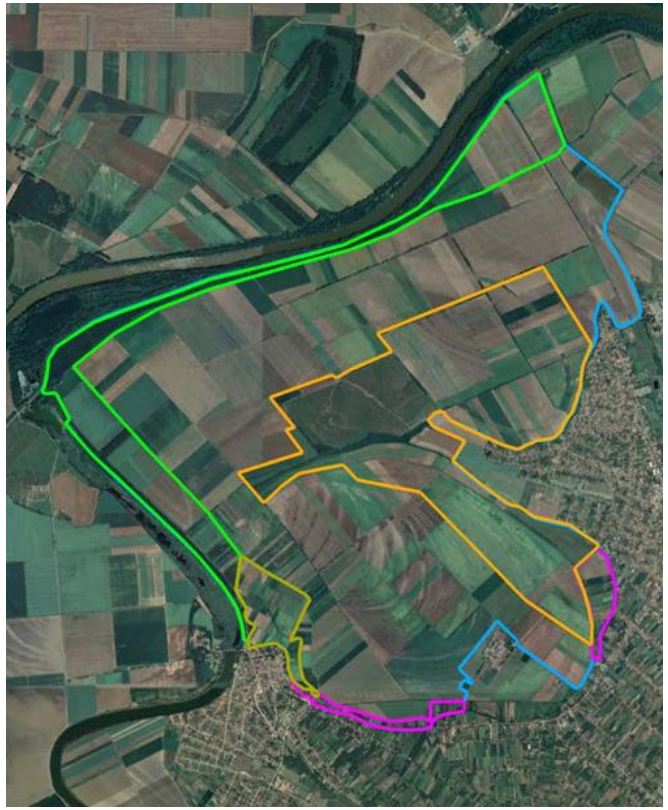

Ideális művelésszerkezet

- **erdőművelés**
- **legelő, kaszálórét (takarmánynövény termesztés)**
- **kertészeti kultúrák**
- **kert, gyümölcsös**
- **szántóművelés**

(Forrás: Tallósi Béla)

Továbblépéshez mélyártéri öblözet szintű együttműködés és szabályozási-támogatási környezet szükséges

- a földtulajdonosok, gazdálkodók tervei, érdekei;
- megbízható gazdálkodási és agrártámogatási környezet;
- gazdálkodási struktúra fenntarthatósága;
- a megvalósuláshoz szükséges tájszerkezeti változások elfogadottsága;
- a szükséges létesítmények belekerülési költségeinek fedezete;
- műszaki feltételek – körültekintő tervezés, kivitelezés;
- a műszaki létesítmények fenntartása;
- vízpótlás és vízmentesítés üzembiztos működtetése;
- vízügyi szempontú megfeleltethetőség (árvízvédelem, belvízvédelem stb.)

Köszönöm a figyelmet!

Farkas Viktor Mátyás
WWF Magyarország Alapítvány
matyas.farkas@wwf.hu
+36-30/341-1949

Önkormányzati Pályázati Program keretében megvalósuló települési jó gyakorlat

Füzérradvány

Uhrin Sándor – alpolgármester, Füzérradvány Község Önkormányzata

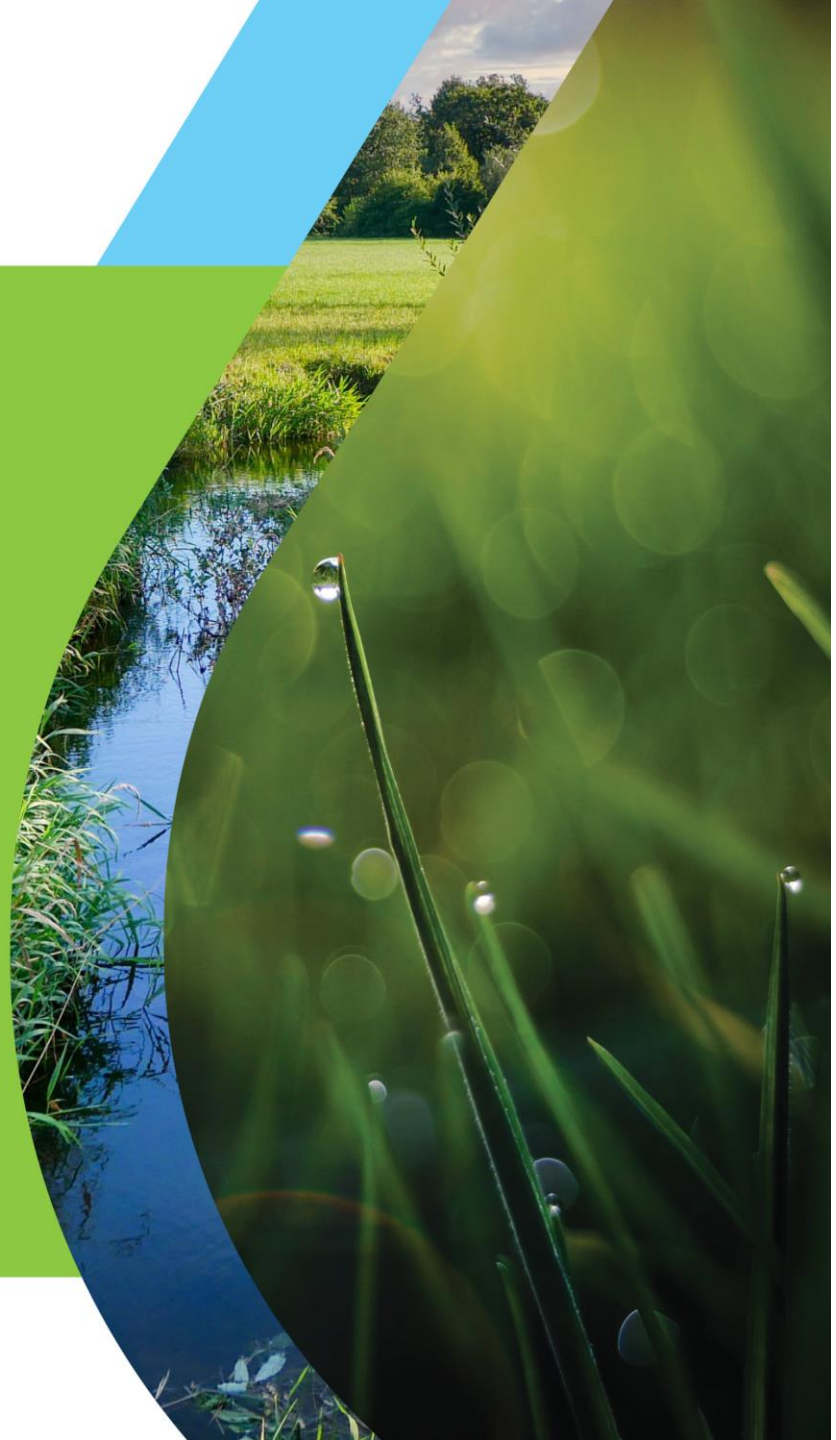

ÖNKORMÁNYZATI
PÁLYÁZATI PROGRAM

Benjes sövény

Előadó:

Uhrin Sándor

Alpolgármester

A projekt időtartama: 2021. október – 2025. szeptember

Projektazonosító: LIFE20 CCA/HU/001604

Füzérradvány

Károlyi-kastély

Füzérradvány

Angol park

Füzérradvány

Angol park

Füzérradvány

Juharlevelű platán

Füzérradvány

Fenyves allé

Füzérradvány

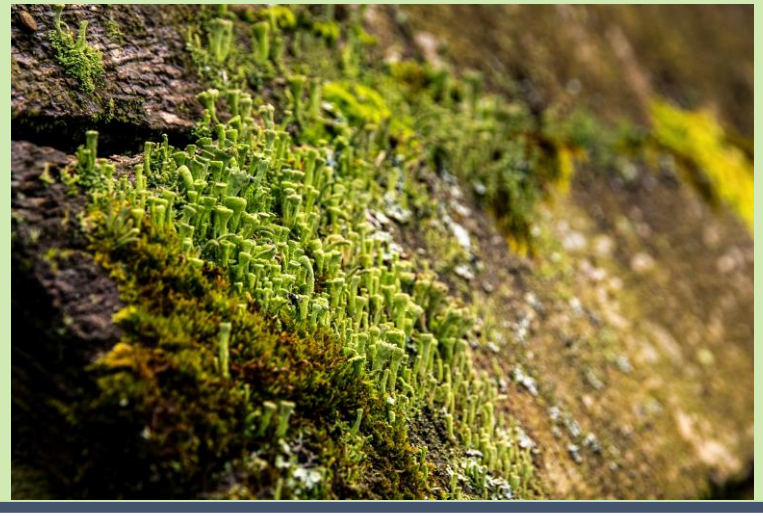

Füzérradvány

Település rövid bemutatása, kitérve a beavatkozással kezelni kívánt problémára

- Füzérradvány Magyarország északkeleti területén, Sátoraljaújhely-től 20 km-re, Kassától 40km-re
- Lakosság száma: 315 fő
- Területe: 10 km2
- Károlyi-kastély és kastély park 91 ha területen
- Óriás platánok és Fenyves-allé
- Gombák, rovarok
- Természetes élőhellyel megegyező biotóp előállítása
- Talaj és széleróció megakadályozása

Füzérradvány

Pályázat tartalmának rövid ismertetése, alkalmazandó megoldások bemutatása

-Hermann és Heinrich Benjes testvérek
-Bogárhotel
-Holtfa ésszerű használata
-Állatok élőhelye
-Hasznos rovarok menedéke

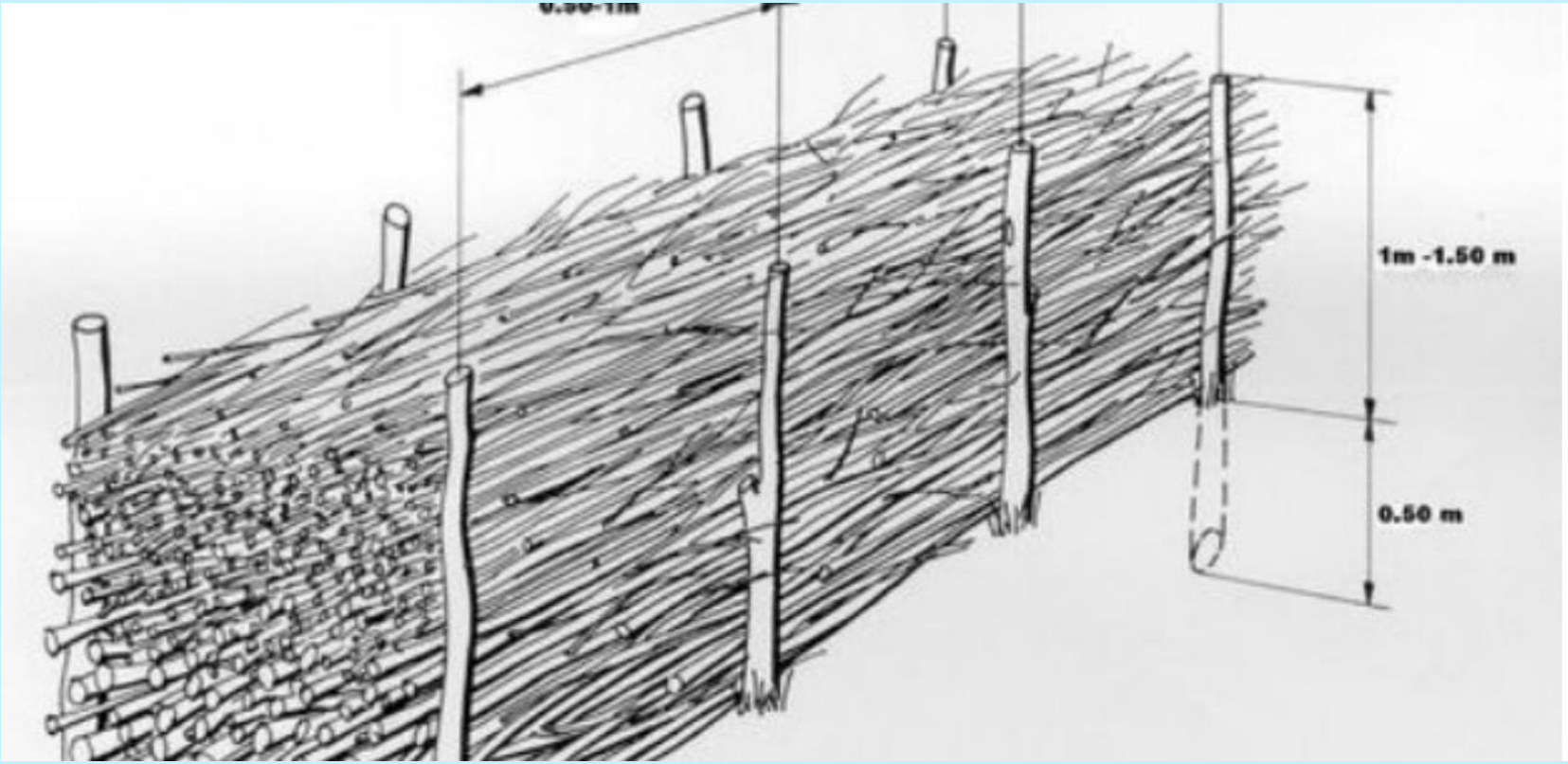

Füzérradvány

Füzérradvány

Mit szeretnénk elérni a pályázat megvalósításával?

- Helyi lakosok és civil szervezetek bevonásával közesen létrehozandó sövény
- Biológiai sokszínűség és helyi növénytársulások alkalmazása
- Mérsékelni a szél és víz okozta talajelhordást

Füzérradvány

Benjes sövény telepítése

Füzérradvány

Benjes sövény telepítése

ÖNKORMÁNYZATI
PÁLYÁZATI PROGRAM

Köszönöm a figyelmet!

Uhrin Sándor

uhrin.sandor@fuzerradvany.hu

www.fuzerradvany.hu

+3620 807 4037

Önkormányzati cselekvési lehetőségek az Integrált Települési Vízgazdálkodási Terv tükrében

Ivaskó Csaba – főosztályvezető, Országos Vízügyi Főigazgatóság, Települési Vízgazdálkodási Főosztály

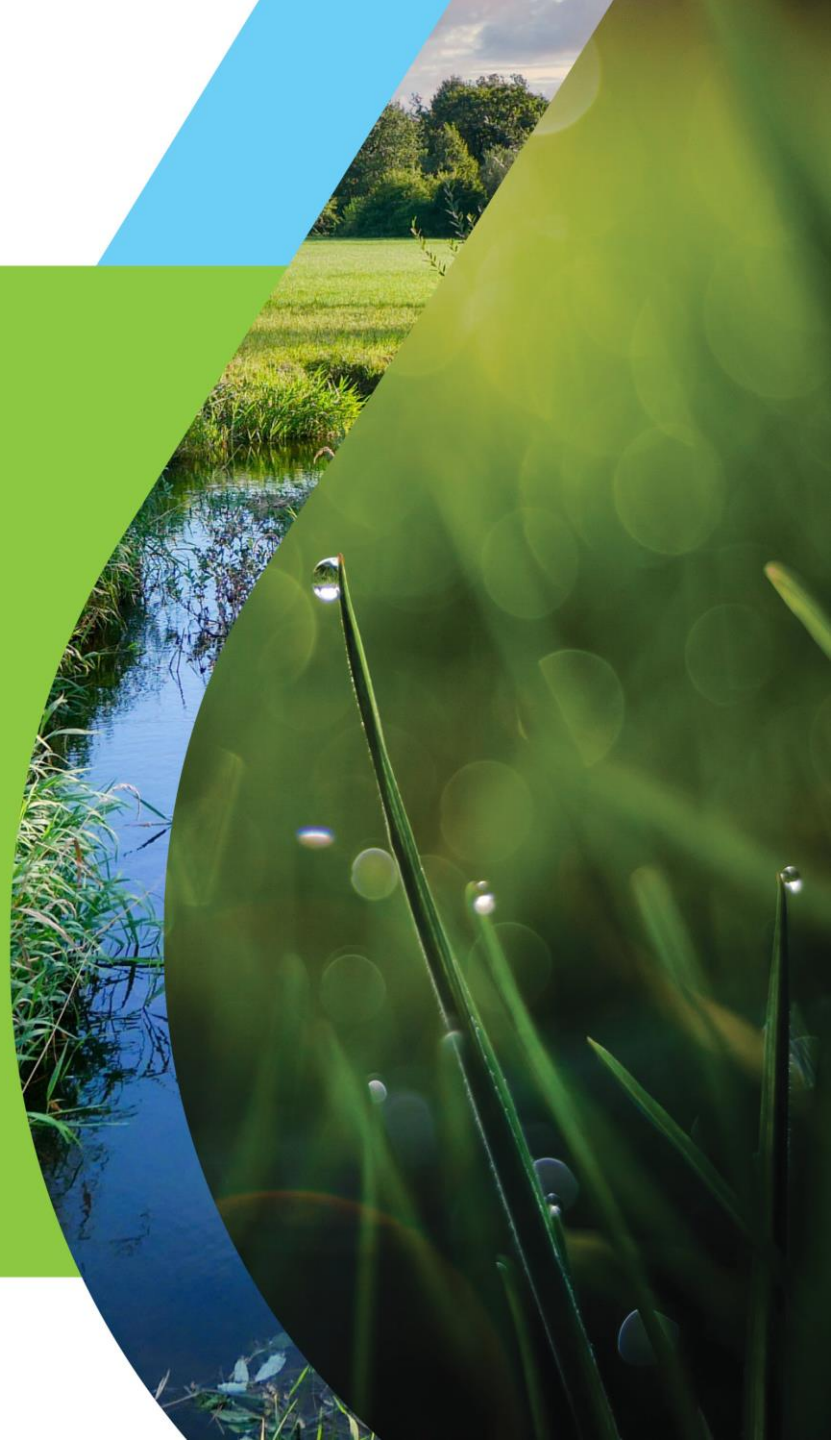

Alapállapot:

- a víz fizikai egysége ellenére szétaprózottan van jelen a település hétköznapjaiban,
- nincs feltárva a vízben levő, a vízre alapozható települési fejlesztési potenciál,
- Nincs figyelembe véve az egyes vizes szakági elemek egymásra hatása,
- az ágazati stratégiákkal és programokkal együtt igen sok átfedés, párhuzamosság található.

A település vezetők nehéz helyzetben vannak . . .

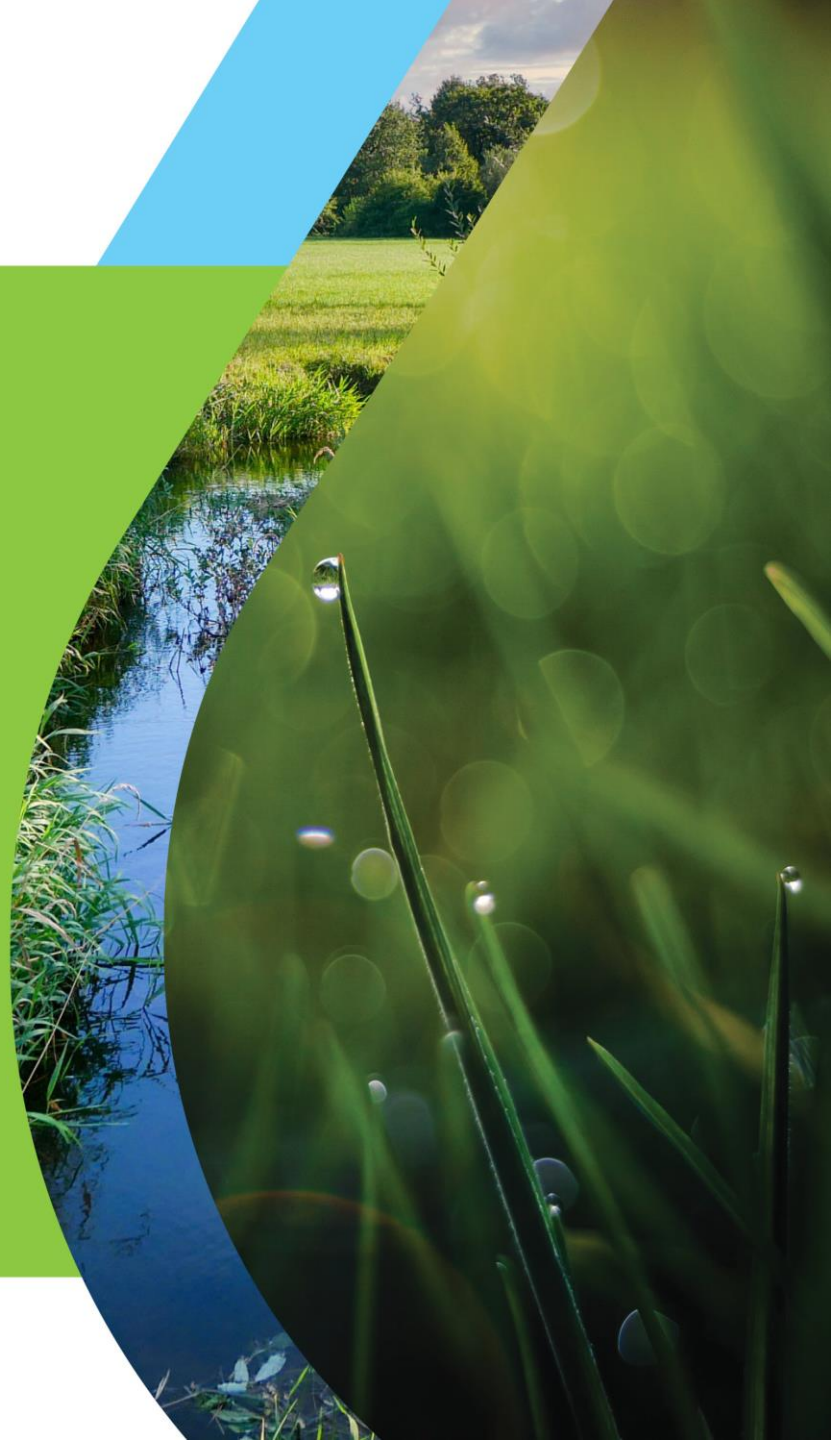

Folyamatos tevékenységek:

Vgtv.: 16. § (1) A **vizek kártételei elleni védelem** érdekében szükséges feladatok ellátása - a **védőművek építése**, **fejlesztése**, **fenntartása**, **üzemeltetése**, valamint a **védekezés** - az **állam**, a **helyi önkormányzatok**, illetve a károk megelőzésében vagy elhárításában érdekeltek kötelezettsége.

A helyi önkormányzatok feladata (5):

a) a legfeljebb két település érdekében álló védőművek létesítése, a helyi önkormányzat tulajdonában lévő védőművek **fenntartása, fejlesztése és azokon a védekezés ellátása**;

b) a település belterületén a patakok, csatornák áradásai, továbbá a csapadék- és egyéb vizek által okozott kártételek megelőzése - kül- és belterületi védőművek építésével - **a védőművek fenntartása, fejlesztése és azokon a védekezés ellátása;**

c) **vizek kártételei elleni védelemmel** összefüggő - külön jogszabályban meghatározott - **feladatok ellátása**

Fejlesztés, **fenntartás és üzemeltetés . . .**

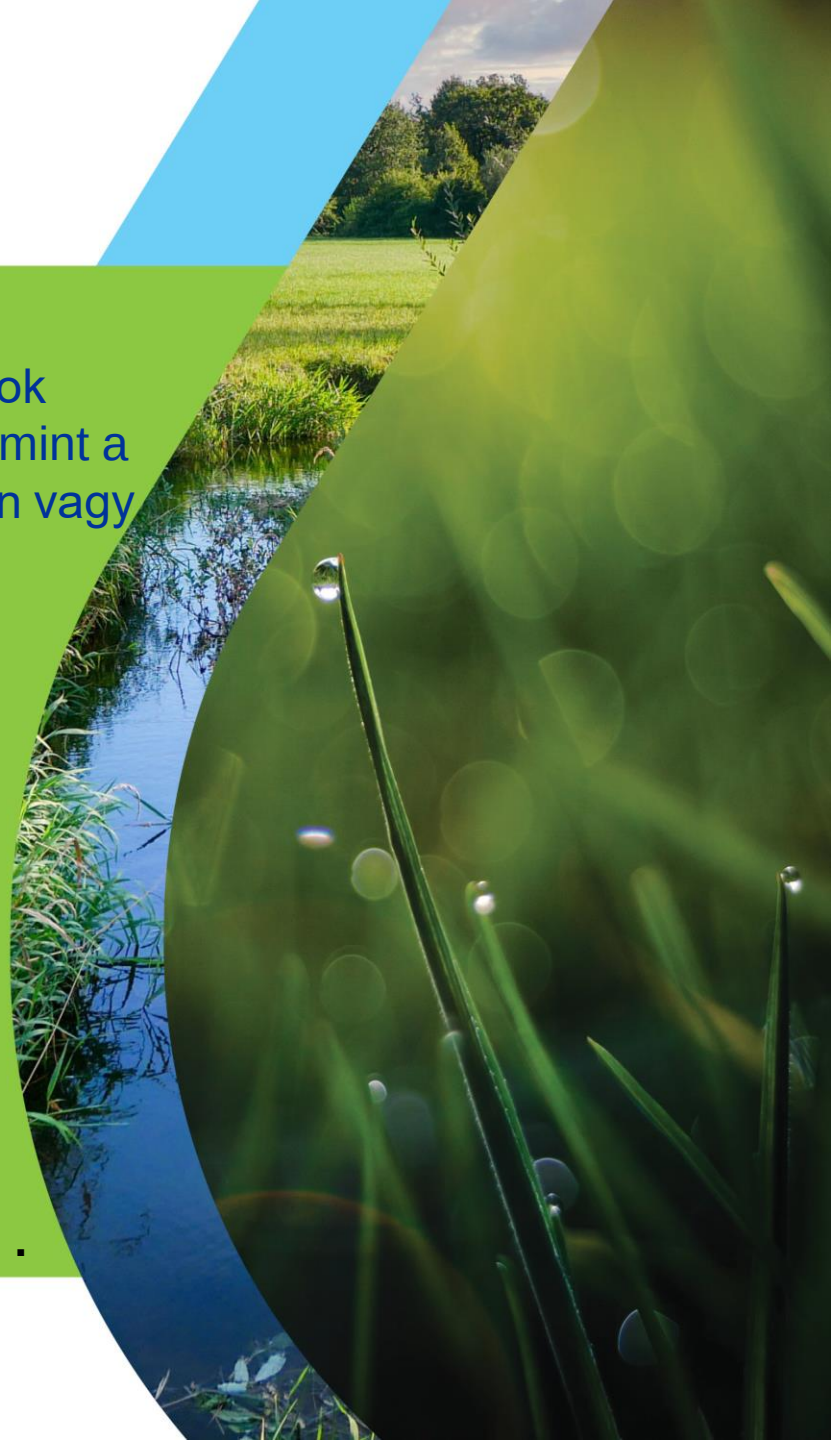

Amikor „baj” van…

Akkor segít a például a települési vízkárelhárítási terv a védekezésre kötelezett, illetve a védekezésben résztvevő szervezetek részére.

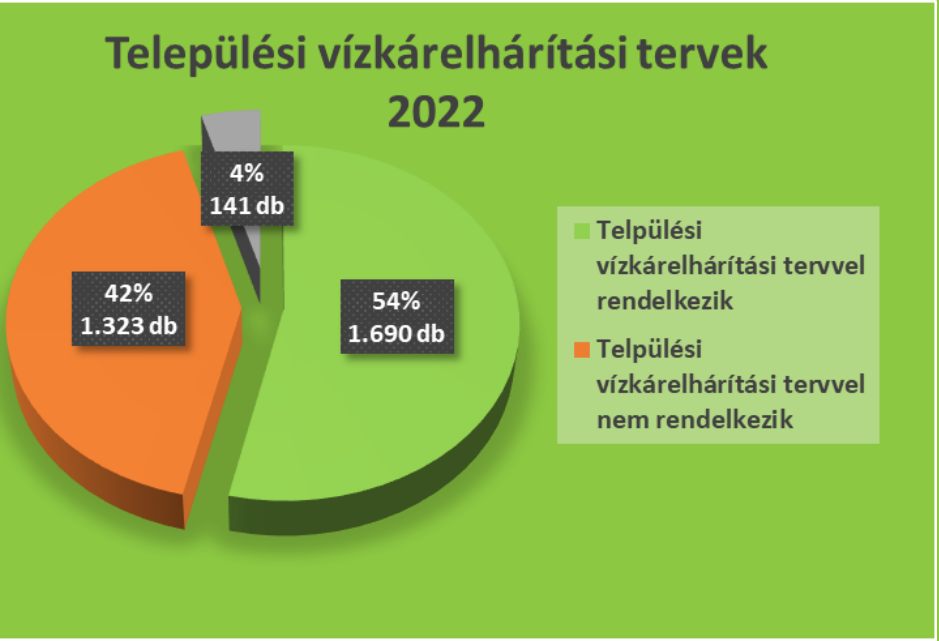

Van még mit tenni közösen . .

Tudjuk, forrás nélkül nehéz . .

A vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény 4.§ (1) pontjában rögzíti a települési önkormányzatok vízgazdálkodással összefüggő feladatait, amelynek értelmében a település önkormányzatának dolga a helyi vízrendezés, ár- és belvízelvezetés és a települési vízkárelhárítás ellátása.

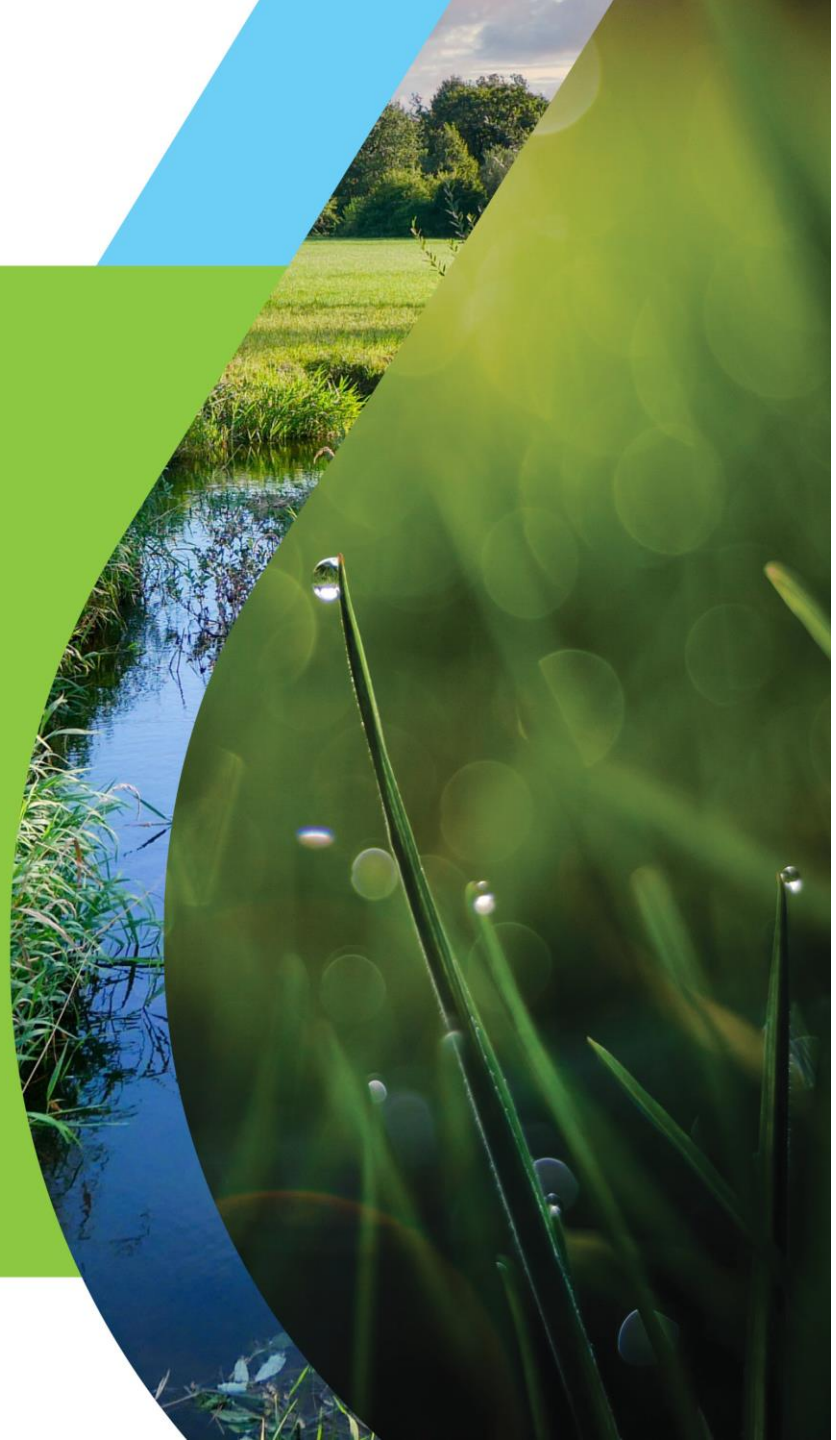

Ha fejlesztünk, vagy fejlesztenénk, mennyire ismerjük a településünket?

A szűkös erőforrások hatékony felhasználásának, a támogatási rendszerek hatékony felhasználásának az elősegítése, egyben cselekvési prioritások meghatározása.

ez az **INTEGRÁLT TELEPÜLÉSI VÍZGAZDÁLKODÁSI TERV**

ITVT definíciója: A település környezeti, társadalmi és szociális, a vízzel és víz állapotokkal kapcsolatos igényeit kielégítő olyan (hatékonyan digitális alapon is működőképes) **vízgazdálkodási alapdokumentum**, mely hosszú távú, gazdaság- és környezettámogató, fenntartható vízgazdálkodási feladatokat és azok alapjait egységes, működtethető rendszerbe foglalja.

Az ITVT:

A valódi értelemben nem TERV!
Nem tervezői adatszolgáltatás!
Ebből nem lehet rögtön kivitelezni!

Az ITVT célja:

Település erősségeinek, gyengeségeinek feltárása, ismerjük meg a település Vízgazgazdálkodási helyzetét, összefüggéseit!

Aki komolyan veszi, annak segítség a jó döntéshozatalhoz!

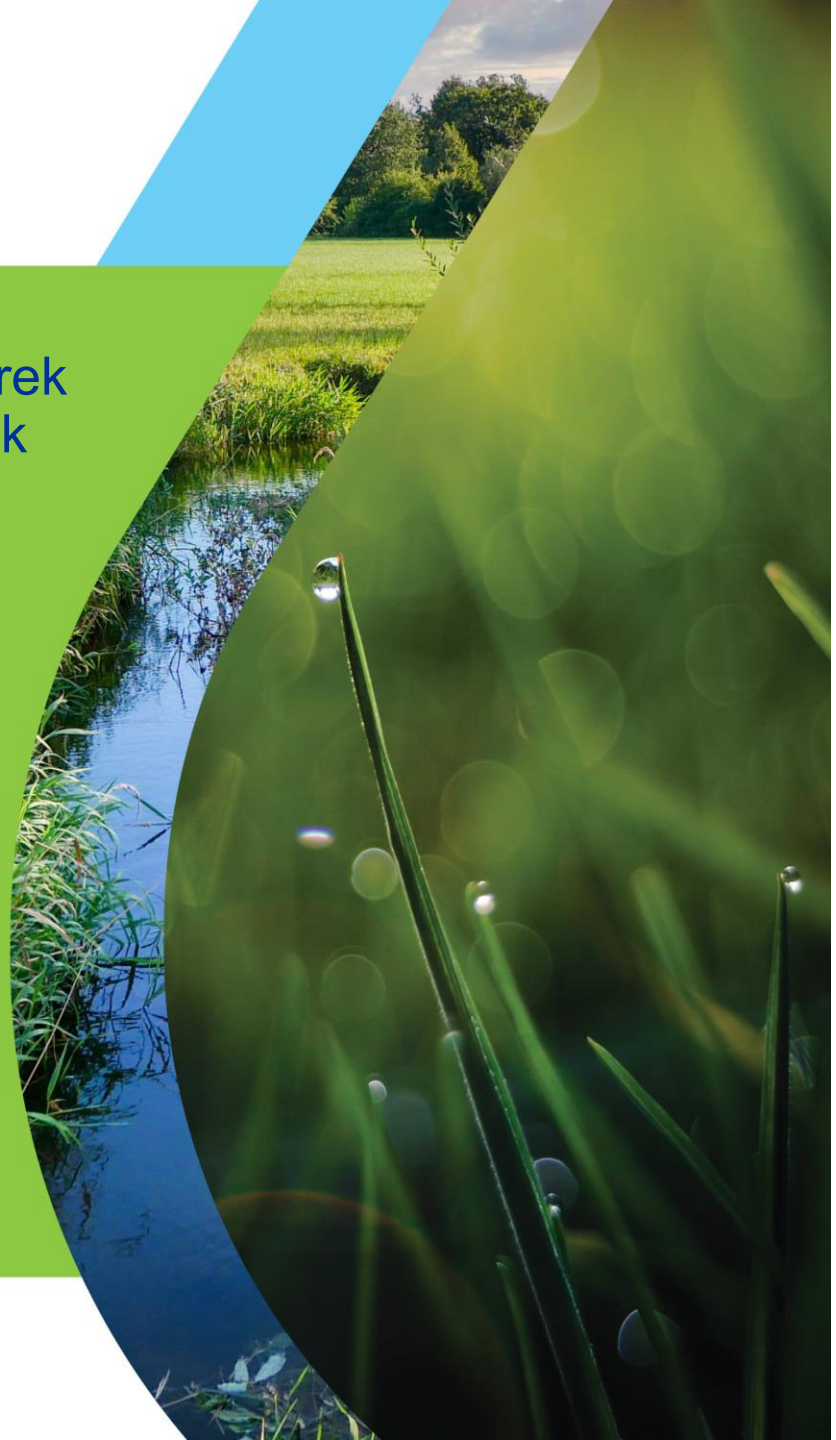

Feladata:

- **alapinformációt, adatbázist biztosítani** a település vízzel, vízgazdálkodással összefüggő területeiről,
- **megteremteni az összhangot** a települést (a teljes közigazgatási területre vonatkozóan) érintő vízgazdálkodási feladatok és a településfejlesztés között,
- összességében **meghatározni** a település vízzel kapcsolatos, vízhez kapcsolódó **kötelezettségeit**, azaz a működtetéshez szükséges teendőit, és a fejlesztéshez szükséges feladatait.

A vízgazdálkodás elemei és ezzel kapcsolatos teendők, kötelezettségek **beépüljenek a település fejlesztésbe** és ezáltal, biztosítva legyenek a települési vízgazdálkodással összefüggő szakmai feladatok meghatározása, megvalósítása és ellátása**.**

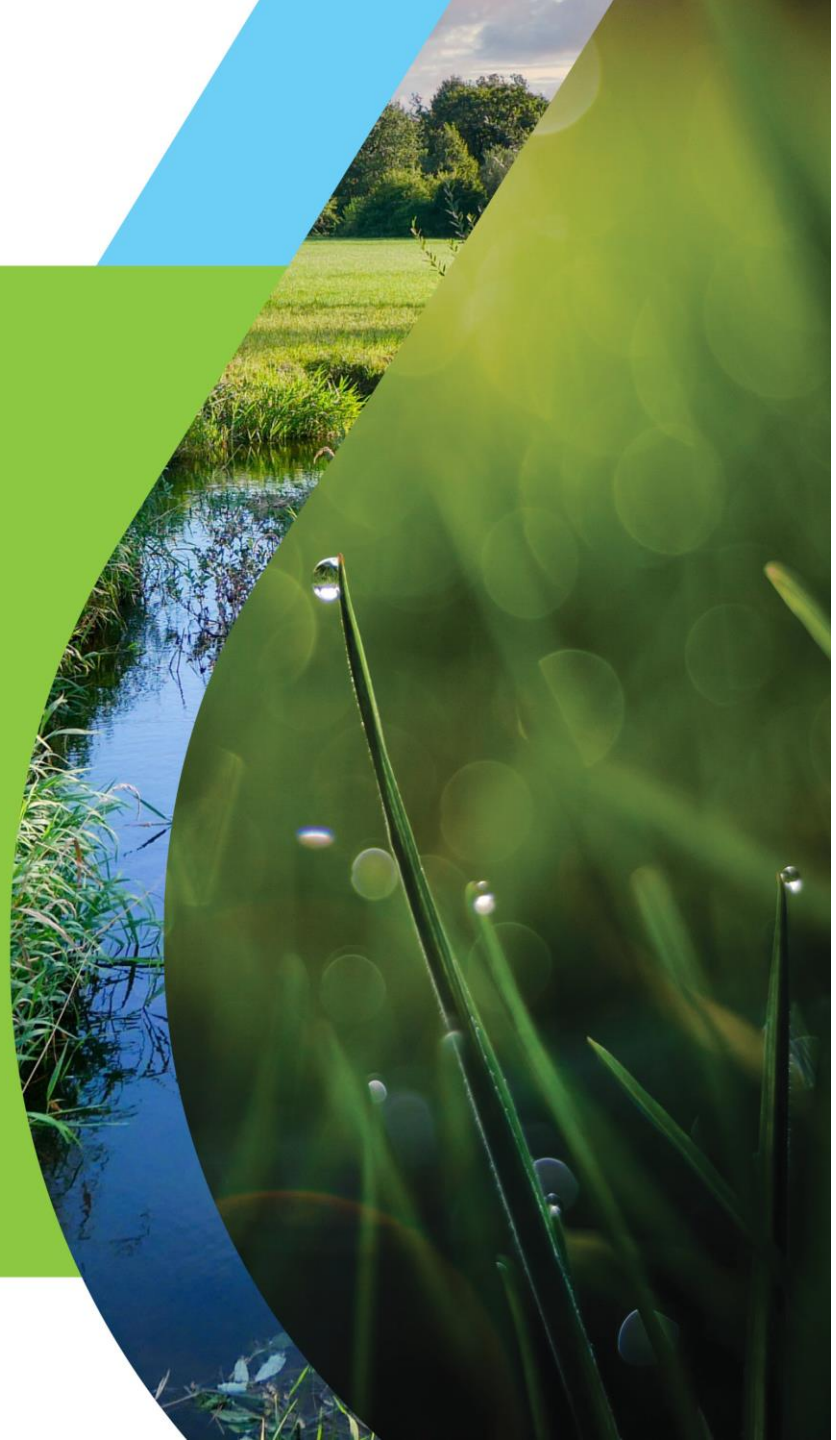

Kinek is készül az ITVT?

- A település, azaz az Önkormányzat számára.

Minek is készül az ITVT?

-Hogy a település egy egységes dokumentumban megismerje, szembesüljön a település vízgazdálkodásával, a fejlesztésnél figyelembe lehessen venni a település vízgazdálkodási erősségeit, korlátait, gyenge pontjait, amit fejleszteni kell.

Az ITVT tervezési határa, hatálya

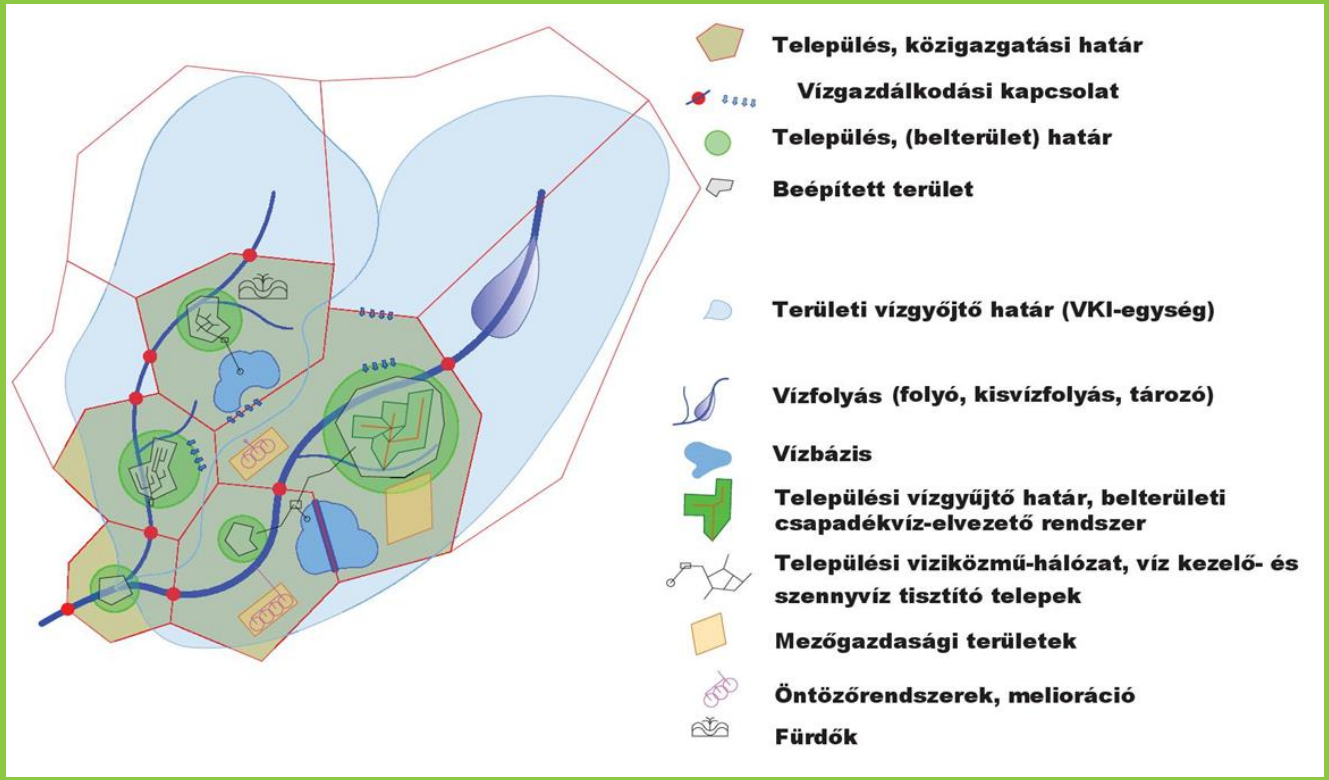

A települések közigazgatási területei összességében lefedik az ország teljes területét. Ez egyben azt is jelenti, hogy nincs olyan vízgyűjtő terület, a vízgyűjtőnek olyan része, ami ne tartozna valamely település közigazgatásához.

Tervezési segédlet

1. Meglévő állapot ismertetése

2. Szabályozási környezet, követelmények és kötelezettségek

3. A településfejlesztéshez kapcsolódó vízgazdálkodási célok, stratégia, feladatok meghatározása

+ rajzi mellékletek

Forrás: Nemzeti Vízstratégia 2017

Integrált Települési Vízgazdálkodási Terv

készítéséhez

Magyar Mérnöki Kamara

Vízgazdálkodási és Vízépítési Tagozata

2023.01.15.

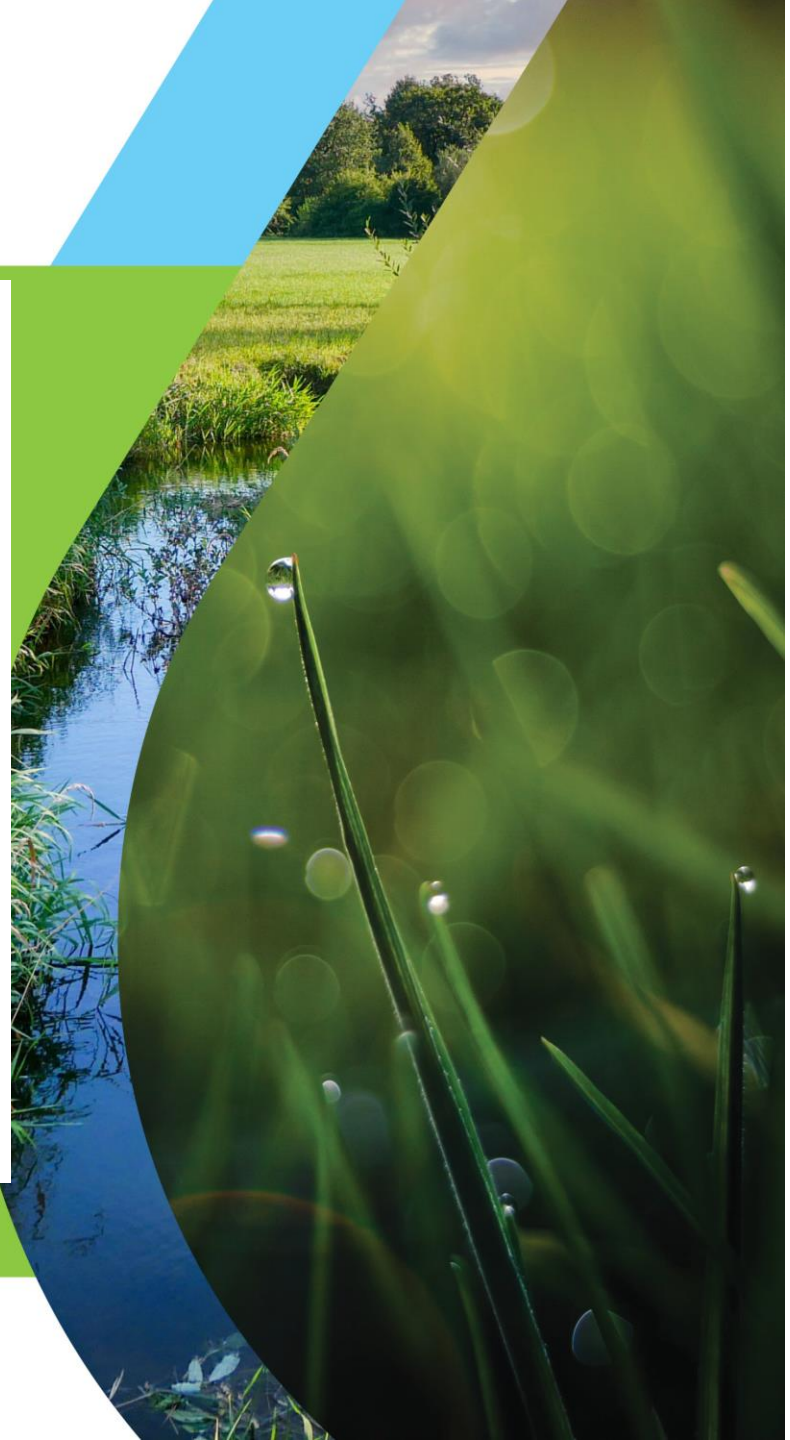

Az ITVT kapcsolata a település fejlesztési tervvel

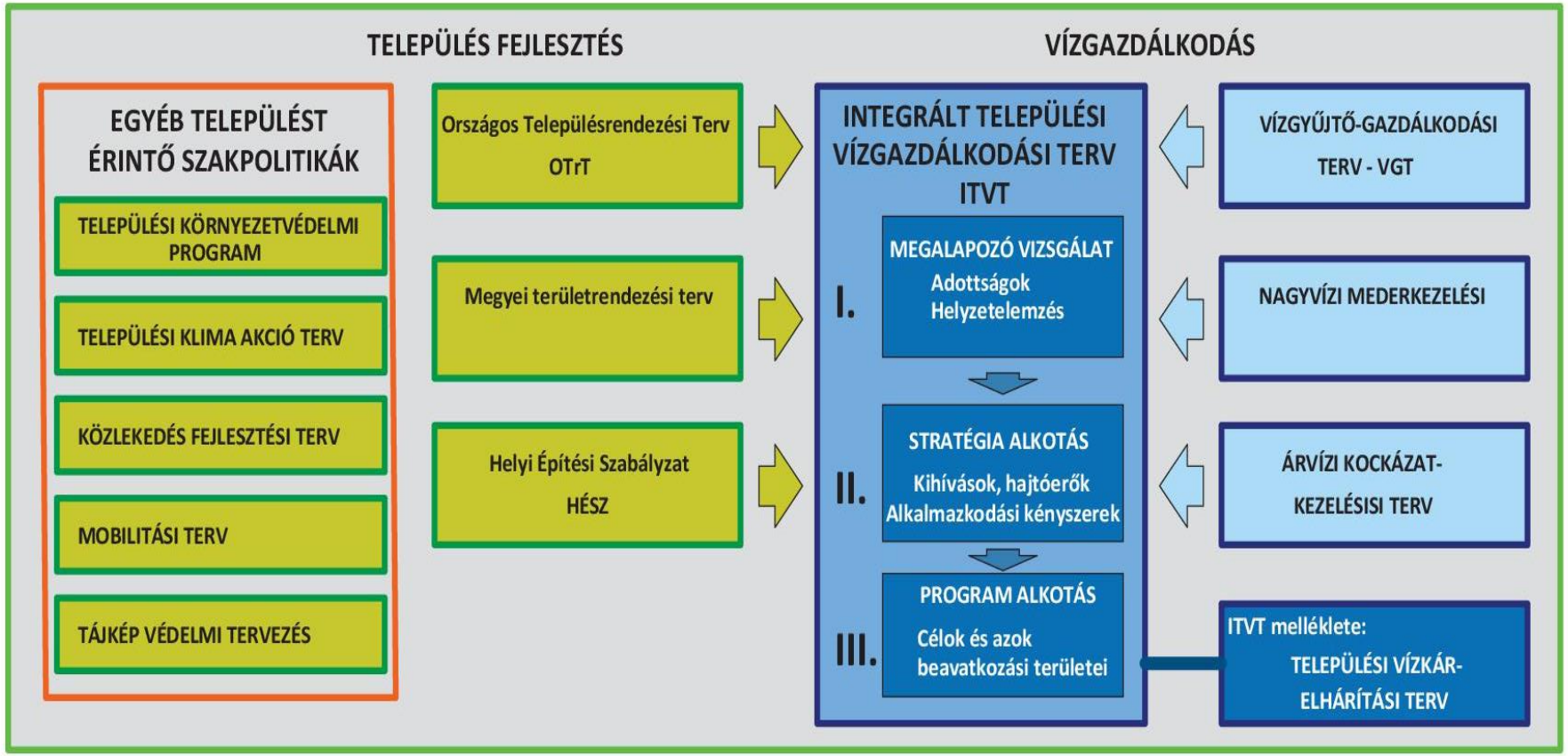

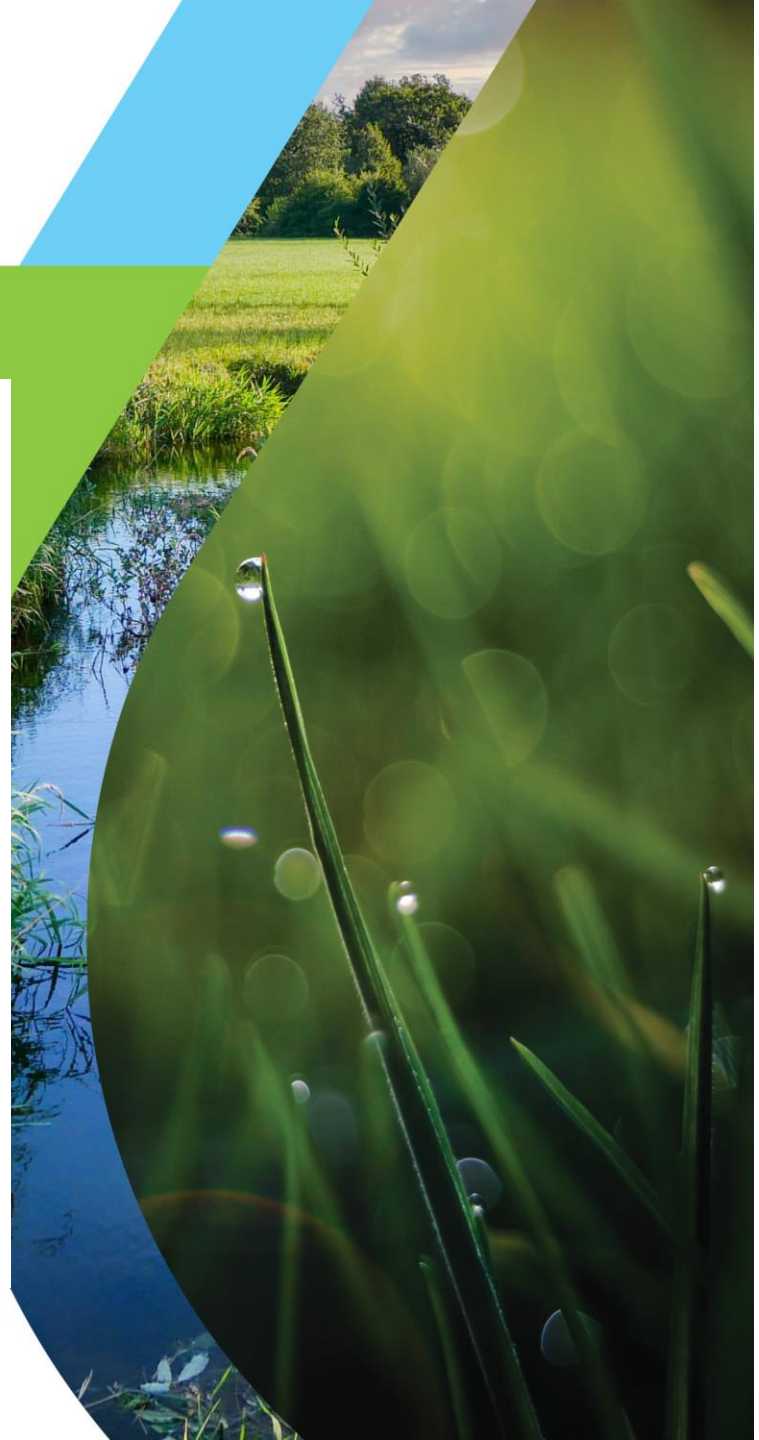

Az ITVT elfogadása, jóváhagyása

-Jelenleg nincs jogszabályi kötelezettség, de

-Az Önkormányzatnak érdemes testületileg elfogadni!

Annak kell elfogadni magára nézve akinek készül: **Önkormányzat**

Önkormányzatnak saját eljárásrendjébe kell szabályoznia

Szakmai kontrol:

-Területi Vízgazdálkodási Tanács - TVT

LOGOS 4 WATERS

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!

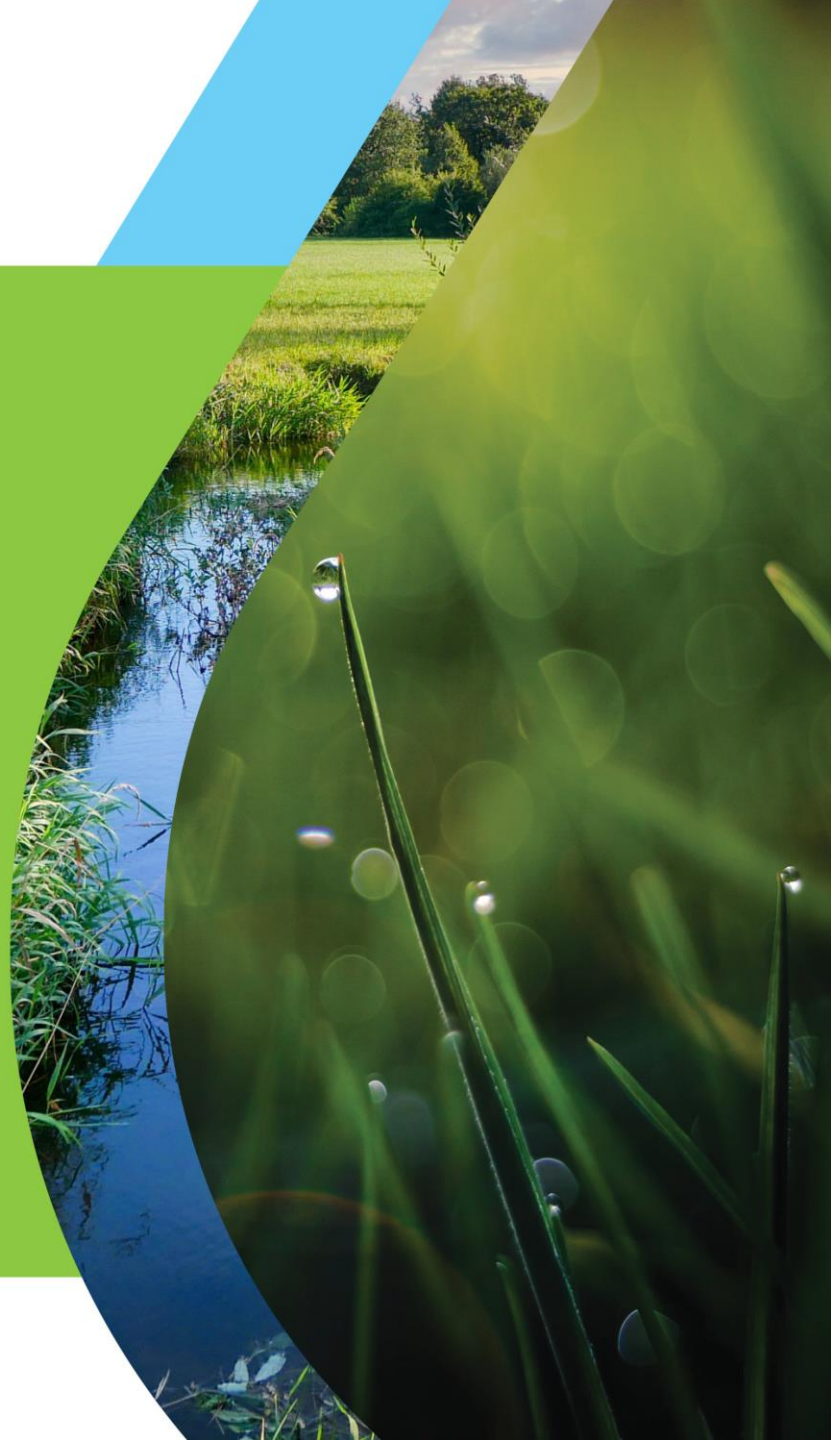

BELÜGYMINISZTÉRIUM

KLÍMABARÁT TELEPÜLÉSEK SZÖVETSÉGE

MAGYAR MÉRNÖKI KAMARA

ORSZÁGOS VÍZÜGYI FŐIGAZGATÓSÁG

PÜSPÖKSZILÁGY

WWF

LOCALIENCE projekt bemutatása

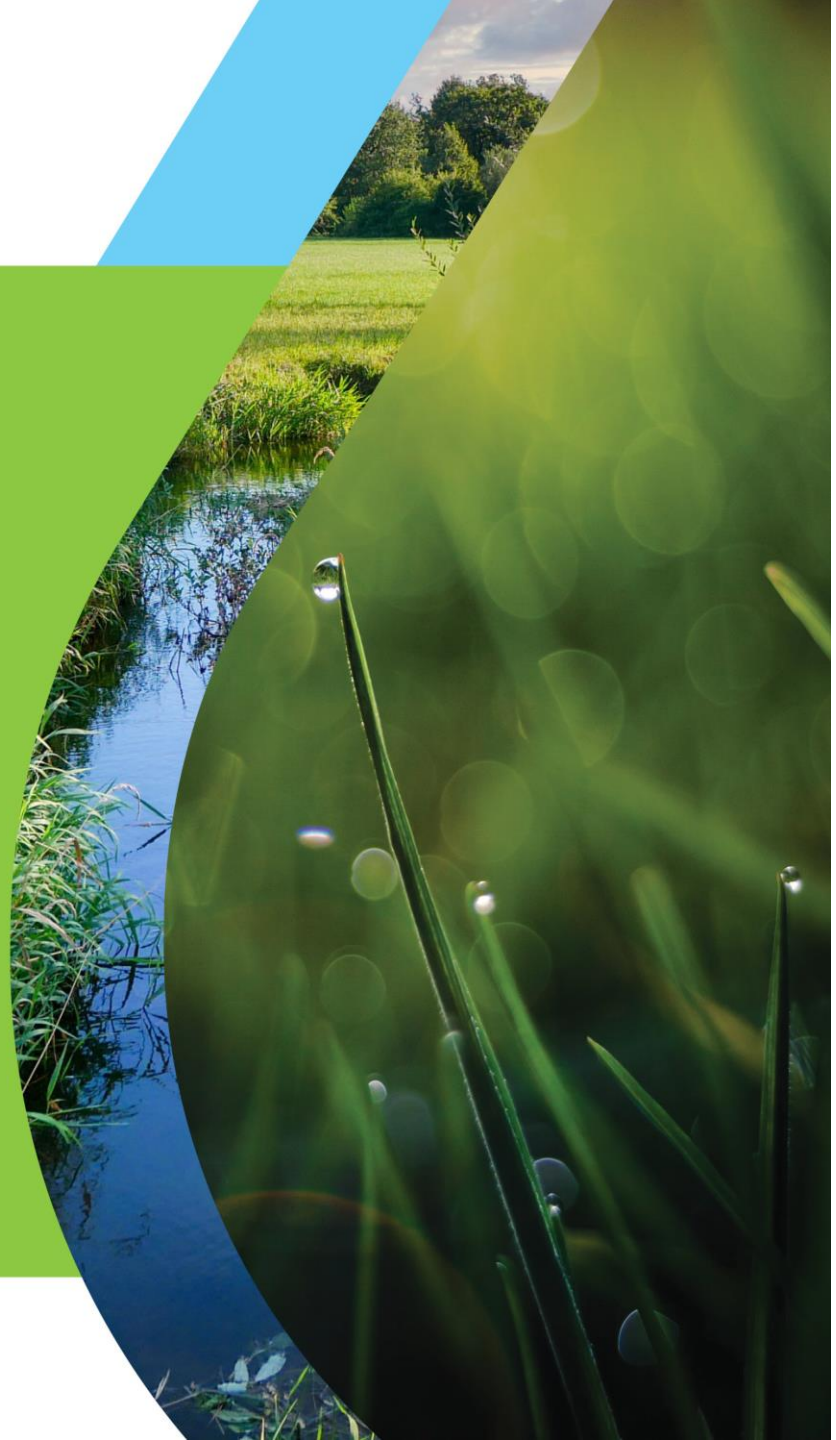

LOCALIENCE projekt

Együttműködés a szélsőséges időjárási eseményekkel szemben

Interreg CENTRAL EUROPE

Co-funded by the European Union

LOCALIENCE

Laib Eszter, szakmai vezető
Belügyminisztérium, Önkormányzati Koordinációs Iroda

2,04 millió €

Partnerek
1. Belügyminisztérium (HU)
2. Országos Vízügyi Főigazgatóság (HU)
3. Vas Vármegyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság (HU)
4. Vízgazdálkodási Szövetségi Ügynökség (AU)
5. Stájerországi Kormányhivatal (AU)
6. Cseh Köztársaság Tűzoltó-mentő szolgálatának Főigazgatósága (CZ)
7. Munkavédelmi Kutatóintézet Főigazgatósága (CZ)
8. Szlovén Környezetvédelmi Ügynökség (SI)
9. Ljubljanai Tűzoltó Szövetség (SI)
10. Tűzoltósági Főiskola (PL)
11. Lengyel Tudományos Akadémia Űrkutatási Központja (PL)

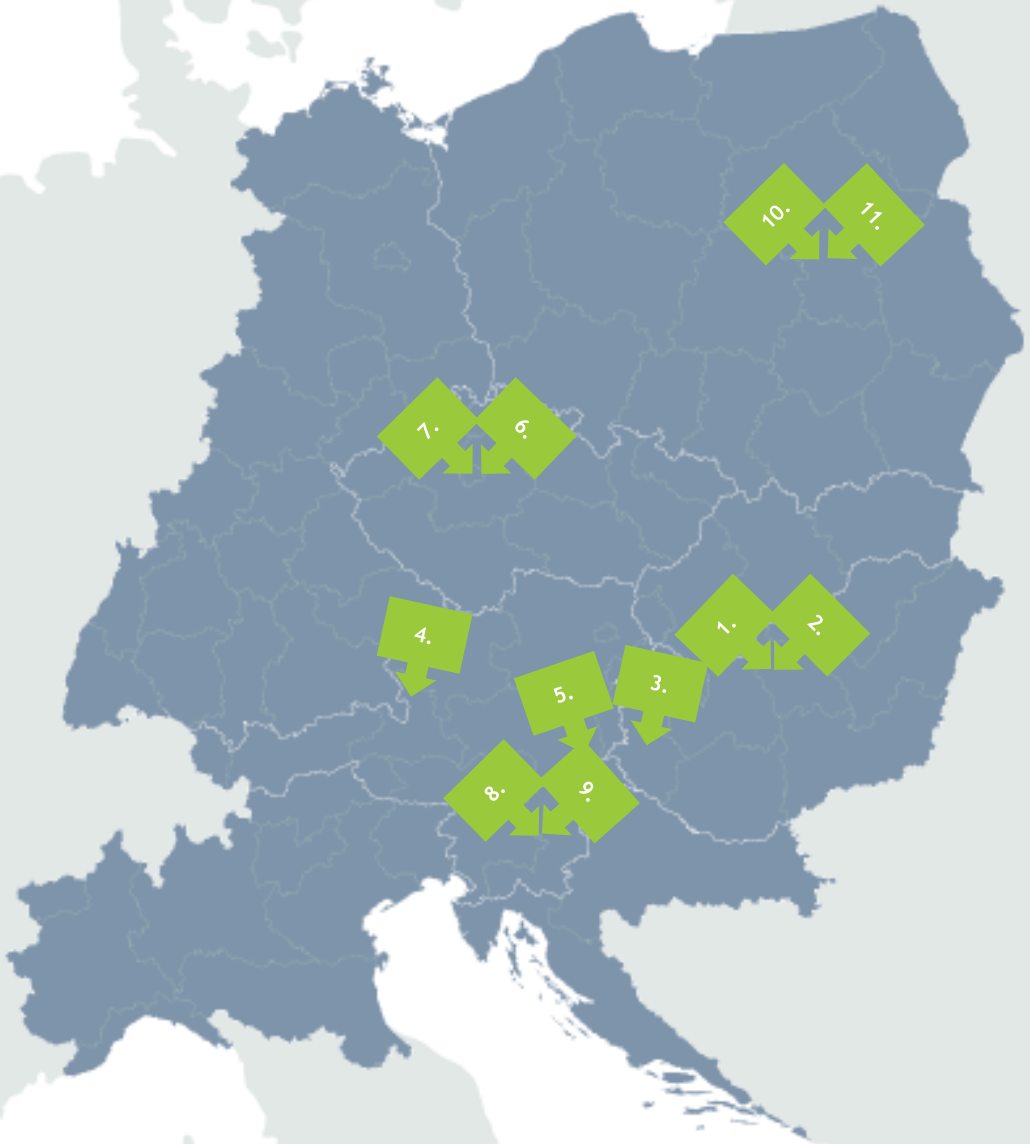

Célkitűzések

Önkormányzatok és helyi közösségek ellenálló képességének növelése

Együttműködés kialakítása/elmélyítése helyi szintű hivatásos és nem hivatásos szereplők között

Nemzetközi kapcsolatépítés és tudástranszfer

MUNKACSOMAGOK (WORK PACKAGE-EK)

WP1 -Közös cselekvési tervezés, ellenőrző és szakpolitikai fejlesztő eszközök

WP2 - Az állami és civil szereplők felkészültségének, proaktivitásának és szerepvállalásának erősítése

WP3 - A helyi együttműködést erősítő megoldások kidolgozása és tesztelése

PILOTOK

HU

Az érdekelt felek vármegyei szintű bevonása a Climate Living Lab keretében

SI

Warning

Reszponzív városi figyelmeztető rendszer

AT

Közösségi részvétel az árvizek/pluviális árvizek kezelésében, kis vízgyűjtőkre specializálódva

CZ

Fokozott riasztási-mozgósítási-visszajelzési környezet a vidéki települések számára

PL

Játékalapú ellenállóképesség-javítás

TEVÉKENYSÉGEK ÉS EREDMÉNYEK

Extrém Időjárás Katalógus

Szakpolitika fejlesztési fehér könyv

Teljesítmény-értékelési módszertan

Tréning anyagok

Transznacionális útiterv

TEVÉKENYSÉGEK ÉS EREDMÉNYEK

Extrém Időjárás Katalógus

Szakpolitika fejlesztési fehér könyv

Teljesítmény-értékelési módszertan

Tréning anyagok

Transznacionális útiterv

LOCALIENCE HANDBOOK

Köszönöm a figyelmet!

Laib Eszter, szakmai vezető
Belügyminisztérium

https://www.interreg-central.eu/projects/localience/

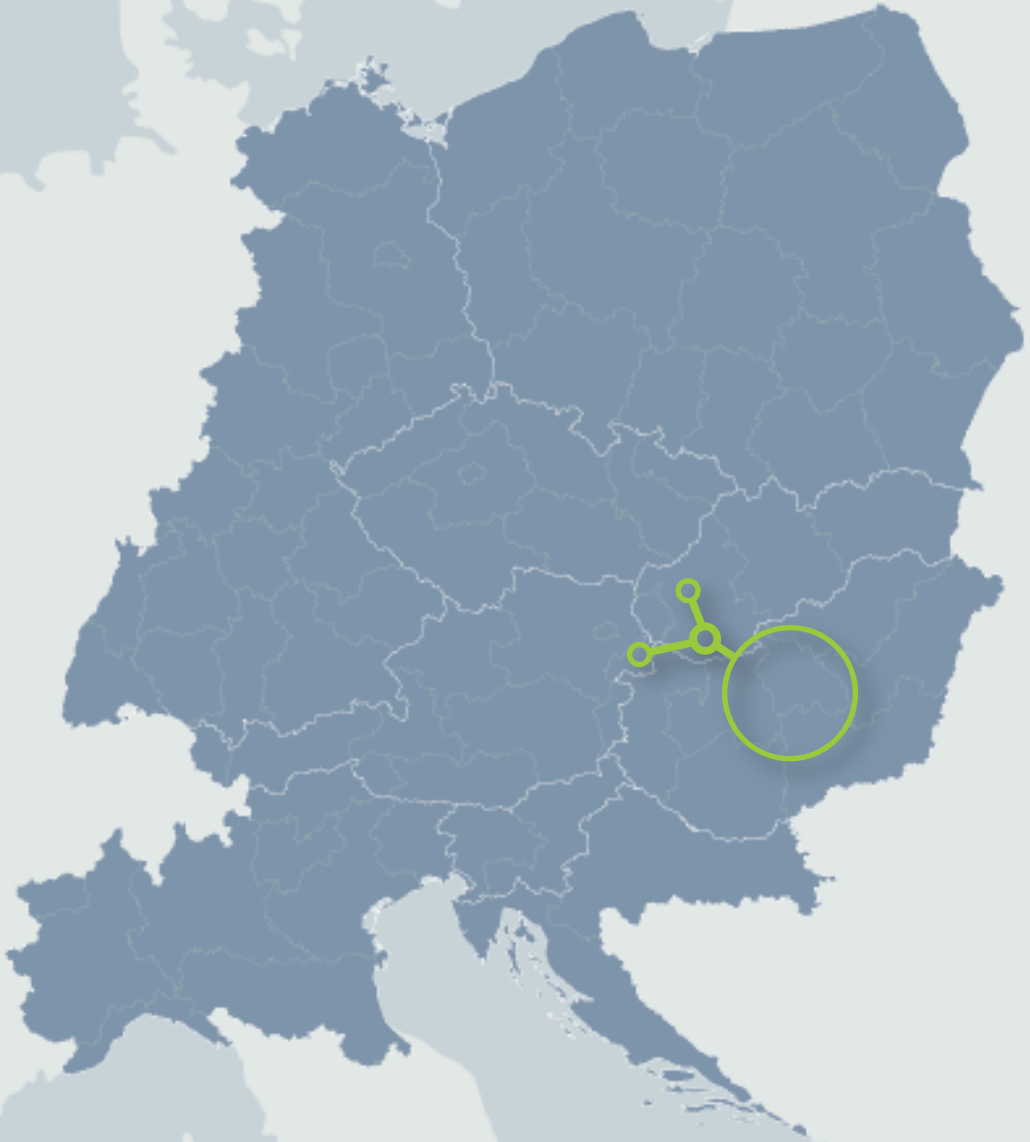

Interreg CENTRAL EUROPE

Co-funded by the European Union

LOCALIENCE

NBS4LOCAL projekt bemutatása

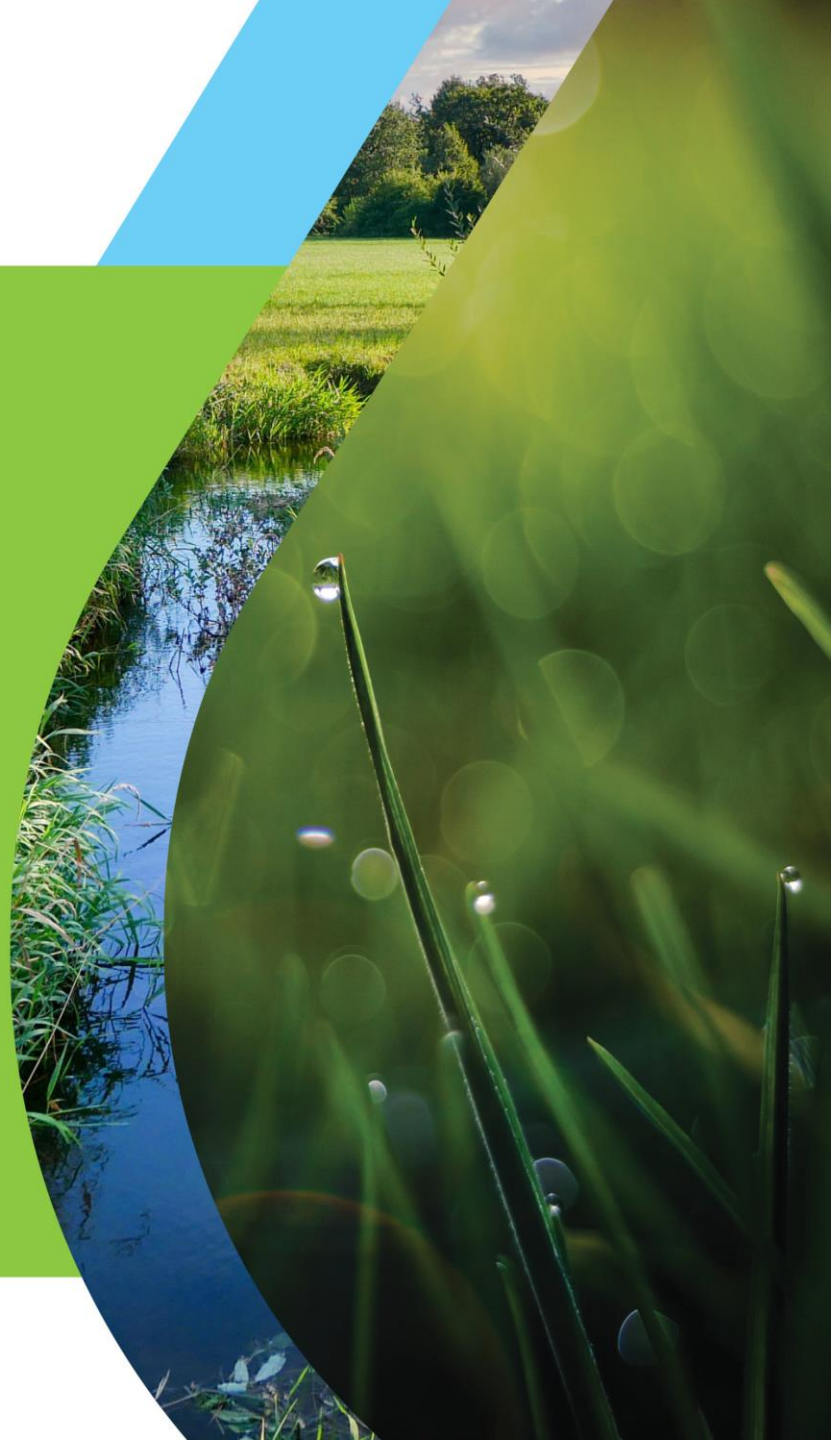

Interreg Europe

Co-funded by the European Union

NBS4LOCAL

Természetalapú megoldások alkalmazása a helyi önkormányzatok éghajlatváltozással szembeni ellenálló képességének javítása érdekében

Laib Eszter/Csizmadia Petra

eszter.laib@bm.gov.hu/petra.csizmadia@bm.gov.hu

Az éghajlatváltozás kihívásai

Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás az egyik legnagyobb kihívás, amellyel a helyi önkormányzatoknak a 21. században szembe kell nézniük.

Természetalapú megoldások (Nature Based Solutions/NBS)

Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás és a katasztrófakockázatok csökkentése érdekében hozott intézkedések, amelyek a természettel együttműködve és annak javításával az ökoszisztémák helyreállítását és védelmét szolgálják.

Az NBS4LOCAL célja a helyi és regionális szakpolitikai eszközök célzott javítása az NBS ösztönzése, támogatása és előnyben részesítése érdekében.

GREEN

Az Interreg Europe program fő jellemzői

- Szakpolitikai fókusz
- Régiók közötti tanulási folyamatok
- Az érdekelt felek bevonása
- Egész Európára kiterjedő lefedettség
- Távoli régiók összekapcsolása

A projekt fő célkitűzése

A célzott szakpolitikák javítása, a természet alapú megoldások ösztönzésében, támogatásában az alábbi területeken - **vízgazdálkodás**, **városi zöldterület**, **erdőgazdálkodás**, **mezőgazdaság**. Mindez pedig az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás biztosítása érdekében elsősorban a helyi beavatkozásokban érvényesüljön.

GREEN

Partnerség

Belügyminisztérium
Flamand Megyei Ügynökség
Lappföldi Regionális Tanács
Rzeszowi Regionális Fejlesztési Ügynökség
Alicante Tartományi Tanácsa
Kutatás Fejlesztési Kompetencia Központ
BURST Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság
Miniszterelnökség

Budget
1 819 180 Euro

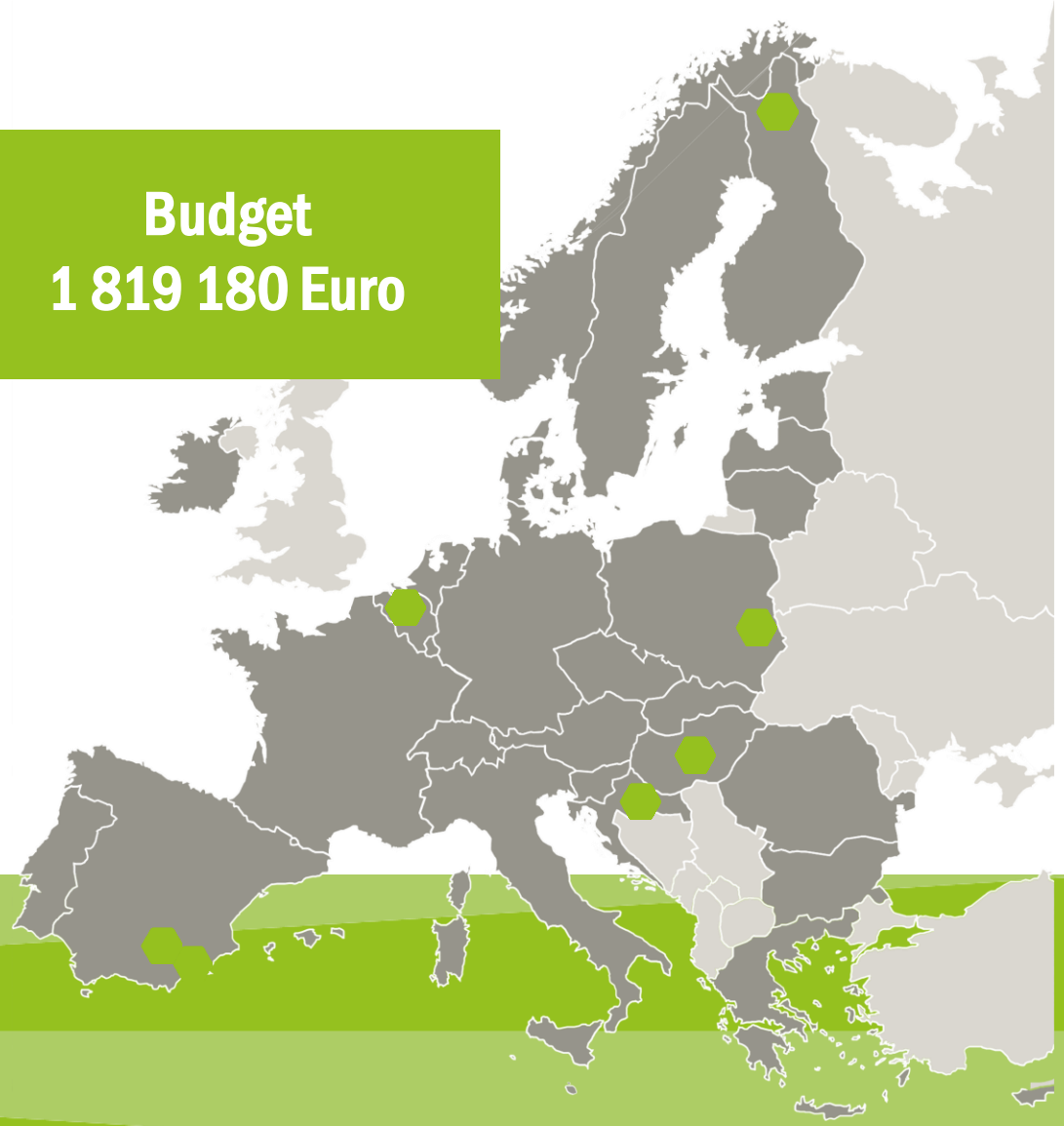

Megvalósítás

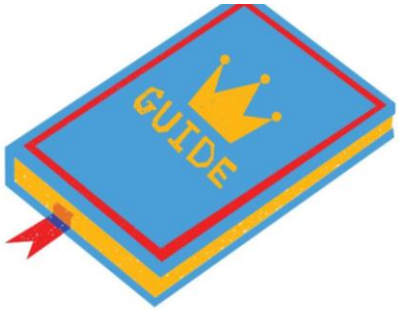

I.
Helyzetelemzés, európai jógyakorlatok gyűjtése, szakpolitikai eszközök elemzése

II. Érdekeltek bevonása, szemléletformál ás kompetencia fejlesztés útmutatók

III.
A kiválasztott szakpolitikák fejlesztése, beavatkozások

Utókövetés, projekt lezárása

A javított szakpolitikák monitoringja, a projekt lezárása

Fő projektidőszak

A projekt várható eredményei

- A jelenlegi szakpolitikai eszközök értékelése és összehasonlítása
- Az éghajlatváltozással szembeni sebezhetőség felmérése és a partnerországokban meglévő NBS alapú módszertani jó gyakorlatok feltérképezése
- Az NBS-beavatkozások végrehajtását támogató szakpolitikai környezet javítása

Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra vonatkozó szakpolitikák és támogatási rendszerek javítása

Köszönöm a figyelmet!

Belügyminisztérium,
Önkormányzati Koordinációs Iroda
nbs4local@bm.gov.hu

Interreg Europe
Co-funded by the European Union
NBS4LOCAL

IKIR projekt bemutatása

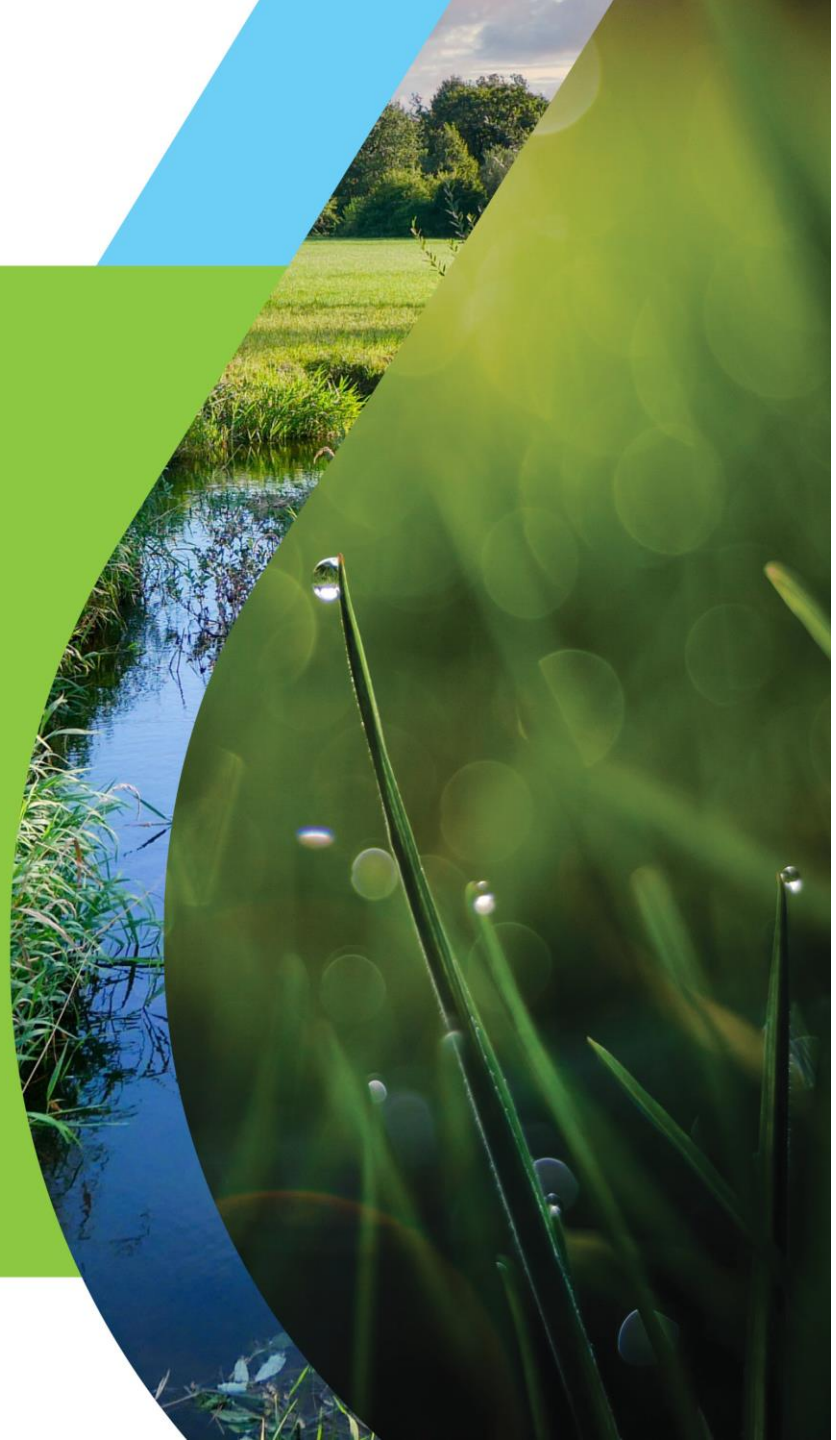

BELÜGYMINISZTÉRIUM
Önkormányzati Államtitkárság

KÖFOP-2.3.1-VEKOP-16-2021-00002

„IKIR RENDSZER KITERJESZTÉSE ÉS TOVÁBBFEJLESZTÉSE” PROJEKT

IKIR
HELYI KÖZSZOLGÁLTATÁS INFORMÁCIÓS RENDSZER

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

AZ IKIR 1 ÉS IKIR 2 ELŐZMÉNYEI

A KÖFOP 2016. évre szóló éves fejlesztési keretének megállapításáról szóló 1004/2016. (I.18.) Korm. határozat kiemelt projektként rögzítette a **KÖFOP - 2.3.1 -VEKOP-16-2016-00001** azonosító számú **„Helyi közszolgáltatás információs rendszer fejlesztése és bevezetése”** (továbbiakban: IKIR) nevű projektet.

2018. január végéig kialakításra került az IKIR üzemeltetését biztosító szoftver-és hardverkörnyezet. Ezzel párhuzamosan országosan több, mint **20 helyszínen került megszervezésre oktatás**. 2018. májusától az IKIR rendszer éles üzemben megkezdi működését.

2021.09.21-én megjelent a Kormány 1647/2021. (IX. 21.) Korm. határozata, egyes Közigazgatás- és Közszolgáltatás-fejlesztés Operatív Programhoz tartozó projektek támogatásának növeléséről, ezzel megteremtve az IKIR rendszer továbbfejlesztésének, bővítésének lehetőségét. Így elindul a **KÖFOP-2.3.1-VEKOP-16-2021-00002 azonosító jelű, „IKIR rendszer kiterjesztése és továbbfejlesztése”** (továbbiakban: IKIR II.) című projekt.

2023.06.30-án befejeződnek a fejlesztések, így ezt követően az IKIR II. bővített
és új funkciókkal folytatja működését

REGISZTRÁCIÓ A RENDSZERHEZ

- Jelenleg az IKIR rendszerben közel **1300 önkormányzat** és több, mint **1900 felhasználó** rendelkezik érvényes regisztrációval.

<u>Regisztráció menete:</u>

1. Papír alapú és elektronikus regisztráció is szükséges.
2. Csak polgármester és, vagy jegyző indíthatja, mint első szintű felhasználó.
3. Az önkormányzati dolgozók, mint másodszintű felhasználók a polgármestertől és, vagy jegyzőtől kaphatnak hozzáférést.

AZ IKIR FŐBB, MEGLÉVŐ FUNKCIÓI

Elemzési modul

Standard riportok megtekintése és egyedi riportok készítése

A forrásrendszerek felől beintegrált adatok területi és időbeli összevetése, elemzése

Információs pult

A legfontosabb adatok grafikus megjelenítése

Feladatellátási struktúra modul

A helyi közszolgáltatások tervezésének és ellátásának támogatása

Feladatellátási struktúrák (helyszínek és közszolgáltatások) szakmai és pénzügyi jellegű

- tervezése,
- elemzése, modellezése,
- összehasonlító- és optimalizációs elemzése.

Elégedettségmérési modul

A helyi közszolgáltatásokkal kapcsolatos elégedettség vizsgálata

- Egységes módszertan és eszköz
- Igénybevevői és szolgáltatói szempontok
- Beépített kérdésbank és szabadon definiálható kérdések, kérdőívek

Karbantartási és adminisztrációs modul

AZ IKIR MEGLÉVŐ SZAKRENDSZEREI

T-STAR és BP-STAR
Település Statisztikai Adatbázis Rendszere
KSH

Népszámlálás
Népszámlálási adatok település-és kerületsorosan
KSH

Helységnévkönyv
Magyarországi települések helységnévkönyv adatai
KSH

EBR42
Önkormányzati információs rendszer
Pénzügyminisztérium

KTÖRZS
Költségvetési körbe tartozó törzskönyvi alanyok közhiteles és nyilvános nyilvántartása
Magyar Államkincstár

KGR-K11
Költségvetési Gazdálkodási Rendszer beszámoló adatok
Magyar Államkincstár

KENYSZI
Szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi igénybe vevői nyilvántartás
Magyar Államkincstár

MŰKENG
Szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók, intézmények és hálózatok közhiteles nyilvántartása
Magyar Államkincstár

AZ IKIR MEGLÉVŐ SZAKRENDSZEREI

KIR-STAT
Köznevelési statisztika adatok
OKTATÁSI HIVATAL

KIR
Köznevelés Információs Rendszer Jegyzői adatszolgáltató modul
OKTATÁSI HIVATAL

KIR-INT
Köznevelési intézménytörzs
OKTATÁSI HIVATAL

KÖZFOGLALKOZTATÁS
BM Közfoglalkoztatási adatok
BELÜGYMINISZTÉRIUM

SZL
Személyi- és lakcím-nyilvántartás statisztikai adatai
BELÜGYMINISZTÉRIUM

HVK
Helyi versenyképesség -fejlesztési kutatási program
BELÜGYMINISZTÉRIUM

IKVA
Integrált Közhiteles Viziközmű Adatbázis
NFP NEMZETI FEJLESZTÉSI PROGRAMIRODA

HTMR
Hálózatfejlesztés Támogató és Monitoring Rendszer
KIFÜ

AZ IKIR 2 LEGFONTOSABB ÚJDONSÁGAI

- Regisztrált felhasználóink között megjelennek a vár**megyei önkormányzatok**
- **10 új szakrendszer** becsatlakoztatása
- **Önkormányzati törzsadattár** létrehozása
- **Állampolgári** felület kialakítása
- **Elemzési modul bővülése**
- Rendszer használatát segítő **oktató videók** létrehozása
- Elégedettségmérési modul átnevezése **„felmérések”** névre, valamint a felmérések kikerülhetnek a lakossági felületre

VÁRMEGYEI ÖNKORMÁNYZATOK

A vármegyei önkormányzatok a települési önkormányzatokéval megegyező IKIR funkciókhoz férhetnek hozzá.

Elemzés modul: a vármegyei önkormányzatok feladatellátásának támogatásához releváns információkkal szolgálhat.

Felmérési modul: alkalmas lehet a vármegye lakosságának megszólítására, véleményének kikérésére közszolgáltatásokkal kapcsolatban és egyéb aktuális kérdésekben

10 ÚJ SZAKRENDSZER I.

Digitális Magyarország Ügynökség Zrt.

nyilvános elérésű vezeték nélküli internet-hozzáférési DJP, SZIP,EU4WIFI pontok

Nemzeti Egészség-biztosítási Alapkezelő

gyógyító-megelőző ellátásokra vonatkozó adatok

Kulturális és Innovációs Minisztérium

kulturális adatszolgáltatás adatai

Miniszter-elnökség

közigazgatási hatósági tevékenység statisztikai adatai

Miniszter-elnökség

támogatott projektek településre összesített pénzügyi adatai (EPTK)

10 ÚJ SZAKRENDSZER II.

Központi Statisztikai Hivatal

vállalkozás-demográfia

Belügy-minisztérium

részletes baleseti adatok

Magyar Államkincstár

államigazgatási hatáskörben nyújtott pénzbeli és természetbeni ellátások települési szintű adatai

Nemzeti Adó – és Vámhivatal

települési szinten összesített adózási adatok

Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal

Energiainformáci-ós adattár

AZ ÖNKORMÁNYZATI TÖRZSADATTÁR

Megteremti annak lehetőségét, hogy az

- az önkormányzatokról,
- a hivatalokról,
- a társulásokról,
- az önkormányzati vezető tisztségviselőkről

elemi törzsadatok legyenek naprakészen kezelhetők, **álljanak rendelkezésre.**

Önkormányzati törzsadattárból megtudható információk:

- Önkormányzati hivatal megnevezése
- Hivatal típusa
- Postacíme
- E-mail címe
- Telefonszáma
- Polgármester, jegyző neve

A LAKOSSÁGI FELÜLET

A lakossági felhasználók az IKIR többféle adatköréhez férhetnek hozzá könnyen értelmezhető grafikonok, illetve modulok segítségével.

<u>4 modul:</u>

1. Diagramok,
2. Önkormányzati törzsadatok,
3. Nyilvános internetelérési pontok,
4. Felmérések

Diagramok: 9 kategória + alapadatok

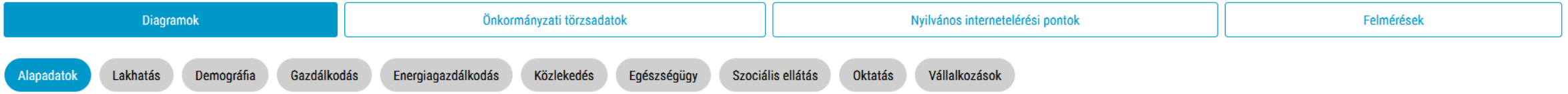

TARTÓZKODÁSI HELY

Az alábbi mezőben adja meg a jelenlegi lakóhelye / tartózkodása szerinti települést*, majd kattintson a Beállítás gombra!

Település választása...

Beállítás

*A település nevét kezdje el beírni, néhány betű után a választólista folyamatosan szűkül, amikor megjelenik a kívánt település neve, arra kattintással a település kiválasztásra kerül.
• Magyarországi településről használva az IKIR-t, válassza ki az adott települést a legördülő listából!
• Amennyiben nem Magyarországról használja az IKIR-t, akkor a "Külföld" választandó.
• Ha nem kívánja megadni a jelenlegi települését, akkor a „Nem kívánom megadni" tétel választandó.

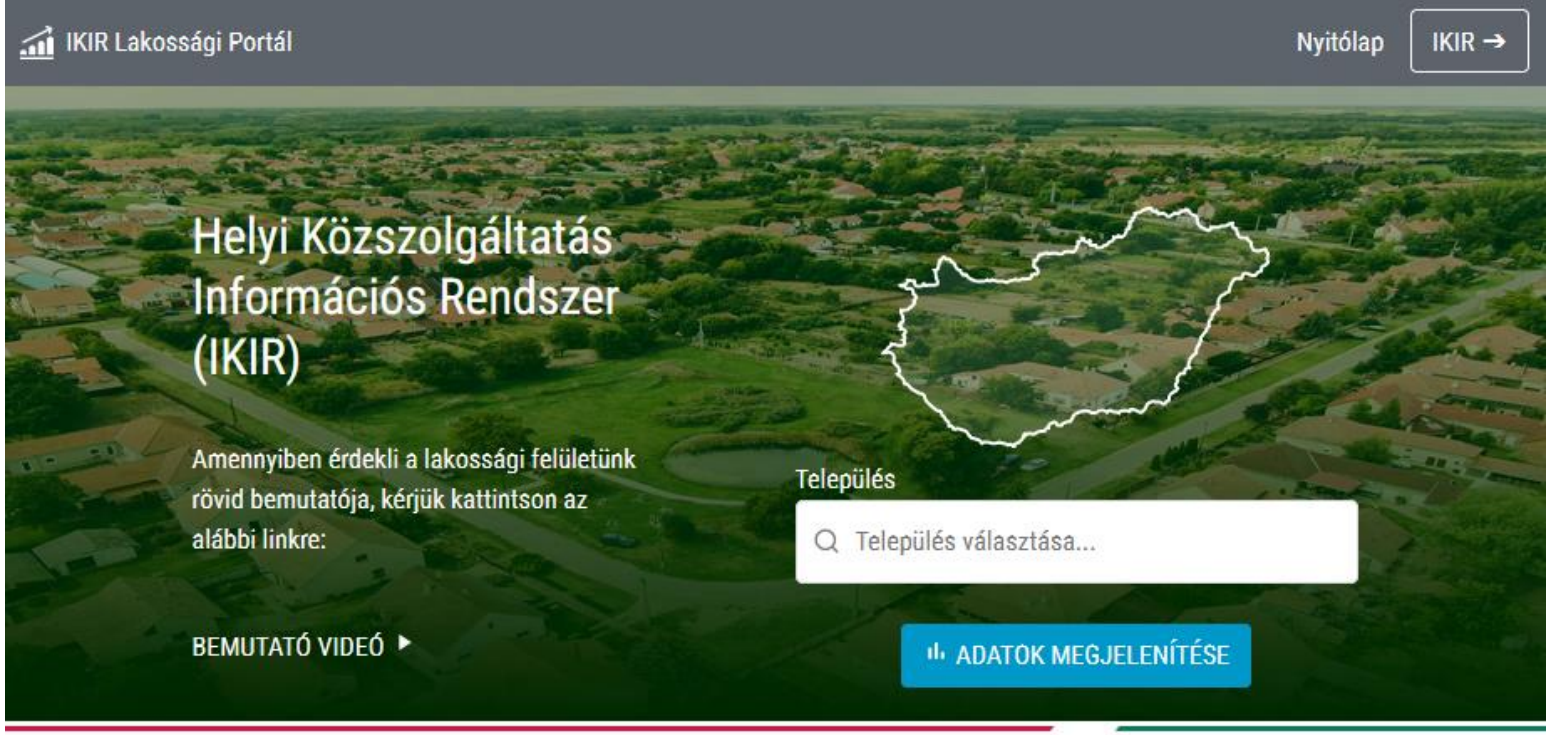

A Helyi Közszolgáltatás Információs Rendszer

Az IKIR 2018 májusától működik élesben, amely regisztrációhoz kötötten az önkormányzatok részére lett kifejlesztve, mint döntés előkészítést támogató rendszer. Ugyanakkor 2023-ban az IKIR továbbfejlesztése során kialakításra került ez a lakossági modul annak érdekében, hogy a magyar állampolgárok is hasznos információt kapjanak különböző közszolgáltatások kapcsán a lakóhelyükről vagy egy tetszőlegesen kiválasztott településről. A lakossági felületünk használata ingyenes, nincs szükség regisztrációra!

Szeged

SZEGED

JÁRÁS	VÁRMEGYE	POLGÁRMESTER	JEGYZŐ
Szegedi	Csongrád-Csanád	Nem áll rendelkezésre adat	Nem áll rendelkezésre adat

TERÜLETE (2021)	ZÖLDTERÜLET (2021)	LAKOSSÁG SZÁMA (2021)	REGISZTRÁLT GAZDASÁGI SZERVEZETEK SZÁMA – GFO'14 (2021)

Szeged

Településválasztó OK

Itt választhat Magyarország települései közül.

Diagramok | Önkormányzati törzsadatok | Nyilvános internetelérési pontok | Felmérések

Alapadatok | Lakhatás | Demográfia | Gazdálkodás | Energiagazdálkodás | Közlekedés | Egészségügy | Szociális ellátás | Oktatás | Vállalkozások

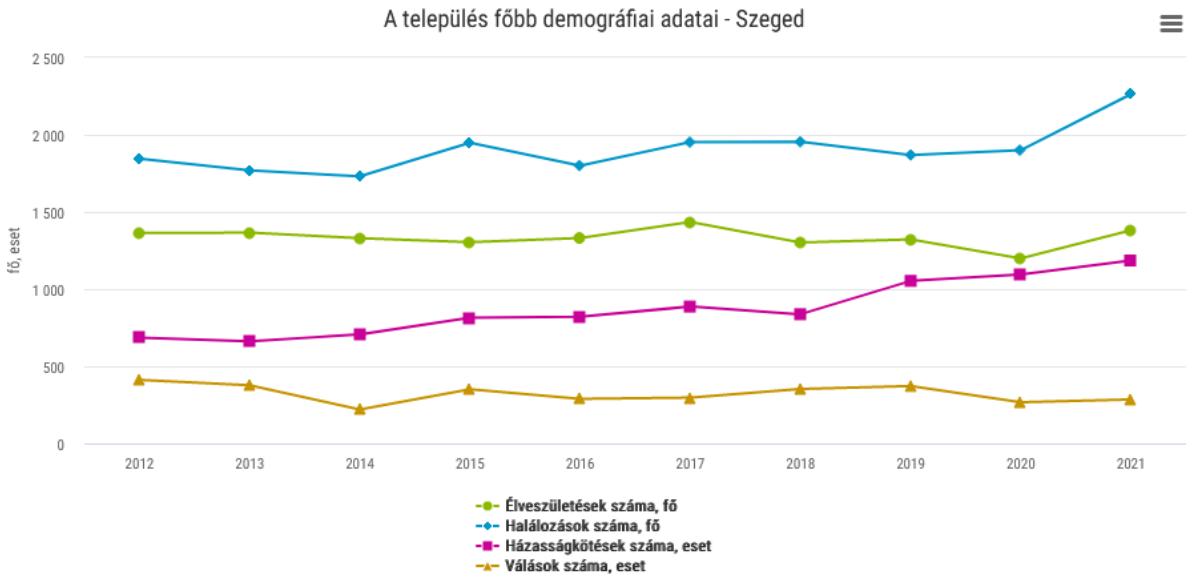

Ez a diagram a Helyi közszolgáltatás információs rendszerrel készült.
Diagramkészítés időpontja: 2023.05.22 12:46

Magyarázat a diagramon látható adatokhoz (fogalmak, értelmezések):

Élveszületés: A magzat világrajövetele,amennyiben az az életnek valamilyen jelét (mint légzés vagy szívműködés, illetőleg köldökzsinór-pulzáció) adja, tekintet nélkül arra, hogy mennyi ideig volt az anya méhében és mennyi ideig élt. (Forrás: KSH)

Halálozás: Az élet minden jelének végleges elmúlása az élveszületés megtörténte után bármikor, azaz az életműködésnek a születés utáni megszűnése, a feléledés képessége nélkül. (Forrás: KSH)

Házasság: A hivatalosan eljáró anyakönyvvezető előtt - két tanú jelenlétében - kötött házasság (Forrás: KSH)

Válás: Jogerőre emelkedett bírói ítélettel felbontott vagy érvénytelenített házasság. Jogerőre az a házasságot felbontó vagy érvénytelenítő ítélet emelkedett, amely ellen további jogorvoslatnak helye nincs.

Forrásrendszer:

T-STAR, BP-STAR - A Központi Statisztikai Hivatal (KSH) Településstatisztikai adatbázisrendszere (T-STAR), illetve a budapesti kerületek adatainak adatbázisa (BP-STAR). Az adattartalom éves frissítési gyakoriságú, a végleges adatok a tárgyévet követő hozzávetőleg másfél évvel később állnak elő és kerülnek átadásra az IKIR felé.

Legutolsó adatsor referenciadátuma: T-STAR, BP-STAR: 2023.01.01 00:01:01

AZ ELEMZÉSI ÉS STANDARD RIPORTOK MODUL TOVÁBBFEJLESZTÉSE

Az IKIR **leggyakrabban használt funkciói** a **standard riportok**, amelyek a riport kiválasztása és lefuttatása esetén

- azonnali információkkal szolgálnak a településről,
- 10 új standard riporttal bővül a rendszer.

A standard riportokhoz hasonlóan elkészül a **beépített egyedi riportok tára**, amelyek

- előre elkészített, kiinduló riportok állnak rendelkezésre településről, járásról, vármegyéről,
- bővebb eszközkészlettel, funkcionalitással rendelkeznek,
- a riportok számának bővítésében a felhasználók segítségére lesz az IKIR Kompetencia Központ

ONLINE ELÉRHETŐ OKTATÓVIDEÓK

Az eredeti IKIR projekt keretében sor került minden megyeszékhelyen, illetve a fővárosban egy-egy délelőtti és délutáni, az IKIR használatát bemutató oktatásra.

A megváltozott felhasználói igények, és a pandémiás helyzet egyaránt rávilágított arra, hogy az IKIR megismerése és használatának elsajátítása **online elérhető oktatóvideókkal** hatékonyabb lehet.

19 oktatóvideó segíti majd a felhasználókat.

FELMÉRÉSEK

A felmérések kialakítása során lehetőség lesz:

- táblázat beillesztésére
- szöveges válaszokhoz numerikus értékek párosítására (pl.: 1 nagyon rossz… 5 nagyon jó)
- Elágazások kezelésére (pl.: ugorjon át más kérdést amennyiben az egyikre a „nem” a válasz)

A felméréseket a lakossági felületen is közzé lehet tenni, hogy az állampolgárok is kitölthessék.

KÖSZÖNÖM A MEGTISZTELŐ FIGYELMÜKET!

ELÉRHETŐSÉGEINK:

IKIR@BM.GOV.HU

+ 36 1 441 15 39

HTTPS://IKIR.BM.GOV.HU/WSF/WELCOME

IKIR
HELYI KÖZSZOLGÁLTATÁS INFORMÁCIÓS RENDSZER

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE